LIBRARY
Brigham Young University
RARE BOOK COLLECTION
Vault
093
F984
1496
#2

BRIGHAM YOUNG UNIVERSITY
3 1197 23820 5451

LIBRAIRIE
Fl. Tulkens
BRUXELLES

Joachim ſchmidt est poſſeſſor meus

Monasterij Heydenfelt.

Paſtorale beati Gregorij pape

UPB

Capitulorū libri Paſtoralis cure beati Gregorij pape: ꝑ quatuor ꝑtes diſtincti: breuis ordinataqꝫ Annotatio.

Annotatio capitulorū p̄me ptꝭ.

Imperiti ne venire ad Paſtorale magiſteriū audeāt: Cap.i.
Ne locū regiminis ſubeāt qui viuēdo nō perficiūt q̄ meditādo didicerūt: Ca.ij.
De pondere regiminis ⁊ q̄ aduerſa queqꝫ deſpicienda ſunt proſpera vero formidanda: Cap.iij.
Qḋ occupatio regiminis ſoliditatē mentis diſſipet: Cap.iiij.
De illis qui in tēplo ceteris ꝓdeſſe p̄nt: ſꝫ quietē ꝓpriā ſectādo dimittūt Ca.v.
Qḋ vere humilis diuinis non reluctetur iudicijs: Cap.vi.
Qḋ officiū p̄dicatiōis ab aliquib⁹ laudabiliter petatur ad qḋ alij coacti pertrahūtur: Cap.vij.
De his qui preeſſe cōcupiſcūt ⁊ ad vſum ſui libidinis inſtrumētū apoſtolici ſermonis arripiunt: Cap.viij.
Qḋ mēs preeſſe volentiū ficta ſibi bonorū operū ꝓmiſſiōe blandiat: Cap.ix.
Qualiter quiſqꝫ ad regimen venire debeat: Cap.x.
Qualē ſe regēs debeat exhibere ⁊ ſine vitio corporis eſſe: Cap.xi.

Annotatio capitulorū ſcḋe ptꝭ.

De qualitatib⁹ digni paſtoris collectim enumeratis: Cap.i.
Qḋ rector Paſtoralis ſemꝑ debeat eſſe cogitatione mundus: Cap.ij.
Qḋ rector ſemꝑ debeat eſſe operatione precipuus. Cap.iij.
Qḋ rector debeat eſſe diſcretus in ſilentio ⁊ vtilis in verbo: Cap.iiij.
Qḋ rector debeat eſſe ſingulis cōpaſſiōe ꝓximus ⁊ pre cunctis contēplatione ſuſpenſus: Cap.v.
Qḋ rector debeat eſſe bn̄ agentib⁹ ꝑ humilitatē ſocius ⁊ ꝯtra delinquentiū vitia ꝑ zelū iuſticie erectus: Cap.vi.
Qḋ rector ſit internorū curā exteriorū occupatione nō minuēs: exteriorū prouidētiā internorū ſolicitudine non relinquēs: Cap.vij.
Que rectori debeat eſſe diſcretio correctionis diſſimulationis feruoris ⁊ manſuetudinis: Cap.viij.
Qḋ ſcire ſolicite rector debeat quia pleruqꝫ vitia ꝟtutes ſe eſſe mentiūt: C.ix.
Quāta debeat eſſe diuerſitas artis predicationis: Cap.x.
Qḋ ſacri precepta eloquij cum timore ⁊ amore ſint quotidie meditāda. Ca.xi.

Annotatio capituloꝝ tertie ptꝭ.

Qḋ nō vna eadēqꝫ exhortatio cūctis cōgruat cū collecta enumeratione diuerſitate qūo aliter aliterqꝫ admonendi ſinguli veniunt: Cap.i.
Qḋ diuerſi admonitionis modi de ſingulis ſunt ponēdi ⁊ de differēti malo admonendi viros atqꝫ mulieres. Cap.i.
De diuerſo mō admonendi iuuenes atqꝫ ſenes: Cap.ij.
De diuerſo modo admonēdi inopes atqꝫ locupletes: Cap.iij.
De diuerſo modo admonēdi letos atqꝫ triſtes: Cap.iiij.
De diuerſo modo admonēdi ſubditos atqꝫ prelatos: Cap.v.
De diuerſo modo admonendi ſeruos atqꝫ dominos: Cap.vi.
De diuerſo modo admonendi ſapientes atqꝫ hebetes: Cap.vij.
De diuerſo modo admonendi impudentes atqꝫ verecundos: Cap.viij.
De diuerſo modo admonendi protheruos puſillanimos: Cap.ix.
De diuerſo modo admonendi impatientes atqꝫ patientes. Cap.x.

De diuerſo modo admonēdi beniuolos: atqꝫ inuidos. Cap.xj.
De diuerſo modo admonendi ſimplices atqꝫ impuros. Cap.xij.
De diuerſo modo admonendi incolumes atqꝫ egros. Cap.xiij.
De diuerſo modo admonēdi eos q̄ flagella metuūt: ꝛ ꝓpterea innocēter viuūt: atqꝫ eos qui ſic in iniq̄tate indurauerūt: vt nec per flagella corrigant. Cap.xiiij.
De diuerſo modo admonēdi nimis taci- tos atqꝫ multiloquio vacātes. Cap.xv.
De diuerſo modo admonēdi pigros atqꝫ precipites. Cap.xvj.
De diuerſo modo admonēdi manſuetos atqꝫ iracundos. Cap.xvij.
De diuerſo modo admonēdi humiles atqꝫ elatos. Cap.xviij.
De diuerſo modo admonēdi pertinaces: atqꝫ incōſtantes. Cap.xix.
De diuerſo mō admonēdi gule deditos: atqꝫ abſtinentes. Cap.xx.
De diuerſo mō admonēdi illos q̄ ſua miſericorditer tribuūt: atqꝫ illos qui aliena rapere contendūt. Cap.xxj.
De diuerſo mō admonēdi eos q̄ nec aliena appetūt: nec ſua largiunt: atqꝫ eos qui ꝛ ea que habēt: tribuūt: ꝛ tamen aliena rapere nō deſiſtunt. Cap.xxij.
De diuerſo modo admonēdi diſcordes atqꝫ pacatos. Cap.xxiij.
De diuerſo modo admonēdi ſeminantes diſcordiā atqꝫ pacificos. Cap.xxiiij.
De diuerſe mō admonēdi eos q̄ ſacre legis verba nō recte intelligūt atqꝫ eos qui hec nō humiliter loquūtur. Cap.xxv.
De diuerſo modo admonēdi illos q̄ cum predicare valeāt pre nimia humilitate formidant: atqꝫ illos quos a predicatiōe imperfectos: vel etas ꝓhibet: attamē precipitatio impellit. Cap.xxvj.
De diuerſo modo admonēdi eos q̄ in hoc qđ tpaliter appetūt ꝓſperant: atqꝫ eos q̄ ea que mūdi ſunt cōcupiſcūt: ſed tamē aduerſitatis labore fatigant. Cap.xxvij.
De diuerſo modo admonendi coniugijs obligatos: atqꝫ a coniugij nexibus liberos. Capitulū.xxviij.
De diuerſo modo admonēdi cōmixtionis carnis expertos: atqꝫ ignaros. Cap.xxix.
De diuerſo modo admonēdi eos qui peccata operū deplorant: atqꝫ eos qui cogitationū. Cap.xxx.
De diuerſo modo admonēdi eos qui commiſſa plangūt: atqꝫ illos qui deſerūt: nec tamen plāgūt. Cap.xxxj.
De diuerſo mō admonendi eos q̄ illicita que faciūt laudāt: atqꝫ eos q̄ accuſant praua nec tamen deuitāt. Cap.xxxij.
De diuerſo modo admonēdi eos q̄ repentina cōcupiſcentia ſuperant: atqꝫ eos q̄ in culpa ex cōſilio ligant. Cap.xxxiij.
De diuerſo mō admonēdi illos q̄ licet minima crebro tñ illicite faciūt: atqꝫ illos q̄ ſe a paruis cuſtodiūt: ſed aliqñ in grauibus demergunt Cap.xxxiiij.
De diuerſo modo admonēdi eos qui nec inchoant: atqꝫ eos qui inchoata minime conſumant. Cap.xxxv.
De diuerſo modo admonēdi eos q̄ mala occulte agūt: ꝛ bonā publice: atqꝫ eos qui bona que faciūt abſcondūt: et tamen quibuſdaꝫ factis publice mala de ſe opinari permittūt. Cap.xxxvj.
De exhortatiōe multis adhibēda vt ſic ſingulorꝫ virtutes adiuuēt, qtñs ꝑ hanc ꝯtraria virtutib⁹ vicia nō excreſcāt. Ca.xxxvij.
De exhortatiōe que vni adhibēda eſt aut his q̄ ꝯtrarijs paſſiōib⁹ laborāt: Ca.xxxviij
Qđ aliqñ leuiora vicia relinquēda ſunt vt grauiora ſubtrahant. Cap.xxxix.
Qđ infirmis mentibus oīno nō debeant arta predicari. Cap.xl.
De ope ꝓdicatoris ꝛ voce. Cap.xlj.
Quarte partis vnicū capitulū paſtorē recte docentē: admonens vt frequēter ad ſe redeat: infirmitatē ſuā quāta valet ꝯſideratiōe ad memoriā mētis reuocādo ne de acceptis virtutibus intumeſcat.

Explicit annotatio capitulorum.

Beati Gregorij pape: in librū Paſtoralis cure ad Johannem Rauennatis vrbis Epiſcopum Prologus feliciter incipit.

PAſtoralis cure me pondera fugere deliteſcendo voluiſſe: benigna frater chariſſime atq̧ humilima intētione deprehendis. Que ne quibuſdam leuia eſſe videant̄: preſentis libri ſtilo exprimo de eorū grauedīe omne qđ penſo. vt ⁊ hec: qui vacat: incaute nō expetat ⁊ qui incaute expetijt: adeptum ſe eſſe ꝑtimeſcat. Quadriptita vero diſputatiōe liber iſte diſtinguit̄ vt ad lectoris ſui animum ordinatis allegationibus quaſi quibuſdā paſſibus gradiatur. Nā cum rerū neceſſitas expoſcit: penſanduꝫ valde eſt. ad culmen quiſq̧ regiminis qualiter veniat: atq̧ ad hoc rite peruenīēs ⁊ qualiter viuat. ⁊ bene viuens: qualiter doceat. et recte docens: infirmitatem ſuam quotidie: quanta conſideratione cognoſcat: ne aut humilitas acceſſum fugiat: aut peruentioni vita contradicat: aut vitam doctrina deſtituat: aut doctrinā preſumptio extollat. Prius ergo appetitum temperet timor: poſt autem magiſteriū: qđ querente ſuſcipitur: vita cōmendet: ac deinde neceſſe eſt vt paſtoris bonū. qđ viuendo oſtēditur: etiam loquēdo propagetur. Ad extremū vero supereſt: vt ꝑfecta queq̧ opera: cōſideratio proprie infirmitatis deprimat. ne hec ante occulti arbitris oculos tumor elationis extinguat. Sed q᷑ ſunt pleriq̧ mihi imperito ſimiles qui dū metiri ſe neſciunt: que nō didicerunt: docere ꝯcupiſcūt. qui pōdus magiſterij tāto leuius eſtimāt: q̄to viꝫ magnitudinis illi⁹ ignorāt: ab ipſo libri hui⁹ rep̄hendant̄ exordio: vt q᷑ indocti ac precipites doctrine arcē tenere appetūt: a p̄cipitatiōis ſue auſib⁹ in ipſa locutionis noſtre ianua repellantur.

Explicit prologus.

Beati Gregorij pape liber Paſtoralis cure quatuor partibus diſtinctus: Feliciter incipit.

Prima pars: oſtendēs qualiter ad magiſteriū Paſtorale dignus quiſq̧ venire: atq̧ hoc indignus qualiter debeat pertimeſcere.

Imperiti ne venire ad Paſtorale magiſterium audeant.

Capitulum. .I.

NUlla ars doceri preſumit̄ niſi pri⁹ intēta meditatione diſcat̄. Ab impitis ergo paſtorale magiſterium qua temeritate ſuſcipit̄. qn̄ ars ē artiū regimē aīarū. Quis āt cogitationū vulnera occultiora eſſe neſciat vulnerib⁹ viſcerū. Et tn̄ ſepe hi q̄ nequaq̄ ſpūalia p̄cepta ꝯgnouerūt: cordis ſe medicos ꝓfiteri nō metuūt: dūq̧ pigmētoꝝ viꝫ neſciūt: videri medici carnis nō erubeſcūt. Sꝫ q᷑ auctore deo ad religiōis reuerentiā oīe iaꝫ p̄ntis ſeculi culmē inclinat̄: ſunt nōnulli q̄ intra ſanctā eccleſiā ꝑ ſpeciē regiminis gloriā affectāt honoris. videri doctores appetūt. trāſcēdere ceteros ꝯcupiſcūt. atq̧ atteſtante veritate primas ſalutatiōes in foro. prios in cenis recubit⁹. primas in cōuentib⁹ cathedras querūt. Qui ſuſceptū cure paſtoralis officiū miſtrare digne tāto magiſ neſqueūt: q̄to ad hūilitatiſ magiſteriū ex ſola elatiōe ꝑuenerūt. Ipſa q̄ppe in magiſterio lingua ꝯfundit̄: qn̄ aliud diſcit̄. ⁊ aliđ docet̄. Cōtra qđ dn̄s ꝑ ꝓphetā querit̄ dicēs. Ipſi regnauerūt ⁊ nō ex me. pricipes extiterūt ⁊ nō ꝯgnoui. Ex ſe nāq̧: ⁊ nō ex arbitrio ſūmi rectoris regnāt: qui nullis fulti virtutib⁹: nequaq̄ vocati: ſed ſua cu

pidine acceſſi: culmē regiminis rapiūt potius: quā aſſequunt. Quos tñ intern⁹ iudex: ⁊ ꝓuehit ⁊ neſcit: qꝛ quos ꝑmittēdo tolerat. ꝑfecto ꝑ iudiciū reprobatiōis ignorat. Unde ad ſe quibuſdā ⁊ poſt miracula venientibus dicit. Recedite a me operarij iniquitatis. neſcio q̄ eſtis. Paſtorū imperitia voce veritatis increpat: cū ꝑ ꝓphetā dicit. Ipſi paſtores ignorauerūt intelligentiā. Quos rurſum dn̄s deteſtatur: dicēs: ⁊ tenētes legē: neſcierūt me. Et neſciri ergo ſe ab eis veritas querit: ⁊ neſcire ſe principatū neſcientiū ꝓteſtat: qꝛ profecto hi qui ea que ſūt dn̄i neſciūt: a dn̄o neſciunt Paulo atteſtāte qui ait. Si qs āt ignorat: ignorabit. Que nimirū paſtorū ſepe imperitia meritis cōgruit ſubiectoꝝ: qui ꝙuis lumē ſciētie ſua culpa exigente nō habeāt: diſtricto tñ iudicio agit: vt per eorū ignorantiā: hi etiā qui ſequunt: offēdāt. Hinc nāqꝫ in euāgelio ꝑ ſemetipſam veritas dicit. Si cecus ceco ducatū prebeat: ambo in foueā cadunt. Hinc pſalmiſta nō optātis animo: ſed ꝓphetātis miniſterio denūciat: dicēs. Obſcurent oculi eorū ne videāt. ⁊ dorſum eorū ſemꝑ incurua. Oculi quippe ſunt q̄ in ipſa honoris ſūmi facie poſiti: ꝓuidendi itineris officiū ſuſceperunt. Quib⁹ hi nimirū qui ſubſequunt inherēt. dorſa nominant. Obſcuratis ergo oculis dorſū inflectunt: qꝛ cū lumē ſciētie perdunt: qui preeunt: ꝑfecto ad portāda peccatorū onera curuant qui ſequuntur.

Ne locū regiminis ſubeant qui viuēdo nō perficiunt que meditando didicerūt. Cap. II.

Sunt nōnulli q̄ ſolerti cura ſpūalia ꝑcepta ꝑſcrutant: ſed q̄ intelligēdo penetrāt: viuendo cōculcāt. repēte docēt que nō ope ſed meditatione didicerūt. ⁊ qđ verbis predicāt: morib⁹ impugnāt. Unde fit vt cum paſtor per abrupta graditur. ad ꝑcipitium grex ſequatur. Hinc nāqꝫ dominus per prophetā contra contēptibilē paſtorum ſcientiā querit: dicens. Cum ipſi limpidiſſimā aquā biberitis: reliquā pedibus noſtris turbabitis ⁊ oues mee: que cōculcata pedibus noſtris fuerant: paſcebāt ⁊ q̄ pedes noſtri turbauerant: hec bibebāt. Aquā quippe limpidiſſimā paſtores bibūt: cū fluenta veritatis recte intelligētes hauriūt. Sed eandē aquam pedibus turbare eſt ſancte meditatiōis ſtudia male viuēdo corrūpere. Aquā ſcꝫ eorum turbatā pedibus oues bibunt: cum ſubiecti quiqꝫ nō ſectantur verba que audiūt: ſed ſola q̄ cōſpiciūt exēpla prauitatis imitantur. Qui cū dicta ſitiūt qꝛ ꝑ opa puertunt. quaſi corruptis fontib⁹ in potib⁹ lutū ſumūt. Hinc quoqꝫ ſcriptū eſt in ꝓpheta de ſacerdotib⁹. Cauſa ruine populi ſacerdotes mali Hinc rurſum dn̄s de ſacerdotib⁹ ꝑ prophetā dicit. Facti ſūt domui iſrael in offendiculū iniquitatis. Nemo quippe ampli⁹ in eccleſia nocet: quā qui ꝑuerſe agēs: nomē vel ordinē ſanctitatis habet. Delinquentē nāqꝫ hunc redarguere null⁹ preſumit: ⁊ in exemplū culpa vehemēter extēditur. qñ ꝓ reuerentia ordinis peccator honorat. Indigni autē quiqꝫ tanti reat⁹. pōdera fugerēt. ſi veritatis ſentētiā ſollicita cordis aure: intentione penſarēt que ait. q̄ ſcādaliſauerit vnū de puſillis iſtis. qui in me credūt: expedit ei vt ſuſpēdat mola aſinaria in collo ei⁹. et demergat in profundū maris. Per molā quippe aſinariā ſecularis vite circuit⁹ ac labor exprimit. ⁊ per ꝓfundum maris extrema dānatio deſignatur. Qui ergo ad ſanctitatis ſpeciē deduct⁹ vel verbo ceteros deſtruit vel exēplo: melius ꝑfecto fuerat vt hūc ad mortē ſub exteriori habitu. terrena acta ꝯſtringerēt: quā ſacra officia in culpa ceteris imitabilem demōſtrarēt: quia nimirum ſi ſolus caderet vtcūqꝫ hūc tollerabilior inferni pena cruciaret.

De pondere regiminis. et qđ aduerſa queqꝫ deſpicienda ſūt ꝓſpera vero formidāda. C. III.

Hec itaqꝫ breuiter diximꝰ vt q̄tū ſit pondus regiminis mōſtremus. ne temerare ſacra regimina: ſi quis his impar ē: audeat ⁊ per concupiſcentiā culminis ducatū ſuſcipiat perditionis. Hinc enī pie Jacobꝰ prohibet: dicēs. Nolite plures magiſtri fieri fratres mei. Hinc ipſe dei hominūqꝫ mediator regnū ꝑcipere vitauit in terris qui ſupernorū quoqꝫ ſpirituū ſententiam ſenſumqꝫ tranſcendēs: ante ſecula regnat in celis. Scriptū quippe eſt Jeſus cū cognouiſſet quia vēturi eſſent: vt caperēt euꝫ ⁊ facerent eū regem: fugit iterū in montē ipſe ſolus. Quis enī principari hominibus tā ſine culpa potuiſſet: quaꝫ is q̄ hos nimirū regeret: quos ipſe creauerat. Sed quia iccirco in carne apparuit vt non ſolum nos ꝑ paſſionē redimeret verū etiam per cōuerſationē doceret: exemplum ſe ſequētibus prebēs: rex fieri noluit. ad crucis vero patibulū ſponte peruenit. oblatā gloriā culminis fugit. penaꝫ obprobrioſe mortis appetit vt membra eius videlicet diſcerēt fauores mūdi fugere: terrores minime timere: ꝓ veritate aduerſa diligere: ꝓſpera formidando declinare: quia ⁊ iſta ſepe per timoreꝫ cor coinquinant: ⁊ illa ꝑ dolorē purgant. In iſtis ſe animꝰ erigit: in illis autē: etiā ſi quādo erexerit ſe ſternit. in iſtis ſe ſe homo obliuiſcit ī illis vero ad ſui memoriā nolēs etiā coactuſqꝫ reuocat. in iſtis ſepe ⁊ ante acta bona depereunt. in illis autē longi quoqꝫ temporis admiſſa tergunt. Nā plerūqꝫ aduerſitatiſ magiſterio ſub diſciplina cor primit. Qđ ſi ad regiminis culmē eruperit in elatiōe: ꝓtinus vſu glorie ꝑmutatur. Sic Saul qui indignū ſe prius conſiderās: fugerat: mox vt regni gubernacula percepit: intumuit. Honorari nāqꝫ corā populo cupiēs dum reprehendi publice noluit. ipſum q̄ eum in regē vnxerat occidit. Sic dauid. auctoris iudicio ꝑpene in cunctis actibus placens: mox vt preſſure pondere caruit in tumorem vulneris erupit. Factuſqꝫ eſt in morte Urie crudeliter rigidus: quia in appetitu femine eneruiter eſt fluxus. Et qui malis ante nouerat pie parcere. in bonorum quoqꝫ nece poſt didicit ſine obſtaculo retractionis anhelare. Prius quippe ferire deprehenſum perſecutorē noluit ⁊ poſt cum dāno deſudantis exercitus etiam deuotū militem extinxit. quē profecto ab electorum numero culpa longius raperet. niſi hunc ad veniam flagella reuocaſſent.

Qđ plerumqꝫ occupatio regiminis ſoliditatem mentis diſſipet. Cap. IIII.

Sepe ſuſcepta cura regimīs cor per diuerſa diuerberat ⁊ impar quiſqꝫ inuenitur ad ſingula: dū confuſa mēte diuiditur ad multa. Unde quidā ſapiens ꝓuide prohibet dicens. Fili ne in multis ſint actus tui: qꝛ videlicet nequaquā plene in vniuſcuiuſqꝫ operis ratione colligitur: dum mens ꝑ diuerſa partitur. Cumqꝫ foras per inſolētem curam trahitur. a timoris intimi ſoliditate vacuatur. Fit in exteriorū diſpoſitione ſollicita. ⁊ ſui ſolummodo ignara ſcit multa cogitare ſe neſciens. Nā cuꝫ plus q̄ neceſſe eſt ſe exterioribus implicat q̄ſi occupata in itinere obliuiſcitur quo tēdebat. ita vt a ſtudio ſue inquiſitionis aliena: ne ipſa quidē que patitur dāna conſideret. ⁊ ꝑ quāta delinquat: ignoret. Neqꝫ enī peccare ſe Ezechias credidit cū venientibus ad ſe alienigenis cellas aromatum oſtēdit: ſed in dānatione ſecuture ꝓlis. ex eo irā iudicis pertulit: quod ſe facere licenter eſtimauit. Sepe dum multa ſuppetunt. dumqꝫ agi poſſunt que ſubiecti: quia ad acta ſunt q̄ mirentur: in cogitatione ſe animus eleuat: ſed plene in ſe iram iudicis ꝓuocat. quāuis per iniqua opera foras non erumpat. Intus quippe eſt qui iudicat. intus quod iudicatur. Cū ergo in corde delinquimus. latet homines qđ apud nos agimꝰ: ſꝫ tn̄ ipſo iudice teſte peccamus. Neqꝫ enim rex Babi-

Babylonem

lonie tūc reus de elatiōe extitit cū ad elatiōis verba peruenit. Quippe qui ore ꝓphetico ꝛ ante eū ad elationē tacuit: ſententiā reprobatiōis audiuit. Culpā nāqꝫ perpetrate ſupbie iā ante deterſerat: qui omīpotentē deū: quē ſe offendiſſe repperit: cūctis ſubſequētibus predicauit. Sed poſt hec ſucceſſu ſue poteſtatis elatus eſt dū magna ſe feciſſe gauderet: cūctis priuſ in cogitatiōe ſe pretulit: ꝛ poſt adhuc tumidus dixit: Nōne hec eſt Babylon magna: q̄ ego edificaui in domū regni: ꝛ in robore fortitudinis mee: ꝛ in gloria decoris mei? Que videlicet vox illius ire vindictā aperte pertulit: q̄ occulta elatio accendit. Nā diſtrictus iudex prius inuiſibiliter vidit: qđ poſt publice feriēdo reprehendit. Un̄ ꝛ in irratiōale hūc anīal vertit: ab humana ſocietate ſepauit: agri beſtijs mutata mēte coniūxit: vt diſtricto videlicet iuſtoqꝫ iudicio hō quoqꝫ eſſe perderet: que magnū ſe vltra hoīes eſtimaſſz. Hec itaqꝫ ꝓferētes nō poteſtatē reprehēdimus: ſed ab appetitu illius cordis infirmitatē munim⁹: ne impfecti quiqꝫ culmē arripere regimīs audeāt: ꝛ qui in planis ſtātes titubāt: in precipiti pedē ponant.

De illis qui exēplo ceteris ꝓdeſſe poſſunt: ſed quietē ꝓpriā ſectando dimittūt. Cap. V.

Nam ſūt nōnulli qui eximia virtutū dona percipiūt: ꝛ ꝓ exercitatiōe ceteroꝝ magnis muneribus exaltant. Qui ſtudio caſtitatis mūdi: abſtinētie robore validi: doctrine dapibus referti: patiētie lōganimitate humiles: auctoritatis fortitudine erecti: pietatis gratia benigni: iuſticie ſeueritate diſtricti ſunt. Qui nimirū culmen regiminū ſi vocati: ſuſcipe renuūt: ipa ſibi plerūqꝫ dona adimūt: que nō ꝓ ſe tantūmodo: ſed etiā pro alijs acceperūt. Cūqꝫ ſua ꝛ nō alioꝝ lucra cogitāt: ipis ſe que ꝓuata habere appetūt: bonis priuāt. Hinc nāqꝫ ad diſcipulos veritas dicit: Non poteſt ciuitaſ abſcōdi ſupra montē poſita: neqꝫ accendūt lucernā: ꝛ ponūt eam ſub modio: ſed ſupra candelabrū vt luceat oībus qui in domo ſūt. Hinc Petro ait: Symō iohānis amas me? Qui cū ſe amare ꝓtinus reſpōdiſſet: audiuit. Si diligis me: paſce oues meas. Si ergo dilectōis eſt teſtimoniū cura paſtoris: quiſqꝫ virtutibus pollens: gregē dei rennuit paſcere: paſtorē ſummū ꝯuincit nō amare. Hinc Paulus dicit: Si xps ꝓ oībus mortuus eſt: ergo oēs mortui ſunt: ꝛ ꝓ oībus mortu⁹ eſt: ſupereſt: vt qui viuūt: iā nō ſibi viuāt: ſed ei qui pro ipis mortu⁹ eſt: ꝛ reſurrexit. Hinc Moyſes ait: Uxorē fratris ſine filijs defuncti: ſupſtes frater accipiat: atqꝫ ad nomē fratris filios gignat. Quā ſi accipere forte rēnuerit: huic ī faciē mulier expuat: vnūqꝫ ei pedē ꝓpinqu⁹ diſcalciet: eiuſqꝫ habitaculi domus diſcalciati vocet. Frater quippe defunct⁹ ille eſt: qui poſt reſurrectiōis gloriā appariēs dixit: Jte nūciate fratrib⁹ meis. Qui quaſi ſine filijs obiit: quia adhuc electoꝝ ſuoꝝ numerū non implevit. Huius ſcꝫ vxorē frater ſupſtes ſortiri precipit: qꝛ dignū ꝓfecto eſt vt cura ſcē eccleſie ei qui hāc bn̄ regere p̄ualet imponat: cui nocenti in faciē mulier expuit: qꝛ quiſq̄s ex muneribus: que percepit ꝓdeſſe alijs nō curat: bonis q̄ꝫ ei⁹ ſcā eccleſia exprobrās: ei quaſi in faciē ſaliuā iactat. Cui ex vno pede calciamentū tollit: vt diſcalciati domus eius vocet. Scriptū quippe eſt. Calciati pedes in preparatōe euāgelij pacis. Si ergo vt noſtrā: ſic curā ꝓximi gerimus: vtrūqꝫ pedē per calciamentū munim⁹. Qui vero ſuā cogitās vtilitatē ꝓximoꝝ negligit: quaſi vni⁹ pedis calciamentū cū dedecore amittit. Sic itaqꝫ nōnulli: q̄ magnis: vt dixim⁹: mūerib⁹ ditati: dū ſolius contēplatiōis ſtudijs inardeſcūt: parere vtilitati in ꝓximoꝝ predicatiōe refugiūt: ſecretū quietis diligūt: ſeceſſum ſpeculatiōis petūt. De quo ſi diſtricte iudicent: ex tātis proculdubio rei ſunt: quātis veniētes ad publicū ꝓdeſſe potuerūt. Qua eñ mente is qui ꝓximis ꝓfuturus eniteſceret: vtilitati ceteroꝝ ſe

cretū ꝓponit ſuū:qñ ipſe ſūmi patris vnigenitus vt multis ꝓdeſſet:de ſinu patris egreſſus eſt ad publicū noſtrū.

Q̃ vere humilis diuinis nō reluctet iudicijs: Cap.VI.

Et ſunt nōnulli qui ex ſola humilitate refugiūt: ne eis quib⁹ ſe impares eſtimāt:preferant. Quoꝝ ꝑfecto humilitas:ſi ceteris virtutib⁹ cingit: tūc ante oculos vera eſt cū ad reſpuendū hoc qđ vtiliter ſubire precipit:pertinax nō eſt. Neq3 eñ vere eſt humilis: q̃ ſuperni nutus arbitriū: vt preeſſe debeat:intelligit : et tñ preeſſe ɔtemnit. Sed diuinis diſpoſitiōibus ſubditus: atq3 a vicio obſtinatiōis alien⁹:cū ſibi regiminis culmen imperat:ſi iam donis preuētus eſt:quibus ⁊ alijs ꝓſit:⁊ ex corde debet fugere:⁊ inuitus obedire.

Q̃ officiū predicatōis ab aliquibus laudabiliter petat: ad quod alij coacti pertrahunt. Capitulum. VII.

Quāuis nonnunq̃ predicatiōis officiū: ⁊ nōnulli laudabiliter appetūt: ⁊ ad hoc nōnulli laudabiliter coacti ꝑtrahunt: qđ liquide noſcim⁹: ſi duoꝝ ꝓphetarū facta penſamus: quoꝝ vnus vt ad predicandū mitti debuiſſet:ſpōte ſe prebuit:quo tñ alter pergere cū pauore recuſauit. Eſaias quippe dño querēti,quē mitteret:vltro ſe obtulit dicēs:Ecce ego: mitte me:Hieremias aūt mittit:⁊ tñ ne mitti debeat:humiliter reluctat dicens: A a a dñe deus: ecce neſcio loqui:q2 puer ego ſum. En ab vtriſq3 exterius diuerſa vox ꝓdijt:ſed nō a diuerſo fonte dilectiōis emanauit. Duo quippe ſūt ꝓcepta charitatis dei v3 amor ⁊ ꝓximi. Per actiuā igit vitā ꝓdeſſe ꝓximis cupiēs Eſaias officiū predicatiōis appetit:per cōtemplatiuā vero Hieremias amori ɔditoris ſedule inherere deſiderās:ne mitti debeat ad predicandū ɔtradicit. Qđ ergo laudabiliter alter appetiit:hoc laudabiliter alter expauit. Iſte ne tacite ɔtemplatiōis lucra loquēdo perderet. Ille ne dāna ſtudioſi opis tacēdo ſentiret. Sed hoc in vtriſq3 ſubtiliter eſt intuendū:q2 ⁊ is qui recuſauit:plane nō reſtitit:⁊ is qui mitti uoluit: ante ſe per altarī calculū purgatū vidit:ne aut nō purgatus adire quiſq3 ſacra miſteria audeat: aut quē ſuperna gratia eligit : ſub humilitatis ſpecie ſuperbe cōtradicat. Quia igit valde difficile eſt:purgatū ſe quēlib3 poſſe cognoſcere:predicatiōis officiū tutius declinat. Nec tamē declinari:vt diximus:debet pertinaciter:cū ad ſuſcipiendū hoc ſupna volūtas agnoſcit. Q̃ Moyſes vtrūq3 miro ope expleuit: qui preeſſe tāte multitudini:⁊ noluit:⁊ obediuit Superbus eñ fortaſſe eſſet: ſi ducatū plebis innumere ſine trepidatiōe ſuſciperet. Et rurſum ſupbus exiſteret:ſi auctoris imperio obedire recuſaret. Utrobiq3 ergo humilis: vtrobiq3 ſubiectus:ſed ꝑeſſe populis ſemetipm metiendo noluit:⁊ tamē de imperātis viribus preſumēdo conſenſit. Hinc ergo: hic q3 precipites colligāt:cū quāta culpa ex appetitu ꝓprio ceteris ꝑferri nō metuūt:ſi ſancti viri plebium ducatū ſuſcipere:deo etiā iubente timuerūt. Moyſes ſuadente dño trepidat: ⁊ infirmus quiſq3:vt honoris on⁹ percipiat: anhelat:⁊ qui ad caſum valde vrget ex proprijs:humerū libenter opprimendū ponderibus ſubmittit alienis: que egit: ferre nō valet ⁊ auget quod portet.

De his qui preeſſe ɔcupiſcūt et ad vſum ſui libidinis inſtrumentū apoſtolici ſermonis arripiunt: Capitulū. VIII.

Plerūq3 vero qui preeſſe cōcupiſcūt ad vſum ſue libidinis inſtrumentū aplici ſermonis arripiūt:qui ait: Si quis epatū deſiderat: bonū opus deſiderat. Qui tamē laudās deſideriū:in pauorē vertit ꝓtin⁹: qđ laudauit:cū repente ſubiūgit. Oportet autē3 epm irreprehenſibilē eſſe. Cūq3

virtutū neceſſaria ſubſequēter enumerat: que ſit irreprehēſibilitas ipſa manifeſtat. Et fauet ergo deſiderio: ⁊ terret ex precepto. Ac ſi aperte dicat: Laudo qđ queritis: ſed prius diſcite q̄d queratis: ne dum voſmetipſos metiri negligitis: tāto fedioꝛ veſtra reph̄enſibilitas appareat: quāto ⁊ a cunctis cōſpici in honoꝛis arce feſtinat. Magnus eñ regēdi artifex fauoꝛib⁹ impellit: terroꝛib⁹ retrahit: vt auditoꝛes ſuos: ⁊ deſcripto irreph̄enſibilitatis culmine reſtringat a ſupbia: ⁊ officiū laudando qđ querit cōponat ad vitā. Quāuis notandū q̄ illo in tp̄e dicit: qđ quiſquis plebibus perat: prim⁹ ad martyrij toꝛmenta ducebat. Tūc ergo laudabile fuit epatū querere qñ per hūc dubiū nō erat ad ſupplicia grauioꝛa peruenire. Vñ ipm quoq; epatus officiū boni opis expreſſione diffinit: cū dicit: Si quis epatum deſerat: bonū op⁹ deſiderat. Ipſe ergo ſibi teſtis eſt q: epatum nō appetit: qui nō per hūc boni opis miniſteriū: ſ; honoꝛis gloriā querit. Sacrū quippe officiū non ſolū nō diligit: ſed oīno neſcit: qui ad culmē regiminis anhelans: in occulta meditatiōe ceteroꝝ ſubiectōe paſcit: laude ꝓpria letat: ad honoꝛē coꝛ eleuat: rerū affluentiū abūdantia exultat. Mūdi ergo lucrū querit ſub eius honoꝛis ſpecie: quo mūdi deſtrui lucra debuerūt. Cūq; mens humilitatis culmē arripere ad elatiōnē cogitat: qđ foꝛis appetit: intus immutat.

Quod mens preeſſe volentiū ficta ſibi bonoꝝ operū ꝑmiſſione blandiat. Cap. IX.

Sed pleruq; hi qui ſubire magiſteriū paſtoꝛale cupiūt: nōnulla q̄; bona opera aīo ꝓponūt. Et q̄uis hoc elatiōis intētione appetat: opaturos tñ ſe magna pertractāt. Fitq; vt aliud intus intētio ſubprimat: aliud tractātis aīo ſupficies cogitatiōis oſtendat. Nā ſepe de ſe mēs ipſa ſibi mentit: ⁊ fingit ſe de bono ope amare qđ nō amat: de mūdi aūt gloria nō amare qđ amat. Qui principari appetēs fit ad hoc pauida: cū querit: audax: cū peruenerit. Tendēs eñ: ne nō ꝑueniat trepidat. Sʒ repēte perueniēs: iure ſibi hoc debitū: ad qđ peruenerit: putat. Cūq; percepti principatus officio perfrui ſeculariter ceperit libēter obliuiſcit quicquid religioſe cogitauit. Vñ neceſſe eſt vt cū cogitatio extra vſum dicit: ꝓtinus mētis oculus ad opa trāſacta reuocet: ac penſet q̄ſq; q̄d ſubiectus egerit: ⁊ repente cognoſcit ſi p̄latus bona agere: que ꝓpoſuerat: poſſit: q: nequaq̄ valet in culmine humilitatē diſcere: qui in imis poſitus nō deſiſtit ſuperbire. Neſcit laudem: cū ſuppetit: fugere: q: ad hāc didicit cū deeſſet anhelare. Nequaq̄ vincere auariciā poteſt: qñ ad multoꝝ ſuſtentatione redditus: cui ſufficere ꝓpria: nec ſoli potuerūt. Ex ante acta ergo ſe vita vnuſq̄ſq; inueniat ne in appetitu ſe culmis imago cogitatiōis illudat: q̄uis pleruq; in occupatiōe regiminis: ipe quoq; boni opis vſus perdit: qui intranq̄llitate tenebat: q: quieto mari recte nauē ⁊ imperitus dirigit: turbatis aūt tēpeſtatis fluctibus: etiā peritus ſe nauta confundit. Quid nāq; eſt poteſtas culmis: niſi tēpeſtas maris? In qua cogitationū ꝓcellis ſemꝑ nauis coꝛdis quatit: huc illucq; inceſſanter impellit: vt per repētinos exceſſus oꝛis ⁊ opis quaſi per obuiātia ſaxa frangat. Inter hec itaq; q̄d ſequēdū eſt: ⁊ q̄d tenendū eſt: niſi vt virtutibus pollēs: coactus ad regimē veniat. virtutibus vacu⁹: nec coactus accedat. Ille ſi oīno renitit: caueat ne acceptam pecuniā in ſudariū ligās: de eius occultatiōe iudicet. Pecuniā quippe in ſudario ligare eſt: ꝑcepta dona ſub ocio lenti coꝛpis abſcōdere. At cōtra iſte cū regimē appetit: attendat: ne per exemplū praui opis phariſeoꝝ moꝛe: ad ingreſſū regni tendētib⁹ obſtaculū fiat: q̄ iuxta magiſtri vocē: nec ipi intrāt: nec alios intrare permittūt. Cui cōſiderandū quoq; eſt: q: cū cām populi electus pſul ſuſcipit: quaſi ad egrū medicus accedit. Si ergo in ei⁹ ope adhuc paſſio-

nes viuūt: qua p̄ſumptiōe percuſſū mede
ri ꝓperat: qui in facie vulnus portat.

Qualis quiſqꝫ ad regimē venire debeat: Capitulū. X.

Ille igit̄ modis om̄ibus debet
ad exemplū viuēdi pertrahi: q̄
in cūctis carnis paſſionib⁹ mo
riens: iā ſpiritaliter viuit: q̄ ꝓ
ſpera mūdi poſtponit: qui nulla aduerſa
pertimeſcit: qui ſola interna deſiderat: cu
ius intentiōi bene cōgruens: nec oīno cor
pus per imbecillitatē: nec valde per cōtu
meliā repugnat ſpūs: qui ad aliena cupiē
da nō ducit̄: ſed ꝓpria largit̄: qui per pie
tatis viſcera citius ad ignoſcendū flectit̄:
ſed nūq̄ plus quā decz ignoſcēs: ab arce
rectitudīs inclinat̄: q̄ nl'la illicita ꝑpetrat
ſꝫ perpetrata ab alijs: vt ꝓpria deplorat:
q̄ ex affectu cordis aliene īfirmitati ꝯpati
tur: ſicqꝫ in bonis ꝓximi ſicut in ſuis ꝓfe
ctibus letat̄. Qui ita ſe imitabilē ceteris
in cūctis: que agit: inſinuat: vt inter eos
nō habeat: qđ ſaltē de trāſactis erubeſcat
Qui ſic ſtudet viuere: vt ꝓximoꝝ q̄ꝫ cor
da arentia doctrine valeat fluētis irrigare
qui oratiōis vſu ⁊ experimēto iam didicit:
qđ obtinere a dn̄o que popoſcerit: poſſit.
Cui per effectus vocē iā quaſi ſpecialiter
dicit̄. Adhuc loquēte te dicā: ecce adſuz.
Si em̄ fortaſſe qs veniat: vt ꝓ ſe ad inter
cedendū: nos apud potentē quempiā viꝝ
qui ſibi iratus: nobis vero eſt incognitus
ducat: ꝓtinus reſpōdemus. Ad interce
dendū venire nō poſſumus: qꝛ familiari
tatis eius noticiā non habemus. Si ergo
homo apud hominē de quo mīme preſu
mit fieri interceſſoꝛ erubeſcit: qua mente
apud dn̄i interceſſiōis locū ꝓ populo arri
pit: qui familiarē ſe eius grē eſſe per vite
meritū neſcit? aut ab eo quō alijs veniam
poſtulat: qui vtrū ſibi ſit placat⁹ ignoꝛat.
Qua in re eſt adhuc aliud ſoliciti⁹ formi
dandū: ne qui placare poſſe irā credit̄ hāc
ipſe ex ꝓprio reatu mereat̄. Cuncti em̄ li
quido nouimus: qꝛ cū is: qui diſplicet: ad
intercedendū mittit̄: irati anim⁹ ad dete
riora ꝓuocat̄: qui ergo adhuc deſiderijs
terrenis aſtringit̄: caueat ne diſtricti iu
irā iudicis grauius accēdens: dū loco de
lectat̄ glorie: fiat ſubditis auctoꝛ ruine.
Solerter ergo ſe quiſqꝫ metiat̄: ne locū re
giminis aſſumere audeat: ſi qđ in ſe viciū
damnabiliter regnat: ne is quē crimē de
prauat propriū: interceſſoꝛ fieri appetat ꝓ
culpis alioꝛum.

Qualē ſe regens debeat exhibere: ⁊ ſine vicio coꝛpis eſſe. Capitulum. XI.

Hinc etem̄ ſupna voce ad Moy
ſen dicit̄: Loquere ad Aaron
Homo de ſemine tuo per fami
lias: q̄ habuerit maculā nō of
feret panes deo ſuo: nec accedet ad miſte
riū eius. Ubi ⁊ repente ſubiungit̄. Si ce
cus fuerit: ſi claudus: ſi vel paruo vel grā
di: ⁊ toꝛto naſo: ſi fracto pede: ſi manu: ſi
gibbus: ſi lippus: ſi albuginem habēs in
oculo: ſi iugē ſcabiē: ſi impetiginē: in coꝛ
poꝛe vel ponderoſus. Cecus quippe eſt q̄
ſupne lumen cōtemplatiōis ignoꝛat: qui
p̄ntis vite tenebris preſſus: dū venturaꝫ
lucē nequaq̄ diligēdo cōſpicit: quo egreſ
ſum opis poꝛrigat neſcit. Hinc etem̄ pro
phetāte Anna dicit̄. Pedes ſanctoꝝ ſuo
rū ſeruabit: ⁊ impij in tenebris cōticeſcēt
Claudus vero eſt: qui quidē quo perge
re debeat aſpicit: ſed per infirmitatē men
tis vite viaꝫ perfecte nō valet tenere quā
videt: qꝛ ad virtutiſ ſtatū: dū fluxa ꝯſuetu
do nō erigit̄: q̄ deſideriū innitit̄: illuc greſ
ſus opis efficaciter nō ſequūt̄. Hinc etem̄
Paulus dicit. Remiſſas man⁹ ⁊ diſſolu
ta genua erigite: ⁊ greſſ⁹ rectos facite pe
dibus vr̄is: vt nō claudicās erret: magis
aūt ſanet̄. Paruo aūt naſo eſt: q̄ ad tenē
dā menſurā diſcretiōis idone⁹ nō eſt: na
ſo quippe odoꝛes fetoꝛeſqꝫ diſcernimus.
Recte ergo per naſū diſcretio exprimit̄: ꝑ
quā virtutes eligim⁹: delicta reprobam⁹
vn̄ ⁊ in laude ſpōſe dicit̄: Naſus tu⁹ ſicut
turris q̄ eſt in libano: qꝛ nimiꝝ ſctā eccl'ia
q̄ ex cauſis ſingulis tētamēta ꝓdeāt: ꝑ di
ſcretionē ꝯſpicit: ⁊ vētura vicioꝝ bella ex
alto deprehendit. Sed ſunt nōnulli: qui

dum ſe eſtimari hebetes nolūt: ſepe ſe in
quibuſdā inq̄ſitionib⁹ pl⁹ q̄ neceſſe ē ex=
ercentes. ex nimia ſubtilitate fallunt. Un
de hic quoqȝ ſubdit. vel grandi vel torto
naſo. Naſus eteni grādis ⁊ tort⁹ eſt. diſ=
cretionis ſubtilitas īmoderata. que dum
pl⁹ q̄ decȝ excreuerit actiōis ſue rectitudi
nē ipſa cōfundit. Fracto autem pede vel
manu eſt. qui viā dei ꝑgere oīno non va=
let. atqȝ a bonis actib⁹ fundit⁹ exſors va=
cat quaten⁹ hoc nō vt claudus ſaltē cum
infirmitate teneat. ſed ab his omnimodo
alien⁹ exiſtat. Gibbus vero eſt quē terre=
ne ſollicitudinis pōdus deprimit. ne vnq̄
ad ſuꝑna reſpiciat: ſed ſolis his: que infi
mis calcant: intēdat q̄ ⁊ ſi quando aliq̄d
ex bono patrie celeſtis audierit. ad hoc nī
mirū ꝑuerſe cōſuetudinis pōdere graua=
tus: cordis faciē nō attollit qꝛ cogitatio=
nis ſtatū erigere nō valet. quem terrene
vſus ſollicitudinis curuū tenet. Ex horū
quippe ſpecie pſalmiſta dicit. Incuruat⁹
ſum: ⁊ hūiliat⁹ ſum vſqȝquaqȝ. Quorū
culpā quoqȝ ꝑ ſemetipſam veritas repro=
bās ait. Semē autē qd in ſpinis cecidit.
Hi ſūt q̄ audierūt verbū ⁊ a ſollicitudini=
bus ⁊ diuitijs ⁊ voluptatib⁹ vite euntes
ſuffocant. ⁊ nō referūt fructū. Lipp⁹ ve=
ro eſt. cui⁹ quidē ingeniū ad cognitionē
veritatis emicat. ſed tñ hoc carnalia oꝑa
obſcurāt. In lippis q̄ppe oculis pupille
ſane ſunt. ſȝ hūore defluente infirmātes.
palpebre groſſeſcūt. quarū qꝛ infuſiōe cre
bro oculis atterit. etiā acies pupille vitia
tur. Et ſunt nōnulli quoꝝ ſenſuū carnalis
vite oꝑatio ſauciat q̄ videre recta ſubtilit
ꝑ ingeniū poterāt: ſȝ vſu prauorū actuū
calligāt. Lipp⁹ itaqȝ ē. cui⁹ ſenſū natu=
ra exacuit. ſȝ ꝯuerſatiōis prauitas ꝯfūdit
Cui bñ ꝑ angelū dr̄ Collirio inūge ocu=
los tuos vt videas. Collirio q̄ppe oculos
inungim⁹ vt videam⁹. cū ad ꝯgnoſcendā
veri luminis claritatē itellect⁹ noſtri aciē
medicamine bone oꝑationis adiuuam⁹.
Albuginē vero hȝ ī oculo q̄ veritatis lu=
cē videre nō ſinit qꝛ arrogātia ſapiētie ſē=
ſum iuſticie cecat. Pupilla nāqȝ oculi ni
gra videt. albuginē tollerās nihil videt.
qꝛ vicȝ ſenſus hūane cogitationis. ſi ſtul=
tum. ſi ſe peccatorēqȝ intelligit. ꝯtempla=
tionē intime claritatis apprehēdit. Si āt
candorē ſibi iuſticie ſeu ſapiētie tribuit a
luce ſe ſuꝑne ꝯtēplationis excludit. ⁊ eo
claritatē vel luminis nequāq̄ penetrat. q̄
ſe apud ſe ꝑ arrogantiā exaltat. ſicut de q̄
buſdā dicit. Dicētes eni ſe eſſe ſapientes
ſtulti facti ſunt. Iugē vero habet ſcabiē
cui carnis petulātia ſine ceſſatione domi=
nat. In ſcabie eteni feruor viſcerū ad cu=
tem trahitur ꝑ quā recte luxuria deſigna=
tur. qꝛ ſi cordis tētatio vſqȝ ad oꝑationē
ꝓſilijt: nimirꝫ feruor intim⁹ vſqȝ ad cutis
ſcabiē prorūpit. Et foras iā corpus ſauci=
at: qꝛ dū in cogitatiōe voluptas nō repri=
mitur. etiā in actiōe dñatur. quaſi eni cu=
tis pruriginē Paul⁹ curabat abſtergere:
cū dicebat. Tētatio vos nō apprehendat
niſi humana. Ac ſi aperte diceret. Huma
num quidē eſt in corde tētationē perpeti
demoniacū vero eſt. tētationis certamine
⁊ in operatione ſuperari. Impetiginem
quoqȝ habet in corpore. ſi quis auaricia
vaſtatur in mente. Que ſi in paruis non
cōpeſcitur. nimirū ſine menſura dilatat.
Impetigo quippe ſine dolore corpus oc=
cupat: ⁊ abſqȝ occupati tedio excreſcens:
mēbrorū decorē fedat: quia ⁊ auaricia ca=
pti animū dum quaſi delectat exulcerat.
vnde adipiſcēda queqȝ cogitationi obicit
⁊ ad inimicitias accendit: ⁊ dolorē in vul
nere non facit quia eſtuanti animo ex cul=
pa habundantiā promittit. Sed decor
membrorū perditur: quia aliarum quoqȝ
virtutū per hanc pulchritudo deprauat.
⁊ quaſi totum corpus exaſperat: quia per
vniuerſa vitia animam ſubplātat. Pau=
lo atteſtante qui ait: radix omnium malo=
rum eſt cupiditas. Ponderoſus vero
eſt: qui turpitudinem nō exercet opere: ſȝ
tamen ab hac cogitatione continua. ſine
moderatione grauatur in mente. Qui
nequāq̄ quidem vſqȝ ad opus nephari=
ū rapitur: ſed eius animus voluptate lu
xurie ſine vllo repugnatiōis ſtimulo dele

etatur. Uiciū quippe eſt ponderis: cū humor viſcerū ad virilia labit: que profecto cū moleſtia dedecoris intumeſcūt. Ponderoſus ergo eſt: qui totis cogitatiōibus ad laſciuiam defluens pondus turpitudinis geſtat in corde. Et quāuis praua non exerceāt opere ab his tamen nō euellitur mente: nec ad vſuz boni operis in aperto valet aſſurgere: quia grauat hūc in abditis pondus turpe. Quiſquis ergo quolibet horū vicio ſubijcit: panes domino offerre prohibet: ne profecto diluere aliena delicta nō valeat is quē adhuc ꝓpria deuaſtant.

Explicit prima pars.

Incipit ſecunda pars: docēs qualiter viuere debeat in officio paſtorali: is qui ad illud digne peruenit.

De qualitatibus digni paſtoris collectim enumeratis: Capitulū primū.

Quia igit paucis ad paſtorale magiſteriū dignus: qualiter veniat: atq; hoc indign9 qualiter pertimeſcat oſtēdimus: nūc is qui ad illud digne peruenerit in eo qualiter viuere debeat demōſtremus. Tantū debet actionem populi actio tranſcēdere preſulis: quantū diſtare ſolet a grege vita paſtoris. Oportz nāq; vt metiri ſe ſollicite ſtudeat quāta tenende rectitudinis neceſſitudine cōſtringit: ſub cui9 eſtimatiōe populus grex vocat. Sic ergo neceſſe eſt cogitatiōe mundus: actiōe precipuus: diſcretus in ſilentio: vtilis in verbo: ſingulis cōpaſſione proximus: pre cūctis contemplatiōe ſuſpenſus: bene agentibus per humilitatē ſocius: cōtra delinquentiū vicia per zelū iuſticie erectus: internoꝝ curā in exterioꝝ occupatiōe non minuens: exteriorū prouidentiā in internoꝝ ſollicitudine nō relinquens. Sed hec que breuiter enumerando perſtrinximus: paulo latius replicādo differamus.

Qd rector paſtoralis ſemper debeat eſſe cogitatiōe mūdus: Capitulum. II.

Rector ſemper cogitatiōe ſit mūdus: quatenus nulla hunc immūdicia polluat: qui hoc ſuſcepit officij: vt in alienis quoq; cordibus pollutōis maculas tergat: quia neceſſe eſt vt eſſe munda ſtudeat manus: que diluere ſordes curat alienas: ne tacta queq; deterius inquinet: ſi ſordida inſequēs lutum tenet. Hinc nāq; per prophetā dicitur: Mūdamini qui fertis vaſa domini. Dñi etenim vaſa ferūt: qui proximoꝝ animas ad interna ſacraria perducēdas in ſue cōuerſationis fide ſuſcipiunt. Apud ſemetipſos ergo quantuz debeant mūdari conſpiciāt: qui ad eternitatis templū vaſa viuētia in ſinu ꝓprie ſponſionis portant. Hinc nāq; diuina voce precipit: vt in aaron pectore ratiōale iudicij vinctis ligantibus imprimat: quatenus ſacerdotale cor nequaq; cogitatiōes fluxe poſſideant: ſed ratio ſola coſtringat. Nec indiſcretū quid vel inutile cogitet: qui ad exēplū alijs cōſtitutus ex grauitate vite ſemper debet oſtendere: quantā in pectore ratiōnē portet. In quo etiā rationali vigilāter adiungit: vt duodecim patriarcharū nomina deſcribant. Aſcriptos etenī patres ſemper in pectore ferre eſt: antiquoꝝ vitā ſine intermiſſione cogitare. Naz tūc ſacerdos irreprehenſibiliter gradit: cum exempla patrū precedentiū indeſinēter intuet: cum ſanctoꝝ veſtigia ſine cōceſſione cōſiderat: et cogitatiōes illicitas deprimit ne extra ordinis limitē operis pedem tendat. Quod bene etiam rationale iudicij vocat: quia debet rector ſubtili ſemper examine bona malaq; diſcernere: et que vel quibus: quādo vel qualiter cōgruant: ſtudioſe cogitare: nihilq; ꝓpriū querere: ſed ſua cōmoda ꝓpinquorū bona deputare. Unde illic ſcriptū eſt. Pones autē in ra-

tionale iudicij doctrinam ⁊ veritatē: que erūt in pectore aaron quādo ingredit̄ corā domino: ⁊ geſtabit iudiciū filiorum iſrael in pectore ſuo: in conſpectu dn̄i ſemper. Sacerdotē quippe iudiciū filiorum iſrael in pectore corā domini cōſpectu geſtare eſt ſubiectorum cauſam pro ſola interni iudicis intentiōe diſcutere: vt nihil ſe ei humanitatis admiſceat: in hoc qđ diuina propoſitus vice diſpenſat: nec cor rectoris ſtudia priuatus dolor exaſperet. Cūq; contra aliena vicia emulator oſtendit̄: que ſua ſunt exequat̄: ne tranquillitatē iudicij aut latens inuidia maculet: aut preceps ira perturbet: ſed dum cōſiderat̄ terror eius: qui ſuper om̄ia preſidet: videlicet iudicis intimi: nō ſine magno regant̄ timore ſubiecti. Qui nimirū timor duꝫ mentē rectoris humiliat purgat: ne hāc aut preſumptio ſpirit⁹ leuet: aut carnis delectatio inquinet: aut per terrenarū rerū cupidinē importunitas pollute cogitatiōis obſcuret. Qui tamen nō pulſare rectoris animū nequeunt: ſed feſtinare neceſſe eſt: vt repugnatiōe vincant̄: ne viciū quod per ſuggeſtionē temptat: mollicie delectatiōis ſubigat cūq; hec ab animo tarde repellit̄ mucrone conſenſus occidat.

Q[uod] rector ſemp debeat eſſe opatione p̄cipuus. Cap. III.

Sit rector operatiōe precipuus vite viaꝫ ſubditis viuendo denunciet: vt grex: qui paſtoris vocem moreſq; ſequit̄: per exempla melius q̄ per verba gradiat̄. Qui em̄ loci ſui neceſſitate exigit̄ ſumma dicere. Hoc eadem neceſſitate compellit̄ ſumma moſtrare. Illa nāq; vox libentius auditorū cor penetrat: quā dicentis vita cōmendat: quia qđ loquēdo imperat: oſtendendo adiuuat: vt fiat. Hinc etem per prophetā dr̄. Sup montē excelſū aſcēde: tu qui euāgelizas ſyon: vt videlicet qui celeſti predicatiōe vtit̄ ima iam terrenorum operū deſerens: in rerū culmine ſtare videat̄: tantoq; facilius ſubditos ad meliora pertrahat: quāto per vite meritū de ſupernis clamat. Hinc diuina lege armū ſacerdos in ſacrificiū ⁊ dextrū accipit ⁊ ſeparatū: vt nō ſolū ſit eius operatio vtilis: ſed etiā ſingularis: nec inter malos tantūmodo: que recta ſunt: faciat: ſed bene quoq; operātes ſubditos: ſicut honore ordis ſuperat: ita etiā morum virtute tranſcēdat. Qui in eſu quoq; pectuſculū cū armo tribuit̄: vt qđ de ſacrificio precipit̄ ſumere: hoc de ſemetipſo auctori diſcat immolare vt non ſolū pectore que recta ſunt cogitet ſꝫ ſpectatores ſuos ad ſublimia armo operis inuitet. Nulla p̄ſentis vite appetat: nulla pertimeſcat: blādimēta mūdi reſpectu intimi terroris deſpiciat: terrores autē conſiderato interne dulcedinis blādimento ɔtemnat. Unde ſuperne quoq; vocis iperio: in vtroq; humero ſacerdos reuelamine ſup humeralis aſtringit̄: vt cōtra aduerſa ac pſpera virtutū ſemp ornamento muniat̄: quaten⁹ iuxta Pauli vocem per arma iuſticie a dextris ſiniſtriſq; gradiēs: cū ad ſola que āteriora ſūt nitit̄: in nullo delectatōis infime latere flectat̄. Non hūc pſpera eleuēt: nec aduerſa perturbēt. Non blāda vſq; ad voluptatē demulceant: nō aſpera ad deſperationē premāt: vt dū nullis paſſionibus intentionē mentis humiliat quāta in vtroq; humero ſup humeralis pulchrytudie tegat̄ oſtēdat. Qđ recte etiā ſuper humerale ex auro: hiacincto: purpura: biſtincto: cocco: ⁊ tortabiſſo fieri precipit̄: vt quāta ſacerdos clareſcere virtutū diuerſitate debeat demōſtret. In ſacerdotis quippe habitu ante oīa aurū fulget: vt in eo intellectus ſapiētie pricipaliter emicet. Cui hiacinct⁹ qui aereo colore reſplendet: adiungit̄: vt per om̄e q̄ intelligendo penetrat: nō ad fauores infimos: ſed ad amorem celeſtiū ſurgat: ne dū ſuis incautus laudib⁹ capit̄ ipſo etiā veritatis intellectu vacuet̄. Auro quoq; atq; hiacīcto purpura permiſcet̄ vt videliꝫ ſacerdotale cor cū ſumma que predicat: ſperat. In ſemetipſo etiā ſuggeſtiones viciorum reprimat: eiſq; velut ex re

gia poteſtate cõtradicat: quatenus nobili
tatẽ ſemꝑ intime regenerationis aſpiciat:
⁊ celeſtis regni ſibi habitaculũ morib⁹ de
fendat: de hac quippe nobilitate ſpiritus
per Petrũ dicit: Uos aũt genus electũ:
regale ſacerdotiũ De hac quippe poteſta
te qua vicia ſubijcim⁹: Johãnis voce ro-
boramur: qui ait: Quotq̃t autẽ receperũt
eũ: dedit eis poteſtatẽ filios dei fieri Hãc
dignitatẽ fortitudinis: pſalmiſta ꝯſiderat
dicẽs: Mihi aũt nimis honorificati ſunt
amici tui deus: nimis cõfortatus eſt prin-
cipatus eoꝝ: q꞉ nimirũ ſanctoꝝ mens pri
cipaliter in ſummis erigit: etiã cũ exteri-
us perpeti abiecta cernunt. Auro aũt hia
cincto ac purpure biſtinctus coccus adiũ
git: vt ante intimi iudicis oculos oĩa vir
tutũ bona ex charitate decorent: ⁊ cũcta
que coraꝫ hoĩbus rutilãt: hec in cõſpectu
occulti arbitri: flãma intimi amoris accẽ-
dat. Qui ſcꝫ charitas que dñi ſimul ac ꝓ
ximũ diligit: quaſi ex duplici tinctura ful-
geſcit. Qui igit ſic ad auctoris ſpeciem
anhelat: vt ꝓximoꝝ curã negligat: vel ſic
ꝓximoꝝ curã exequit: vt a diuino amore
torpeſcat: q꞉ vnũ hoꝝ quodlibet negligit
inſup humeralis ornameto habere coccũ
biſtinctũ neſcit. Sed cũ mẽs ad precepta
charitatis tendit: reſtat ꝓculdubio vt per
abſtinentiã caro maceret: vnde et biſtin-
cta cocco tortabiſſus adiungit. De terra
etem̃ biſſus intenti ſpecie orit. Et q̃d per
biſſum niſi candẽs decore mũdicie corpa-
lis caſtitas deſignat. Qui videlicet certa
pulchrytudini ſuphumeralis innectit: q꞉
tũc caſtimonia ad perfectũ mũdicie cando
rẽ ducit: cũ per abſtinentiã caro fatigat.
Cunq꞉ inter virtutes ceteras etiã afflicte
carnis meritũ ꝓficit: quaſi in diuerſa ſup
humeralis ſpecie byſſus torta cãdeſcit.

Qꝫ rector debeat eſſe diſcret⁹ in ſilentio: ⁊ vtilis in verbo: Capitulum. IIII.

Sit rector diſcretus in ſilentio:
vtilis in verbo: ne aut tacenda
ꝓferat: aut ꝓferenda reticeſcat
Nam ſicut incauta locutio in errorẽ pert
trahit: ita in diſcretũ ſilentiũ hos qui eru
diri poterãt: in errore derelinquit. Sepe
nãq꞉ rectores improuidi humanã amitte
re gratiã formidãtes loqui libere recta ꝑ
timeſcũt: ⁊ iuxta veritatis vocẽ nequaq̃
iã gregis cuſtodie paſtoꝝ ſtudio: ſed mer
cennarioꝝ vice deſeruiũt: q꞉ veniente lu-
po fugiũt: dum ſe ſub ſilentio abſcondũt.
Hinc nãq꞉ eos per ꝓphetã dñs increpat:
dicens: Canes muti nõ valentes latrare.
Hinc rurſũ querit dicens Nõ aſcendiſtis
ex aduerſo: neq꞉ oppoſuiſtis vos murũ ꝓ
domo iſrael: vt ſtaretis in ꝓlio in die dñi.
Ex aduerſo quippe aſcẽdere eſt: ꝓ defen
ſione gregis voce libera hui⁹ mũdi pote-
ſtatibus ꝯtraire. Et in die dñi in ꝓlio ſta-
re eſt prauis decertãtibus ex iuſticie amo
re reſiſtere. Paſtori em̃ recta timuiſſe di-
cere q̃d eſt aliud q̃ tacẽdo terga ꝓbuiſſe.
Qui nimirũ ſi ꝓ grege ſe obijcit: muꝝ ꝓ
domo iſrael hoſtib⁹ opponit. Hinc rurſũ
delinquenti populo dicit: Prophete tui
viderũt tibi falſa ⁊ ſtulta: nec aperiebãt in
iquitatẽ tuã: vt te ad penitentiã prouoca
rẽt. Prophete quippe in ſacro eloq̃o nõ-
nunq̃ doctores vocant. Qui dũ fugitiua
ꝓſentia eſſe iudicãt: que ſunt ventura ma
nifeſtãt. Quos diuinus ſermo falſa vide
re redarguit: q꞉ dũ corripere culpas metu
unt: incaſſum delinquẽtibus ꝓmiſſa ſecu
ritate blandiunt. Qui iniquitatẽ peccan
tiũ nequaq̃ aperiũt: q̃ ab increpatiõis vo
ce cõticeſcũt. Clauis quippe apertiõis eſt
ſermo correptiõis: q꞉ increpãdo culpã de
tegit: q̃ ſepe neſcit ipe etiã qui perpetra-
uit. Hinc Paulus ait: Ut potens ſit ⁊ ex
hortari in doctrina ſana: ⁊ eos qui ꝯtradi
cũt redarguere. Hic per Malachiã dicit:
Labia ſacerdotis cuſtodiũt ſcientiã: ⁊ le
gem requirẽt ex ore eius: q꞉ angelus dñi
exercituũ eſt. Hinc per Eſaiã dñs admo-
net dicẽs: Clama ne ceſſes: ſicut tuba ex-
alta vocẽ tuam. Preconis quippe officiũ
ſuſcipit: quiſquis ad ſacerdotiũ accedit:
vt ante aduentũ iudicis qui terribiliter ſe
quit: ⁊ ipſe ſcilicet clamãdo gradiat. Sa

cerdos ergo ſi predicatiõis eſt neſcius: ꝗ
clamoris vocẽ daturus eſt preco mutus.
Hinc eſt enĩ ꝙ ſuper paſtores primos in
linguaruꝫ ſpecie ſpiritusſanctus incedit:
quia nimirũ quos repleuerit de ſe proti-
nus loquentes facit. Hinc moyſi precipi-
tur vt tabernaculũ ſacerdos ingrediẽs tin
tinnabulis ambiatur. vt videlicet voces
predicationis habeat ne ſuperni aſpecto-
ris indiciũ ex ſilentio oſtendat. Scriptuꝫ
quippe eſt. Audiatur ſonitus quãdo igre
ditur ⁊ egreditur ſanctuariũ in conſpectu
domini ⁊ nõ moriatur. Sacerdos namqꝫ
ingrediẽs vel egrediens moritur: ſed de
eo ſonitus nõ auditur: quia iraꝫ contra ſe
occulti iudicis exigit. ſi ſine predicatiõis
ſonitu incedit. Apte autem tintinnabula
veſtimẽtis illius deſcribunt inſerta. Ue-
ſtimẽta etenĩ ſacerdotis quid aliud ꝙ re-
cta opera debemus accipere. propheta at
teſtante qui ait. Sacerdotes tui induan-
tur iuſticia. Ueſtimentis itaqꝫ illiꝰ tintin
nabula inherent vt vite viã cuꝫ lingue ſo
nitu ipſa quoqꝫ opera ſacerdotis clamẽt.
Sed cum rector ſe ad loquendũ preparet
ſub quãto cautele ſtudio loquatur atten-
dat. ne ſi inordinate ad loquendũ rapitur
erroris vulnere audientiũ corda feriant.
Et cum fortaſſe ſapiens videri deſiderat
vnitatis cõpagem inſipienter abſcidat.
Hinc nãqꝫ veritas dicit. Habete ſal in vo
bis: ⁊ pacẽ habete inter vos. Per ſal ꝗp
pe. verbi ſapientia deſignatur. Qui igit
loqui ſapiẽter nititur. magnopere metu-
at. ne eius eloquio audientiũ vnitas con
fundatur. Hinc Paulꝰ ait. Non plus ſa
pere quã oportet ſapere: ſed ſapere ad ſo-
brietatẽ. Hinc ĩ ſacerdotis veſte iuxta di-
uinã vocem tintinnabulis malapunica cõ
iungunt. Quid enĩ per malapunica niſi
fidei vnitas deſignat. Nam ſicut in malo
punico vna exterius cortice. multa interiꝰ
granis vniunt. ſic innumeros ſancte eccle
ſie populos vnitas fidei contigit quos in
tus diuerſitas meritorũ tenet. Ne igit re-
ctor incautus ad loquenduꝫ prorũpat.. hoc
qđ iam premiſumꝰ. per ſemetipſaꝫ diſcipu
lis veritas clamat. Habete ſal in vobis ⁊
pacẽ habete inter vos. ac ſi figurate ꝑ ha
bitum ſacerdotis dicat Malapunica tin
tĩnabulis iungite: vt per omne qđ dicitis
prouida mente vnitatẽ fidei cauta obſer-
uatione teneatis. Prouidendũ quoqꝫ ẽ
ſollicita intẽtione rectoribꝰ. vt ab eis nõ
ſolũ praua nullo modo: ſed ne recta qui dẽ
nimie ⁊ inordinate ꝓferant: quia ſepe di-
ctorũ virtus perdit. cũ apud corda audiẽ-
tium loquacitas incauta importunitate le
uigatur: ⁊ auctorẽ ſuũ hec eadẽ loquaci-
tas inquinat. que ſeruire auditoribus ad
vſum ꝑfectus ignorat. vnde bene ꝑ moy
ſen dicitur. Uir qui fluxũ ſeminis patitur
imundus erit. In mẽte quippe audientiũ
ſemen ſecuture cogitatiõis ẽ. audite qua
litas locutionis qꝛ dũ per aurẽ ſermo con
cipitur cogitatio in mẽte generat. Unde
⁊ ab huiꝰ mundi ſapientibus predicator
egregius ſemi verbiꝰ eſt vocatꝰ. Qui er-
go fluxũ ſeminis ſuſtinet imundus aſſerit
quia multiloquio ſubditꝰ. ex eo ſe inqui-
nat qđ ſi ordinate ꝓmerat prolẽ recte co-
gitationis edere in audientiũ corde potu-
iſſet. Dũqꝫ incautus per loquacitatẽ dif-
fluit. nõ ad vſum generis. ſed ad immundi-
ciaꝫ ſemẽ fundit. Unde Paulꝰ quoqꝫ cũ
diſcipulũ de inſtantia predicationis ad-
moneret adiunxit: dicẽs. Teſtificor corã
deo ⁊ chriſto Ieſu. qui iudicaturus eſt vi-
uos ⁊ mortuos ⁊ aduentũ ipſius ⁊ regnuꝫ
eius predica verbũ iſta oportune impor-
tune. dicturꝰ importune premiſit oportu-
ne. quia ſcꝫ apud auditoris mentem. ipſa
ſua vilitate ſe deſtruit. ſi habere importu
nitas oportunitatẽ neſcit.

¶ Q̃ rector debeat eſſe ſingulis compaſſiõe proximus et pre cunctis contemplatione ſuſpenſus. ¶ Cap. V.

Ut rector ſingulis in cõpaſſiõe
proximus. ſit pre cunctis contẽ-
platione ſuſpẽſus. ⁊ vt perpie
tatis viſcera in ſe infirmitatem
ceterorũ transferat. ⁊ per ſpeculationis al

titudinē. ſemetipſm quoqꝫ inuiſibilia ap-
petendo tranſcēdat ne aut alta petēs ꝓxi-
morū infirma deſpiciat. aut infirmitatibꝰ
proximorū congruēs. appetere alta dere-
linquat. Hinc eſt nāqꝫ ꝙ Paulꝰ in para-
diſum ducit. celiqꝫ ſecreta tertij rimatur.
⁊ tamē illic inuiſibiliū contemplatione ſu-
ſpenſam ad cubile carnaliū mētis aciē re-
uocat: atqꝫ in occultis ſuis qualiter debe-
ant cōuerſari diſpēſat. dicens. Propter
fornicationes autē vnuſquiſqꝫ ſuā vxorē
habeat: ⁊ vnaqueqꝫ ſuū virū habeat. ⁊ vx-
ori vir debitū reddat. ſimiliter ⁊ vxor vi-
ro. Et paulopoſt. Nolite fraudari inuicē
niſi forte ad tēpus vt vacetis orationi: et
iterū reuertimini in idipſum. Ecce iam ce-
leſtibus ſecretis inſerit. ⁊ tamē ꝑ conde-
ſcēſionis viſcera carnaliū cubile ꝑſcrutat.
Et quē ſubleuatus ad inuiſibilia erigit:
hūc miſeratus ad ſecreta infirmantiū ocu-
lū cordis flectit. Celū contēplatione tran-
ſcēdit nec tamē ſtatū carnaliū ſollicitudi-
ne deſerit qꝛ cōpage charitatis ſūmis ſi-
mul ⁊ infimis iunctus ⁊ in ſemetipſo vir-
tute ſpūs ad alta valenter rapitur ⁊ pieta-
te in alijs equanimiter infirmat. Hinc ete-
nim dicit. Quis infirmat: ⁊ ego nō infir-
mor? Quis ſcādalizatur. ⁊ ego nō vror?
Hinc rurſus ait. Factus ſum iudeis tāqꝫ
iudeꝰ. Qđ videlicet exhibebat nō amit-
tendo fidē ſed oſtendendo pietatē: vt in ſe
perſonā infideliū transfigurās. ex ſemet-
ipſo diſceret: qualiter alijs miſereri debu-
iſſet quatenus hoc illis impēderet qđ ſi-
biipſi ſi ita eſſet impēdi recte voluiſſet.
Hinc iterū dicit. Siue mente excedimus
deo: ſiue ſobrij ſumus nobis: qꝛ ⁊ ſemetip-
ſum nouerat contēplando tranſcēdere. ⁊
eundē ſe auditoribꝰ ꝯdeſcendo tempare.
Hinc Jacob dño deſup īnitente ⁊ vncto
dorſum lapide aſcendētes ac deſcēdentes
angelos vidit: quia .ſ. predicatores recti
nō ſolū ſurſum ſanctū caput eccleſie vicȝ
dñm ꝯtēplando appetūt ſed deorſum quo-
qꝫ ad mēbra illius miſerādo deſcendunt.
Hinc moyſes crebro tabernaculū ītrat et
exit. ⁊ qui intꝰ in contēplationē rapit. fo-
ris infirmantiū negotijs vrget. Intꝰ dei
archana cōſiderat. foris onera carnalium
portat. Qui de rebus quoqꝫ dubijs ſem-
per ad tabernaculū recurrit: corā teſtamē-
ti archa dñm cōſulit. exemplū ꝓculdubio
rectoribꝰ prebēs vt cū foris ambigunt qđ
diſponant ad mentē ſemꝑ quaſi ad taber-
naculū redeāt: ⁊ velut corā teſtamenta ar-
cha dñm conſulāt: ſi de his in quibꝰ dubi-
tant: apud ſemetipſos intus ſacri eloquij
paginas requirāt. Hinc ipſa veritas per
ſuſceptionē noſtre humanitatis oſtēſa no-
bis in monte orationi inheret miracula ī
vrbibus exercet. imitationis videlicet viā
bonis rectoribꝰ ſternēs: vt ſi iam ſūma cō-
templando appetūt: neceſſitatibꝰ tamē in-
firmantiū ꝯpatiēdo miſceant: qꝛ tūc ad al-
ta charitatiſ mirabiliter ſurgit: cū ad ima
proximorū ſe miſericorditer attrahit. Et
cū benigne deſcēdit ad infima: valēter re-
currit ad ſūma. Tales autem ſeſe qui pre-
ſunt exhibeāt: quibus ſubiecti occulta quo-
qꝫ ſua ꝓdere nō erubeſcāt: vt cum temp-
tationum fluctus paruuli tolerant ad pa-
ſtoris mentē quaſi ad matris ſinum recur-
rant. Et hoc quod ſe inquinari pulſantis
culpe ſordibus preuidēt: exhortatiōis eiꝰ
ſolatio ac lachrimis orationis lauent. vn-
de ⁊ ante fores tēpli ad abluendas ingre-
dientiū manus: mare eneū: id eſt laterem
duodecim boues portāt. Qui quidem fa-
cie exterius eminēt: ſed ex poſterioribus
latent. Quid nāqꝫ duodecim bobus niſi
vniuerſus paſtorū ordo ſignatur. de qui-
bus paulo differente lex dicit: nō obtura-
bis os boui trituranti. Quorū quidē nos
apta opa cernimꝰ ſꝫ apud diſtrictū iudicē
que illos poſteriꝰ maneāt in occulta retri-
butione neſcimꝰ. Qui tñ cū ꝯdeſcēſionis
ſide patiam diluēdis ꝓximorū cōfeſſioni-
bus prepant. velut ante fores tēpli laterē
portāt: vt quiſquis intrare eternitatis ia-
nuā nititur. tēptationes ſuas mēti paſto-
ris indicet: ⁊ quaſi in boum latere cogitati-
onis vel operis manus lauet. Et fit plerū-
qꝫ vt dum rectoris animus aliena temp-
tamēta condeſcēdo cognoſcit. auditis eti-

am tẽtationibus ipſe pulſetur: qꝛ ⁊ hec ea
dem per quã populi multitudo diluitur.
a qua ꝓculdubio lateris inquinat̃. Nam
dũ ſordes diluentiũ ſuſcipit: quaſi ſue mũ
dicie ſerenitatẽ perdit. Sed hec nequaq̃
paſtori timẽda ſunt: qꝛ deo ſubtiliter cun-
cta penſare tãto facili⁹ a ſua eripitur. q̃-
to miſericordi⁹ ex aliena tẽtatiõe fatigat̃.

Qḋ rector debeat eſſe bene agẽ- tibus per humilitatez ſocius et contra delinquẽtiũ vitia per ze- lũ iuſticie erectus.

Capitulum. VI.

It rector bene agentibus ꝑ hu
militatẽ ſoci⁹ cõtra delinquen
tiũ vitia ꝑ zelũ iuſticie erectus
vt ⁊ bonis in nullo ſe preferat:
⁊ cũ prauorũ culpa exigit: ꝑtãtem ꝓtinuſ
ſui prioratus agnoſcat: quaten⁹ ⁊ honore
ſub preſſo equalẽ ſe ſubditis bene viuen-
tibus putet. ⁊ erga ꝑuerſos iura rectitudi
nis. nõ exercere formidet. Nã ſicut in li-
bris moralib⁹ dixiſſe me memini. Liquet
qḋ oẽs homines natura equales genuit:
ſed variante meritorũ ordine. alios alijs
culpa poſtponit. Ipſa autem diuerſitas q̃
acceſſit ex vitio diuino iudicio diſpenſat̃:
vt quia omnis homo eque ſtare nõ valet
alter regatur ab altero. Unde cuncti que
preſunt nõ in poteſtatẽ debent ordinis: ſꝫ
equalitatẽ penſare cõditionis. Nec preeſ
ſe hominib⁹ gaudeãt ſed prodeſſe. Anti-
qui etenim patres noſtri. nõ reges homi-
num: ſed paſtores pecorũ fuiſſe memoran
tur. Et cũ domin⁹ Noe filijſq̃ eius dice-
ret. creſcite ⁊ mltiplicamini. ⁊ replete ter
ram: ꝓtinus adiunxit. Et terror veſter et
tremor ſit ſup cũcta animãtia terre. Quo
rũ videlicet terror ac tremor. quia eſſe ſu-
per animãtia terre precipitur. ꝑfecto ſup
homines eſſe ꝓhibet̃. homo quippe ani-
malibus brutis non autẽ hominib⁹ cete-
ris natura prelatus eſt. ⁊ icc irco ei dicit̃:
vt ab animalib⁹ ⁊ nõ ab hominib⁹ timea
tur quia cõtra naturã ſuperbire eſt: ab eq̃
li velle timeri. Et tamen neceſſe vt recto-
res a ſubditis timeant̃ quãdo ab eis deũ
minime timeri deprehẽdunt: vt humana
ſaltẽ formidine peccare metuãt: qui diui-
na iudicia nõ formidãt. Nequaq̃ nãq̃ ꝑ-
poſiti. ex hoc queſito timore ſupbiũt: in q̃
nõ ſuã gloriã: ſed ſubditorũ iuſticiam que
rũt. In eo enĩ qḋ metũ ſibi a ꝑuerſe viuẽ-
tib⁹ exigũt. quaſi nõ hominib⁹: ſꝫ anima-
libus dominant̃: qꝛ vicꝫ ex qua pte beſtia
les ſunt ſubditi. ex ea debẽt etiã formidi-
ni iaceri ſubſtrati. Sed plerũq̃ rector eo
ipſo quo ceteris preeminet. elatione cogi
tationis intumeſcit ⁊ dũ ad vſum cuncta
ſubiacẽt. dũ ad votũ velociter iuſſa ꝓplen
tur dũ oẽs ſubditi. ſi qua bene geſta ſunt
laudib⁹ efferũt. male autẽ geſtis nulla au
ctoritate cõtradicũt: dũ plerũq̃ laudãt et
qḋ reprobare debuerant ſeduct⁹ ab his q̃
infra ſuppetũt: ſup ſe anim⁹ tollit̃ ⁊ dum
foras imẽſo fauore circũdatur int⁹ veri-
tate vacuat̃: atq̃ oblitus ſui. in voces ſe
ſpargit alienas. taleq̃ ſe credit qualem ſe
foris audit. nõ qualẽ intus diſcernere de
buit. Subiectos deſpicit eoſq̃ equales ſi
bi nature ordine nõ agnoſcit. ⁊ quos for-
te poteſtatis exceſſerit. tranſcẽdiſſe ſe etiã
vite meritis credit. Cunctis ſe exiſtimat
ampli⁹ ſapere quib⁹ ſe videt amplius poſ
ſe. In quodã ſe quippe cõſtituit culmine
apud ſemetipſum: ⁊ qui equa ceteris na-
ture cõditione cõſtringit̃. ex equo reſpice-
re ceteros dedignat̃. Sic q̃ vſq̃ ad eius
ſimilitudinẽ ducit̃. de quo ſcriptũ eſt omñe
ſublime vidit. Et ipſe eſt rex ſup vniuer-
ſos filios ſuperbie. Qui ſingulare culmẽ
appetens ⁊ ſocialẽ vitã angelorũ deſpici
ens: ait. Ponã ſedẽ meã ad aquilonẽ et
ero ſimilis altiſſimo. Miro ergo iudicio
intus foueam deiectionis inuenit dũ forſ
ſe in culmine poteſtatis extollit. Apoſta-
te quippe angelo ſimilis efficitur. dũ ho-
mo hominib⁹ eſſe ſimilis dedignat̃. Sic
ſaul poſt humilitatis meritũ: in tumorez
ſupbie culmine poteſtatis excreuit. Per
humilitatẽ quippe prelatus eſt per ſuper

biam reprobatus domino atteſtāte q̄ ait.
Nonne cū eſſes paruulus in oculis tuis
caput te conſtitui in tribubus iſrael. Par
uulū ſe in ſuis prius oculis viderat:ſʒ ful
tus temporali potētia iam ſe paruuluʒ nō
videbat. Ceterorū namqʒ compationi ſe
preferens: quia plus cunctis poterat. ma
gnum ſe pre omnibus eſtimabat. Miro
autem modo cū apud ſe paruulus apud
dominū magnus: cū vero apud ſe magnꝰ
apparuit apud dominū paruulus fuit.
Plerūqʒ ergo dum ex ſubiectorum afflu-
entia animus inflatur: in fluxum ſupbie
ipſo potentie faſtigio lenocinante corrum
pitur. Quā videlicet potentiā bene regit
qui ⁊ tenere illam nouerit ⁊ impugnare.
Bene hanc regit qui ſcit per illam ſuper
culpas erigi. ſcit cum illa ceteris equali-
tate componi. Humana etenim mens ple
rūqʒ extollitur. etiam cum nulla poteſtate
fulcitur quāto magis in altum ſe erigit.
cum ſe ei etiā poteſtas adiungitur. Quā
tamen poteſtatē recte diſpenſat qui ſolli-
cite nouerit: ⁊ ſumere ex illa qꝫ adiuuat.
⁊ expugnare qḋ temptat: ⁊ equalem ſecū
illa ceteris cernere ⁊ tamen ſe peccantibꝰ
zelo vltionis anteferre. Sed hanc diſcre-
tionem plenius agnoſcimꝰ: ſi paſtoris pri
mi exempla cernamꝰ. Petrus namqʒ au
ctore deo ſancte eccleſie principatū tenēs
a bene agente Cornelio. ⁊ ſeſe ei humili-
ter proſternente īmoderatius venerari re
cuſauit ſeqʒ illi ſimilem recognouit: dicēſ
Surge ne feceris ⁊ ego ipſe homo ſum.
Sed cum Ananie ⁊ Saphire culpā rep-
perit mox quanta potentia ſuper ceteros
excreuiſſet oſtendit. Uerbo nāqʒ eoruʒ vi
tam pertulit. quā ſpiritu perſcrutāte dep
hendit. Et ſummū ſe intra eccleſiā contra
peccata recoluit: quod honore ſibi vehe-
menter impenſo corā bene agentibꝰ fra
tribuſ nō agnouit. Illic cōmunionē equa
litatis meruit ſanctitas actionis. hic zelꝰ
vltionis vis apperuit poteſtatis. Paulꝰ
bene agētibus fratribus prelatū ſe eſſe ne
ſciebat cū diceret. nō qꝛ dominamur fidei
noſtre: ſed adiutores ſumꝰ gaudij veſtri.
Atqʒ illico adiunxerit: fide enī ſtatis. Ac
ſi id qḋ pertulerat apiret: dicens. Ideo
nō dn̄amur fidei veſtre: qꝛ fide ſtatis. Ta
les enī vobis ſumꝰ in q̄ vos ſtare ꝯgnoſci
mus quaſi prelatū ſe fratribꝰ eē neſciebat
cū diceret. facti ſumꝰ vt pꝛuuli ī medio ve
ſtrū ⁊ rurſū. Nos autē ſerui veſtri ꝑ xp̄m.
Sʒ cū culpā q̄ corrigi debuiſſet īuenit illi
co magiſtrū ſe eſſe recoluit dicēs. Quid
vultis ī virga veniā ad vos. Sūmꝰ itaqʒ
locꝰ bn̄ regit̄ cū is q̄ preeſt vitijs potiꝰ q̄
fratribꝰ dn̄atur. Sʒ cū delinquētes ſub-
ditos ꝓpoſiti corrigūt reſtat. neceſſe eſt vt
ſollicite attendāt. quatenꝰ ꝑ diſcipline de
bitū culpas quidē iure ptātis feriāt: ſed ꝑ
humilitatis cuſtodiā. equales ſeipſis fra-
tribꝰ qui corrigunt̄ agnoſcāt. Quamuis
plerūqʒ etiā dignū ē. vt eoſdē quos corri-
gimꝰ tacita nobis cogitatiōe preferamus
Illorū nāqʒ ꝑ nos vitia diſcipline vigore
feriunt̄. in his vero q̄ ipſi cōmittimꝰ. niſi
verbi quidē ab aliq̄ inuectiōe laceramur.
Tāto ergo apḋ dn̄m obligatiores ſumus
q̄to apud hoīeſ inulte peccamꝰ. Diſcipli
na autē noſtra ſubditos diuino iudicio tā
to liberiores reddit quāto hic eorum cul-
pas ſine vindicta nō deſerit. Seruanda
itaqʒ ē ⁊ in corde humilitas. ⁊ in ope di-
ſciplina atqʒ inter hec ſollerter intuendū
eſt ne dū īmoderatius cuſtodit̄ virtus hu
militatis. ſoluant̄ iura regiminis ⁊ dū ꝑ-
latuſ quiſqʒ plus ſe quā decet deijcit. ſub
ditorū vitam ſtringere ſub diſcipline vin-
culo non poſſit. Teneant ergo recto-
res exterius qḋ pro aliorum vtilitate ſu-
ſcipiunt. ſeruent interiꝰ qḋ de ſua eſtima
tione pertimeſcunt. Sed tamen quibuſ-
dam ſignis decenter erumpētibus. eos a-
pud ſe eſſe humiles etiā ſubiecti deprehē
dant. quatenus ⁊ in auctoritate eoruʒ qḋ
formidet videant. ⁊ humilitate qḋ imiten
tur. agnoſcāt. Studeāt igit̄ ſine intermiſ
ſione q̄ pſunt vt eorū potētia q̄to magna
exteriꝰ cernit̄. tāto apḋ eos interiꝰ depri-
mat̄ ne cogitatiōnē vincat ne ī delectatio
nē ſui animuʒ rapiat: ne iam ſub ſe mens
eam regere non poſſit cui ſe libidine do-

minãdi ſupponit. Ne em̃ preſidentiũ animus ad elationẽ poteſtatis ſue delectatione rapiat: recte per quendã ſapientẽ dicit Ducẽ te cõſtituerũt: noli extolli: ſed eſto in illis quaſi vnus ex illis. Hinc etiã Petrus ait: Non dñantes in clero: ſed forma facti gregis. Hinc per ſemetipſaz veritas ad altiora nos virtutũ merita ꝓuocãs dicit: Scitis q2 reges gentiũ dominant: eoꝝ qui maiores ſunt: poteſtatẽ exercent in eos Non ita erit inter vos: ſed quicũqꝫ maior voluerit fieri: ſit veſter miſter: ⁊ qui voluerit inter vos primus eſſe: erit veſter ſeruus. Sicut filius hoĩs nõ venit miniſtrari: ſed miniſtrare. Hinc eſt ꝙ ſeruũ ex ſuſcepto regimine elatũ: que poſt ſupplicia maneãt indicat dicẽs: Qui ſi dixerit: malus ille ſeruus in corde ſuo: morã facit dñs meus venire: ⁊ ceperit percutere cõſeruos ſuos: manducet autẽ ⁊ bibat vſqꝫ dũ ebrius ſit: veniet dñs ſerui illius in die qua nõ ſperat: ⁊ hora quã ignorat: ⁊ diuidet eum partẽqꝫ eius ponet cũ hypocritis Inter hypocritas enim iure deputat: qui ex ſimulatiõe diſcipline miniſteriũ regiminis vertit in vſum dominatiõis. Et tamẽ non nunꝙ grauiꝰ delinquit: ſi inter peruerſos plus equalitas ꝙ diſciplina cuſtoditur. Quia em̃ falſa pietate ſuperatus ferire hely delinquẽtes filios noluit: apud diſtrictũ iudicem ſemetipm̃ cum filijs crudeli dãnatiõe percuſſit. Hinc nãqꝫ ei diuina voce dicit. Honoraſti filios tuos plus ꝙ me. Hinc paſtores increpat per ꝓphetam dicẽs: Quod fractũ eſt nõ alligaſtis ⁊ quod abiectũ non reduxiſtis. Abiectus em̃ reducitur: cũ quiſqꝫ in culpa lapſus: ad ſtatũ iuſticie ex paſtoralis ſollicitudĩs vigore reuocat. Fracturaz vero ligamen aſtringit: cũ culpam diſciplina deprimit: ne plaga vſqꝫ ad interitũ defluat: ſi hanc diſtrictiõis ſeueritas nõ coartat. Sed ſepe deterius frangit cum fractura incaute colligat: ita vt grauius ſciſſurã ſenciat: ſi hãc immoderatius ligamẽta conſtringãt Unde neceſſe eſt: vt cũ peccati ſe vulnus in ſubditis corrigendo reſtringit: magna ſe ſollicitudine: etiã diſtrictio ipa moderet: quatenus ſic iura diſcipline cõtra delinquẽtes exerceat: vt pietatis viſcera nõ amittat. Curandũ quippe eſt: vt rector ſe ſubditis ⁊ matrẽ pietatis: ⁊ patrẽ exhibeat diſcipline. Atqꝫ inter hec ſollicita circumſpectõe prouidendũ: ne aut diſtrictio rigida: aut pietas ſit remiſſa. Naz ſicut in libris iam moralibꝰ diximus: Diſciplina vel miſericordia multũ deſtruit: ſi vna ſine altera teneat. Sed erga ſubiectos ſuos ineſſe rectoribꝰ debet: ⁊ iuſte cõſulens miſericordia: ⁊ pie ſeuiẽs diſciplina. Hic namqꝫ eſt quod docẽte veritate per ſamaritani ſtudiũ: ſemiuiuus in ſtabulũ ducit: ⁊ vinũ atqꝫ oleũ vulneribus eius adhibet: vt per vinũ ſcꝫ mordeant vulnera: ⁊ per oleũ foueant. Neceſſe quippe eſt vt quiſquis ſanãdis vulneribus preeſſe in vino morſũ doloris adhibeat: ⁊ in oleo molliciẽ pietatis: quatenus per vinũ mundent putrida: ⁊ per oleũ ſananda foueant. Miſcenda eſt lenitas cũ ſeueritate faciendũ quoddã ex vtroqꝫ temperamentũ: vt nequaꝙ multa aſperitate exulcerent ſubditi neqꝫ nimia benignitati ſoluat. Quod iuxta Pauli vocẽ bene illa tabernaculi archa ſignificat: in qua cum tabulis virga ſimul ⁊ mãna eſt: quia cũ ſcripture ſacre ſcientia in boni rectoris pectore: ſi eſt virga diſtrictiõis: ſit ⁊ mãna dulcedinis. Hinc Dauid ait: Uirga tua ⁊ baculus tuus ipa me cõſolata ſunt. Uirga em̃ percutimur: baculo ſuſtẽtamur. Si ergo eſt diſtrictio virge que feriat: ſit ⁊ cõſolatio baculi que ſuſtẽtet: ſit itaqꝫ amor ſed nõ emolliens: ſit vigor ſed nõ exaſperãs. Sit zelus: ſed nõ immoderate ſeuiẽs: ſit pietas: ſed non pluſꝙ expediat parcẽs: vt dum ſe in arce regiminis iuſticia clemẽtiaqꝫ permiſcẽãt is qui preeſt corda ſubditoꝝ: ⁊ terrẽdo demulceat: ⁊ tamen ad terroris reuerentiaz demulcẽdo conſtringat.

Q rector nõ debeat minuere curã internoꝝ in exterioꝝ occupatione: neqꝫ relinquere exte

riorum prouidentiam in inter-
norum pollicitudine:

Capitulum. VII.

Sit rector internoꝝ curã in exte-
rioꝝ occupatiõe non minuẽs:
exterioꝝ ꝓuidentiã in interno-
rũ ſollicitudine nõ relinquẽs:
ne aut exterioribꝰ deditus ab intimis cor-
ruat: aut ſolis interioribꝰ occupatus: que
foris debet proximis nõ impendat. Se-
pe namq nonnulli velut obliti qđ fratri-
bus animarũ cauſa prelati ſunt toto cor-
dis anniſum ſecularibus curis inſeruiũt.
Has cum aſſunt ſe agere exultant ad has
etiam cum deſunt diebus ac noctibus co-
gitatiõis turbide eſtibus anhelant. Cũ
q ab his ceſſante forſitã oportunitate q̃e
ti ſunt: ipa deterius ſua quiete fatigant:
Uoluptatẽ namq cẽſent: ſi actiõibus de-
primunt: laborẽ deputãt ſi in terrenis ne
gocijs nõ laborãt. Sicq fit vt dũ ſe vrge
re mũdanis tumultibus gaudẽt interna:
q̃ docere alios debuerãt ignorẽt. Unde ſub-
iectoꝝ quoq proculdubio vita torpeſcit:
quia cũ proficere ſpũaliter ſibi appetit: in
exemplo eius qui prelatus eſt quaſi in ob
ſtaculo itineris offendit. Languẽte enim
capite mẽbra in caſſum vigẽt: et in explo-
ratiõe hoſtiũ fruſtra exercitꝰ velociter ſe-
quit: ſi ab ipo duce itineris errat. Nulla
ſubditoꝝ mentes exhortatio ſubleuat: eo
rũq culpas increpatio nulla caſtigat: qr
dũ per animarũ preſulẽ terreni exercet of
ficiũ iudicis: a gregis cuſtodia vacat cura
paſtoris: et ſubiecti veritatis lumẽ appre-
hendere nequeũt: quia dũ paſtoꝝ ſenſus
terrena ſtudia occupãt: vento temptatio-
nis impulſus eccleſie oculos puluis cecat
Quo cõtra recte humani generis redem
ptor: cũ nos a ventris voracitate cõpeſce-
ret dicens: Attendite autẽ vobis: vt non
grauent corda veſtra in crapula et ebrieta
te: illico adiũxit: Aut in curis huius vite
Ubi pauorẽ quoq protinus intente adij
ciens: ne forte ſuperueniat in nos repenti
na dies illa. Cuiꝰ aduentus etiã qualita-
tem denũciat dicens: Tanq̃ laqueus enim
veniet ſuper om̃es qui ſedent ſuper faciẽ
orbis terre. Hinc iterũ dicit: Nemo poteſt
duobus dominis ſeruire. Hinc Paulꝰ re
ligioſoꝝ mentes a mũdi conſortio conte-
ſtando ac potius cõueniendo ſuſpẽdit di-
cens: Nemo militãs deo implicat ſe ne-
gocijs ſecularibus: vt ei placeat cui ſe ꝓ-
bauit. Hinc eccleſie rectoribꝰ: et vacandi
ſtudia precipit: et cõſulendi remedia oſtẽ-
dit dicens: Secularia igitur iudicia ſi ha
bueritis: cõtemptibiles qui ſunt in eccle-
ſia illos cõſtituite ad iudicandũ: vt ipi vi-
delicet diſpenſatiõibus terrenis inſeruiã-
ant: quos dona ſpiritualia nõ exornant.
Ac ſi apertius dicat: Quia penetrare in-
tima nequeũt saltẽ neceſſaria foris operẽt
Hinc Moyſes qui cũ domino loquit ibe
tro alienigene reprehenſione iudicat: qđ
terrenis populoꝝ negocijs ſtulto labore
deſeruiat. Cui conſiliũ mox prebet: vt ꝓ
ſe alios ad iurgia dirimẽda conſtituat: et
ipe liberius ad erudiendos populos ſpi-
ritualiũ archana cognoſcat. A ſubiectis
ergo inferiora gerẽda ſunt: a rectoribꝰ ſũma
cogitanda: vt ſcilicet oculũ qui prouiden
dis greſſibus ꝑeminet: cura pulueris nõ
obſcuret. Caput namq ſubiectorũ ſunt
cũcti qui preſunt. Et vt recta pedes vale-
ant itinera carpere: hec proculdubio ca-
put debet exalto prouidere: ne a prouectꝰ
ſui itinere pedes torpeãt: cum curuatã re
ctitudine corporis caput ſeſe ad terrã de-
clinat. Qua autẽ mente animarũ preſul:
honore paſtorali inter ceteros vtitur: ſi in
terrena negocia que reprehendere in ali-
is debuit: et ipe verſat. Quod videlicet
ex ira iuſte retributiõis per prophetã do-
minus minat dicens: Et erit ſicut popu-
lus: ſic ſacerdos. Sacerdos quippe eſt vt
populus: quãdo ea agit: is qui ſpirituali
officio fungit que illi nimirũ faciunt: que
adhuc de ſtudijs carnalibus iudicantur.
Quod cũ magno ſcilicet dolore charita-
tis Hieremyas propheta cõſpiciens: qua
ſi ſub deſtructiõe templi deplorat dicens
Quomodo obſcuratũ eſt aurũ: mutatus

color optimus: diſperſi ſunt lapides ſan=
ctuarij in capite omniũ platearũ? Quid
namq; auro quod metallis ceteris pree=
minet: niſi excellẽtia ſanctitatis figurat:
q̃d colore optimo niſi cũctis amabilis re=
uerẽtia religionis exprimit? Quid ſan=
ctuarij lapidibus: niſi ſacroꝝ ordinũ per
ſone ſignant? Quid platearũ nomine: ni
ſi preſentis vite latitudo figurat? Quia
eñ greco eloquio platos latitudo dicitur
profecto a latitudine platee ſunt vocate.
Per ſemetipſam vero veritas dicit: La=
ta ⁊ ſpacioſa via eſt: que ducit ad perditi
onem. Aurũ igitur obſcurat: cum terre=
nis actibus ſanctitatis vita polluit. Co=
lor optimus commutat: cum quorũdam
qui degere religioſe credebant: eſtimatio
ante acta minuit. Nam cũ quilibet poſt
ſanctitatis habitũ terrenis ſe actibus in=
ſerit: quaſi colore permutato ante huma=
nos oculos eius reuerẽtia deſpecta palle
ſcit. Sanctuarij quoq; lapides in plate=
as diſpergũtur: cum cauſarũ ſecularium fo
ras lata itinera expetũt: hi qui ad ornamẽ
tum eccleſie interius miniſterijs quaſi in
ſecretis ſanctuarij vacare debuerũt. Ad
hoc quippe ſanctuarij lapides fiebãt: vt
intra ſancta ſanctoꝝ in veſtimento ſummi
ſacerdotis apparerẽt. Cum vero miniſtri
religionis a ſubditis honorẽ redempto=
ris ſui ex merito vite ſue nõ exigunt: ſan=
ctuarij lapides in ornamẽto põtificis nõ
ſunt. Qui nimirũ ſanctuarij lapides di=
ſperſi per plateas iacent: cum perſone ſa=
croꝝ ordinũ voluptatũ ſuarũ latitudini
dedite: terrenis negocijs inherẽt. Et no=
tandũ quod non hos diſperſos in plate=
is: ſed in capite platearũ dicit: quia ⁊ cuꝫ
terrena agũt: ſummi videri appetũt: vt et
lata itinera teneant ex voluptate delecta=
tionis: ⁊ tamen in platearũ ſint capite ex
honore ſanctitatis. Nil quoq; obſtat ſi ſã
ctuarij lapides eoſdem ipſos quibus con=
ſtructũ ſanctuariũ exiſtebat: accipimus.
Qui diſperſi in capite platearum iacent:
quando ſacrorũ ordinũ viri terrenis acti=
bus ex deſiderio inſeruiũt: ex quoꝝ prius
officio ſanctitatis gloria ſtare videbatur.
Secularia itaq; negocia aliquãdo ex cõ
paſſione tolleranda ſunt: nunquã vero ex
amore requirẽda: ne cum mentẽ diligen=
tis aggrauãt: hanc ſuo victã pondere ad
ima celeſtibus immergãt. At cõtra ſunt
nõnulli qui gregis quidẽ curam ſuſcipi=
unt: ſed ſic ſibimet vacare ad ſpiritualia
appetũt: vt rebus exteriorib⁹ nullatenus
occupent. Qui cũ curare corporalia fun=
ditus negligũt: ſubditorũ neceſſitatibus
minime cõcurrunt. Quorũ nimirum pre=
dicatio plerũq; deſpicitur: quia dũ delin=
quentiũ facta corripiũt: ſed tamen eis ne=
ceſſaria preſentis vite nõ tribuũt: nequa=
q̃ libenter audiunt. Egentis etenĩ men=
tem doctrine ſermo non penetrat: ſi hunc
apud eius animũ manus miſericordie nõ
comendat. Tunc autẽ verbi ſemen facile
germinat: quãdo hoc in audientis pecto
re pietas predicãtis rigat. Unde rectori
neceſſe eſt: vt interiora poſſit infũdere co=
gitatiõi: innoxia etiã exteriora prouidere
Sic itaq; paſtores erga interiora ſtudia
ſubditoꝝ ſuorũ ferueant: quatenus in eis
exterioris quoq; vite prouidentiã non re=
linquãt. Nam quaſi iure vt dixim⁹: a per
cipienda predicatiõe gregis animus fran
git: ſi cura exterioris ſubſidij a paſtore ne=
gligat. Unde ⁊ primus paſtor ſollicite ad
monet dicens: Seniores q̃ in vobis ſunt
obſecro cõſenior ⁊ teſtis xp̃i paſſionũ: qui
⁊ eius que in futurũ reuelanda eſt: glorie
cõmunicator: paſcite qui in vobis eſt gre=
gem dñi. Qui hoc in loco vtrũ paſſionẽ
cordis: an corporis ſuaderet aperuit? cuꝫ
protinus adiũxit prouidẽtes: nõ coactis:
ſed ſpontanee ſcd̃m deum: neq; turpis lu
cri gratia: ſed volũtarie. Quibus ꝑfecto
verbis paſtoribus pie precauet: ne dum
ſubiectoꝝ inopiam nimie ſatiãt: ſe mucro
ne ambitiõis occidat: ne cum per eos car
nis ſubſidijs reficiunt proximi: ipſi rema=
neant a iuſticie pane ieiuni. Hanc paſto=
rum ſollicitudinẽ Paulus excitat dicẽs:
Qui ſuorũ ⁊ maxime domeſticorũ curaꝫ
non habet fidem negauit: ⁊ eſt infideli de

terioꝛ. Inter hec itaqꝫ metuendū ſemper eſt et vigilanter intuēdum: ne dum cura ab eis exterioꝛ agitur: ab interna intentione mergantur. Plerūqꝫ enim vt prediximus coꝛda rectoꝛū: dum tempoꝛali ſollicitudini incaute deſeruiūt: ab intimo amoꝛe refrigeſcūt: ⁊ foꝛas fuſi obliuiſci nō metuūt: quia animarū regimina ſuſceperūt. Sollicitudo ergo que ſubditis exterius impendit: ſub certa neceſſe eſt mēſura teneatur. Unde bene ad Ezechielē dicitur Sacerdotes caput ſuū non radent: neqꝫ comā nutrient: ſed tondentes attundeāt capita ſua. Sacerdotes namqꝫ iure vocati ſunt: qui vt ſacrū ducatum prebeant: fidelibus p̄ſunt. Capilli vero in capite exteriores ſunt cogitatiōes in mente. Qui dum ſuper cerebrū inſenſibiliter oꝛiuntur curas preſentis vite exprimūt: que ex ſenſu negligentis: quia impoꝛtune aliquādo prodeūt: quaſi nobis non ſentiētibus procedunt. Quia igit cuncti qui preſunt habere quidem ſollicitudines exterioꝛes debent: nec tamen eis vehementer incūbere. Sacerdotes recte ⁊ caput prohibētur radere: ⁊ comā nutrire: vt cogitatiōes carnis de vita ſubditoꝛum: nec a ſe funditus amputēt: nec rurſus ad creſcendū nimis relaxent. Ubi ⁊ bene dicit: Tondentes tondeāt capita ſua: vt videlicet cure tempoꝛalis ſollicitudines: et quantū neceſſe eſt prouideant: ⁊ tamen reſecent citius: ne immoderatius excreſcāt. Dum igitur ⁊ per adminiſtratā exterioꝛem prouidentiam coꝛpoꝛū vita protegit: et rurſus per immoderatā coꝛdis ſollicitudinē intentio non impedit: capilli in capite ſacerdotis ⁊ ſeruant vt cutem cooperiāt: ⁊ reſecātur ne oculos claudāt.

Que eſſe debeat Rectoꝛi diſcretio: coꝛrectionis: diſſimulationis: feruoꝛis: ⁊ manſuetudinis.

Capitulum. VIII.

Inter hec quoqꝫ neceſſe eſt: vt rectoꝛ ſolerter inuigilet: ne hūc cupido placēdi hominibꝰ pulſet: ne cū ſtudioſe interioꝛa penetrat: cum prouide exterioꝛa ſubminiſtrat. ſe magis a ſubditis diligi: quā veritatē querat: ne cū bonis actibus fultus: a mūdo videt alienus: hūc auctoꝛi reddat extraneū amoꝛ ſuus. Hoſtis nāqꝫ redemptoꝛis eſt: qui per recta opa que facit eius vite ab eccleſia amari cōcupiſcit: qꝛ adulterine cogitatōis reus eſt: ſi placere puer ſponſe oculis appetit: per quem ſponſus dona trāſmiſit. Qui nimirū amoꝛ ꝓpriꝰ: cū rectoꝛis mētē ceperit aliqñ hāc inoꝛdinate ad molliciē: aliqñ vero ad aſperitatē rapit. Ex amoꝛe etenī ſuo mens rectoꝛis in molliciē vertit: quia cū peccātes ſubditos reſpicit: ne erga hūc eoꝝ dilectio toꝛpeat: coꝛripere nō preſumit: nōnunq̄ vero ⁊ rata ſubditoꝝ que increpare debuerat: adulatiōibus demulcet. Un̄ bene per ꝓphetā dr̄ Ue his qui ꝯſumūt puluillos ſub oīm cubito manus: ⁊ faciūt ceruicalia ſub capite vniuerſe etatꝭ ad capiēdas aīas. Puluillos quippe ſub oī cubito manꝰ ē ponere cadētes a ſua rectitudīe aīas: atqꝫ in huius mūdi delectatiōe ſe reclinātes: blāda adulatiōe refouere. Quaſi enī puluillo cubitus vel ceruicalibꝰ caput iacentis eripit: cū coꝛreptiōis duricia peccanti ſubtrahit: eiqꝫ mollicies fauoꝛis adhibet vt in erroꝛe molliter iaceat: q̄ nulla aſperitas cōtradictiōis pulſat. Sed hec rectores qui ſemetipſos diligūt his ꝓculdubio exhibent: a quibus ſe noceri poſſe in ſtudio gloꝛie tpalis timent. Nā quos nihil cōtra ſe valere ꝯſpiciūt: hos nimirū aſperitate ſemꝑ rigide inuectōis premūt. Nū q̄ clemēter admonēt: ſed paſtoꝛalꝭ māſuetudis obliti iure dn̄atiōis terrēt. Quos recte per ꝓphetā diuina vox increpat dicēs: Uos aūt cū auſteritate imꝑabitis eis ⁊ cū potētia: pluſ enī ſe ſuo auctoꝛe diligētes iactāter erga ſubiectos erigūt: nec q̄d agere debeāt: ſed quid valeant attendūt. Nihil de ſubſequenti iudicio: metūtū-

improbe de tēporali ptāte gloriantur. Libet vt licēter ⁊ illicita faciāt. ⁊ ſubditoꝝ nemo contradicat. Qui ergo ⁊ praua ſtudet agere. ⁊ tamē ad hec vult ceteros tacere ipſe ſibimet teſtis ē: qꝛ plus veritate ſe appetit diligi ꝙ̄ cōtra ſe nō vult defendi. Nemo quippe ē qui ita viuat: vt aliquatenus non delinquat. Ille ergo ſeipſo ampliꝰ veritatē deſiderat amari. q̄ ſibi a nullo vult cōtra veritatē parci. Hinc etenim Petrꝰ increpationē pauli libēter accepit Hinc dauid correctionem ſubditi humiliter audiuit: qꝛ ⁊ rectores boni dū priuato diligere amore ſe neſciūt. libere puritatis verbū a ſubditis obſequiū humilitatis credūt. Sed inter hec neceſſe eſt vt cura regiminis tāti moderaminis arte tempeꝛ. quatenus ſubditoꝝ mēs cū quedā recte ſentire potuerit. ſic in vocis libertatē prodeat vt tamē libertas in ſuperbiā nō erumpat ne dū fortaſſe īmoderatius. lingue eis libertas conceditur: vite ab his humilitas amittaꝛ. Sciēdū quoqꝫ eſt qđ oportet vt rectores boni placere hominibꝰ appetāt ſcʒ vt ſue eſtimatiōis dulcedine: ꝓximos in affectū veritatis trahāt nō vt ſe amari deſiderēt ſed vt dilectionē ſuā quaſi quandā viā faciāt ꝑ quā corda audientium ad amorē cōditoris ſui introducāt. Difficile quippe eſt vt quālibet recte denuncians predicator qui nō diligiꝛ libēter audiaꝛ. Debet ergo q̄ preeſſe ⁊ ſtudere ſe diligi: quatenꝰ poſſit audiri: ⁊ tamē amorē ſuū ꝑ ſemetipſo nō querere ne inueniaꝛ ei cui ſeruire ꝑ officiū cerniꝛ occulta cogitatiōis tyrannide reſultare. Qđ bene Paulꝰ inſinuat cū ſui nobis ſtudij occulta manifeſtat. dicens. Sicut ⁊ ego per omnia omnibus placeo. Qui tamē rurſus dicit. Ego ſi adhuc hominibus placerē: Chriſti ſeruus non eſſem. Placet ergo Paulus et non placet quia in eo qđ placere appetit. nō ſe ſʒ ꝑ ſe hoībꝰ placere veritatē q̄rit.

Qđ ſcire ſollicite rector debeat qꝛ plerūqꝫ vitia virtutes ſe eſſe mentimur. Cap. IX.

Scire etiā rector debet qđ plerūqꝫ vitia virtutes ſe eſſe mentiunꝛ. nā ſepe ſub Parſimonie nomine. ſe tenacia palliat: contraqꝫ ſe effuſio ſub appellatiōe largitatis occultat. Sepe inordinata remiſſio pietas crediꝛ ⁊ effrenata ira ſpūalis zeli virtus eſtimaꝛ. Sepe precipitata actio velocitatis efficatia: atqꝫ agēdi tarditas grauitatis conſiliū putaꝛ. Unde neceſſe ē vt rector animarū virtutes a vitijs vigilāti cura diſcernat. ne aut cor tenacia occupet: ⁊ par cū ſe videri in diſpēſationibꝰ exultet: aut cū effuſe quid impendiꝛ: largū ſe quaſi miſerādo gloriēꝛ aut remittēdo qđ ferire debuit. ad eterna ſupplicia ſubditos ꝑtrahat: aut īmaniter feriēdo qđ delinquitur ipſe grauius delinquat: aut hic quod agi recte ac grauiter potuit. imature preueniens leuiget. aut bone actionis meritum differēdo ad deteriora ꝓmutet.

Quanta debeat eſſe diuerſitas artis predicationis. Capitulum. X.

Sciendū quoqꝫ eſt. qđ aliquando ſubiectoꝝ vitia prudenter diſſimulāda ſunt: ſʒ qꝛ diſſimulāter iudicāda. Aliqñ ⁊ apte cognita. mature tolerāda. aliqñ vero ſubtiliter occulta ꝑſcrutāda. aliqñ leniter arguēda. aliqñ autē vehemēter increpanda Nōnulla quippe vt diximꝰ prudēter diſſimulāda ſunt: ſʒ qꝛ diſſimulanꝛ iudicāda: vt cū delinquēs ⁊ deprehēdi ſe cognoſcit ⁊ ꝑpeti has quas ī ſe tacite tolerari ꝯſiderat agere culpas erubeſcat ſe ſeqꝫ iudice puniat. quē ſibi apud ſe rectoris patiētia clemēter excuſat. qua ſcʒ diſſimulatione bene iudeam dominꝰ corripit. cū per prophetam dicit. Mētita es ⁊ mei non es recordata neqꝫ cogitaſti in corde tuo qꝛ ego ſum tacens. ⁊ quaſi non videns. Et diſſimulauit ergo culpas ⁊ innotuit: qꝛ ⁊ contra peccantē tacuit. ⁊ hoc ipſum tamē q̄ tacuerit: dixit. Nōnulla autem vel āperte

cognita mature toleráda ſunt: cũ vícƺ rex minime oportunitas ꝯgruit vt aperte cor rigant. Nã ſecta imature vulnera: deteri us inferueſcũt. Et niſi cũ tpe medicaméta couenian: cõſtat ꝓculdubio qđ medendi officiũ amittãt. Sed cũ ſubditis tempus ad correptionẽ querit ſub ipſo culparũ põ dere patiẽtia preſulis exercet. Unde bene per pſalmiſtã dicit. Supra dorſum meuƺ fabricauerũt peccatores. In dorſo quip pe onera ſuſtinem⁹. Supra dorſum igitur ſuũ peccatores fabricaſſe querit. Ac ſi ap te dicat quos corrigere nequeo quaſi ſup impoſitũ on⁹ porto. Nõnulla autem ſunt ſubtiliter. occulta ꝑſcrutãda vt quibuſdã ſignis erũpentib⁹. rector inſubditorũ mẽ te oẽ qđ clauſum latet iueniat ꝛ interueni ente correctiõis articulo. ex minimis ma iora cognoſcat. Uñ recte ad Ezechielem dicit. Fili homis fode parietẽ vbi mox iſ dem ꝓpheta ſubiũgit. Et cũ ꝑfodiſſẽ pa rietẽ apparuit hoſtiũ vnũ. Et dixit ad me Ingredere ꝛ vide abomĩatiões peſſimas quas iſti faciũt hic. Et ingreſſus vidi. et ecce oĩs ſimilitudo reptiliũ ꝛ animaliũ ab hominatio. ꝛ vniuerſa ydola dom⁹ iſrael depicta erãt in pariete. Per Ezechielem quippe ꝓpoſitorũ ꝑſona ſignat: ꝑ parietẽ duritia ſubditorũ. Et quid eſt parietẽ fo dere niſi acutis inquiſitionib⁹ duritiã cor dis apire. Quẽ cũ ꝑfodiſſet. aperuit oſti um: qꝛ cũ cordis duritia vel ſtudioſis per cõtationib⁹. vel maturis correptionibus ſcindit. quaſi quedã ianua oſtẽdit ex qua omnia in eo qui corripit. cogitationũ inte riora videant. vnde ꝛ bene illic ſequitur. Ingredere ꝛ uide abhominationes peſſi mas quas iſti faciũt hic. Quaſi ingredit vt abhominationes aſpiciat: q̃ diſcuſſas q̃ buſdã ſignis. exteri⁹ apparẽtibus ita cor da ſubditorũ penetrat. vt cũcta ei que illi cite cogitant. innoteſcãt. Unde ꝛ ſubdit. Et ingreſſus vidi: ꝛ ecce omis ſimilitudo reptiliũ ꝛ animaliũ abhominatio. In rep tilibus cogitationes omnino terrene ſig nantur: in animalib⁹ vero iam quidẽ ali quantulũ a terra ſuſpẽſe. ſed adhuc terre ne mercedis premia requirẽtes. Nam re ptilia toto ex corpore terre inherẽt. Ani malia autẽ mole corporis a terra ſuſpenſa ſunt: appetitu tamẽ gule ad terrã ſemper inclinant. Reptilia itaqꝫ ſunt intra parie tem. quãdo cogitationes voluunt in mẽ te. que a terrenis deſiderijs nunq̃ leuan tur. Animalia quoqꝫ ſunt intra parietem qñ ꝛ ſi qua iam iuſta. ſi qua honeſta cogi tantur. appetẽdis tamẽ lucris temporali bus honoribuſqꝫ deſeruiũt. Et per ſemet ipſa quidẽ iam quaſi a terra ſuſpenſa ſunt ſed adhuc per ambitũ quaſi per gule deſi derium ſe ſe ad ima ſubmittũt. vnde ꝛ be ne ſubditur. Uniuerſa ydola domus iſra el depicta erãt in pariete. Scriptũ quip pe eſt. Et auariciã que ẽ ydolorũ ſeruit⁹. Recte ergo poſt animalia ydola deſcri bunt: qꝛ ꝛ ſi honeſta actione. nõnulli qua ſi a terra ſe erigunt ambitione tamẽ inho neſta ſemetipſos ad terram deponũt. Be ne autẽ dicit depicta erant qꝛ dum exteri orum rerũ intrinſecus ſpecies attrahunt quaſi in corde depingitur. quicquid fictis imaginib⁹ deliberãdo cogitat. Notandũ itaqꝫ eſt qꝛ prius foramẽ in pariete. ac de inde oſtiũ cernit: ꝛ tunc demũ occulta ab hominatio demonſtrat. qꝛ nimirũ vniuſ cuiuſqꝫ peccati prius ſigna forinſec⁹. de inde ianua aperte iniquitatis oſtendit: et tũc demũ omne malũ qđ intus latet aperi tur. Nõnulla autẽ ſunt leniter arguenda nam cũ non malicia ſed ſola ignorãtia vl' infirmitate delinquit. profecto neceſſe eſt vt magno moderamine delicti ipſa corre ptio tempetur. Cuncti quippe quouſqꝫ i hac mortali carne ſubſiſtimus. corruptio nis noſtre infirmitatib⁹ ſubiacemus. In ſe ergo debet quiſqꝫ colligere. qualiter ali ene hinc oporteat imbecillitati miſereri. ne contra infirmitatẽ proximi. ſi ad incre pationis vocem feruentius rapitur. obli tus ſui eſſe videatur. Unde bene Paul⁹ admonet: dicens. Si preoccupatus fue rit homo in aliquo delicto. vos qui ſpũa les eſtis huiuſmodi inſtruite i ſpiritu le nitatis conſiderans teipſum ne ꝛ tu tem

pteris. Ac ſi aperte dicat. Cum diſplicet
ex aliena infirmitate qd conſpicis penſa
qd es vt ab increpationis zelo ſe ſpiritus
temperet. dum ſibi quoqꝫ ⁊ increpat timet
Nonulla autem ſunt vehemēter increpā
da vt cum culpa ab auditore nō agnoſci
tur quanti ſit ponderis ab increpātis ore
ſentiatur. ⁊ cum ſibi quis malū qd perpe
trauit leuigat: hoc ↄtra ſe grauiter ex cor
ripientis aſperitate pertimeſcat. Debitū
quippe rectoris eſt. ſuperne patrie gloriā
per vocem predicationis oſtēdere. quāta
in huius vite itinere temptamēta antiqui
hoſtis lateant aperire. ⁊ ſubditorum mala
que tolerari leniter nō debent cum mag
na zeli aſperitate corrigere. ne ſi min⁹ cō
tra culpas accenditur culparū omniū re
us ipſe teneatur. Unde bene ad Ezechie
lem dicitur. Sūme tibi laterem ⁊ pones
eum coram te ⁊ deſcribes in eo ciuitatem
Hieruſalē. Statimqꝫ ſubiungitur. ⁊ or
dinabis aduerſus eam obſidionē. ⁊ edifi
cabis munitiones ⁊ cōportabis aggerem:
⁊ dabis contra eam caſtra. ⁊ pones arie
tes in gyro. eiqꝫ ad munitionem ſuā pro
tinus ſubinfertur. Et tu ſūme tibi ſartagi
nem ferream: ⁊ pones eam murum ferreū
inter te ⁊ inter ciuitatē. Cuius enim Eze
chiel propheta niſi magiſtrorum ſpem tenet
cui dicitur. ſūme tibi laterem ⁊ pones eū
coram te ⁊ deſcribes in eo ciuitatem Hie
ruſalem. Sancti quippe doctores ſibi la
terem ſumunt. quando terrenū auditorū
cor vt doceāt apprehendūt. Que ſcilicet
laterem corā ſe ponunt quia tota illū mē
tis intentione cuſtodiunt. In quo ⁊ ciui
tatem Hieruſalem lubenter ſcribere: quia
predicando terrenis cordib⁹ curant ſum
opere. que ſit ſuperne pacis viſio demon
ſtrare. Sed quia incaſſum gloria patrie ce
leſtis agnoſcitur. niſi ⁊ quanta hic irruāt
hoſtis callidi temptamēta noſcant: aper
te ſubiungitur. Et ordinabis aduerſus
eam obſidionē. ⁊ edificabis munitiones.
Sancti quippe predicatores obſidionem
circa laterē in quo Hieruſalē ciuitas de
ſcripta eſt ordināt. quando terrene menti
ſed iam supernā patriam requirēti. quan
ta eam in huius vite tēpore vitiorū impu
gnet aduerſitas demonſtrāt. Nā cū vnū
quodqꝫ peccatum quomodo proficiētib⁹
inſidiet oſtēditur. quaſi obſidio circa ciui
tatem Hieruſalē voce predicatoris ordi
natur. Sed quia non ſolū debent innote
ſcere. qualiter vitia impugnēt verum eti
am quomodo cuſtodite nos virtutes ro
borent: recte ſubiungit. ⁊ edificabis mu
nitiones. Munitiones quippe ſanctus p̄
dicator edificat. quando que ſancte virtu
tes. quibus reſiſtant vitijs demonſtrant.
Et quia creſcente virtute plerūqꝫ bella tē
ptationū augētur. recte ad hec addit. Et
comportabis aggerē ⁊ dabis contra eam
caſtra. ⁊ pones arietes in gyro. Aggerē
nāqꝫ cōportat. quando predicator quiſqꝫ
molē creſcentis temptationis enunciat.
Et contra Hieruſalē caſtra erigit quādo
recte intentioni audientiū hoſtis callidi
circūſpectas fraudes ⁊ quaſi incomprehē
ſibiles inſidias predicat. atqꝫ in gyro arie
tes ponit: cum temptationū aculeos ī hac
vita nos vndiqꝫ circūdantes ⁊ virtutum
murum perforātes innoteſcit. Sed cun
cta hec licet ſubtiliter rector inſinuet niſi
contra delicta ſingulorū emulationis ſpi
ritu ferueat. nullam ſibi imperpetuū abſo
lutionem parat. Unde illic adhuc recte
ſubiungitur. ⁊ tu ſume tibi ſartaginem fer
ream ⁊ pones eam murum ferreū inter te
⁊ inter ciuitatem. Per ſartaginem quip
pe frixura mentis: per ferrum vero incre
pationis fortitudo ſignatur. Quid vero
acrius doctoris mentem. quam zelus dei
frigit ⁊ excruciat. Unde Paul⁹ hui⁹ ſar
taginis vrebatur frixura cum diceret. qs
infirmatur ⁊ ego non infirmor. quis ſcan
dalizatur ⁊ ego non vror? Et quia quiſqꝫ
zelo dei accenditur ne dampnari ex negli
gentia debeat forti imperpetuū cuſtodia
munitur. ⁊ recte dicitur pones eam murū
ferreum inter te ⁊ inter ciuitatē. Sartago
enim ferrea murus ferreus inter prophe
tam ⁊ ciuitatē ponitur quia cum nunc for
tem zelū rectores exhibent. eundē zelum

poſtmodũ inter ſe ⁊ auditores ſuos fortez munitionẽ tenent: ne tunc ad vindictam deſtituti ſint ſi nunc fuerint in correctionem diſſoluti. Sed inter hec ſciendũ eſt. quia dum ad increpationẽ ſe mens doctoris exaſperat. difficile valde eſt vt non aliquando ⁊ ad aliquid qđ dicere nõ debet erumpat. Et plerũqꝫ contingit vt dũ culpa ſubditorũ cum magna inuectione corripitur: magiſtri lingua vſqꝫ ad exceſſus verba pertrahatur. Cũqꝫ increpatio imoderate accenditur corda delinquentiũ in deſperatione deprimunt. Unde neceſſe ẽ vt exaſperatus rector cum ſubditorũ mentem plus ſe ꝙ debuit percuſſiſſe conſiderat. apud ſe ſemper ad penitẽtiã recurrat. vt per lamenta veniam in conſpectu veritatis obtineat. ex eo etiam qđ per zeli ei⁹ ſtudium peccat. Qđ figurate domin⁹ ꝑ moyſen precipit dicens. Si quis abierit cum amico ſuo ſimpliciter in ſiluam ad ligna cedenda ⁊ lignum ſecuris effugerit manu ferrũqꝫ lapſum de manubrio amicũ eius percuſſerit ⁊ occiderit. hic ad vnã ſupradictarum vrbiũ fugiet. ⁊ viuet ne forte proximus eius cuius effuſus eſt ſanguis. doloris ſtimulo perſequatur ⁊ apprehendat eum ⁊ percutiat animã eius. Ad ſiluam quippe cum amico imus: quotiẽs ad intuenda ſubditorũ delicta ꝯuertimur Et ſimpliciter ligna ſuccidimus cum delinquentiũ vitia pia intentione reſecam⁹. Sed ſecuris manũ fugit cum ſeſe increpatio plus ꝙ neceſſe eſt in aſperitate pertrahit ferrũqꝫ de manubrio proſilit. cum de correptione ſermo durior excedit. Et amicum percutit ⁊ occidit. quia auditorem ſuum prolata contumelia a ſpiritu dilectionis interficit. Correpti namqꝫ mens repẽte ad odium prorſuit ſi hanc imoderata increpatio plus ꝙ debuit addicit. Sed his qui incaute lingua percutit. ⁊ proximum extinguit: ad tres neceſſe eſt vrbes fugiat vt in vna earũ defenſus viuat. quia ſi ad penitentie lamẽta cõuerſus. imunitate ſacramenti ſub ſpe. fide. ⁊ charitate abſconditur. reus perpetrati homicidij nõ tenetur. Eumqꝫ proximus extincti cum inuenerit non occidit: quia cum diſtrictus iudex venerit: qui ſeſe nobis per nature noſtre conſortiũ iunxit. ab eo ꝓculdubio culpe reatum nõ expetit: quem ſub eius venia. ſpes. fides. ⁊ charitas abſcondit.

Quod ſacri precepta eloquij cũ timore et amore ſint quotidie meditanda.

Cap. XI.

Sed omne hoc rite a rectore agitur. ſi ſuperne formidinis ⁊ dilectiõis ſpiritu afflatus ſtudioſe quotidie ſacri eloquij precepta meditetur vt in eo vim ſolicitudinis ⁊ erga celeſtem vitã prouide circumſpectionis quã humane cõuerſationis vſus ideſinenter deſtruit. diuine admonitionis verba reſtaurent. ⁊ qui ad vetuſtatẽ vite per ſocietatẽ ſecularium ducitur. ad amorẽ ſemper ſpiritualis patrie cõpunctionis aſpiratione renouetur. Ualde namqꝫ inter humana verba cor defluit. Cũqꝫ indubitanter conſtet. qđ ex ternis occupationuz tumultibus impulſum a ſemetipſo corruat ſtudere inceſſabiliter debet vt per eruditionis ſtudium reſurgat. Hinc eſt enim qđ prelatum gregi diſcipulũ Paulus admonet: dicens. Dum venio attende lectioni. Hinc Dauid ait. Quomodo dilexi legez tuã domine tota die meditatio mea eſt. Hinc Moyſi domin⁹ deportanda archa precepit: dicens. Facies quatuor circulos aureos. quos pones per quatuor arche angulos. Facieſqꝫ vectes de lignis ſethim. ⁊ operies auro: induceſqꝫ per circulos qui ſunt in arche lateribus vt portet in eis: qui ſemꝑ erunt in circulis. nec vnquam extrahent ab eis. Quid per archã niſi ſancta eccleſia figuratur? Cui quatuor circuli aurei per quattuor angulos iubentur adiungi: quia in eo quod per quatuor partes mundi dilatata tendit. ꝓcul-

dubio quatuor ſancti euāgelij libris acci
cta predicat. Uecteſq̄ de lignis ſethim fi
unt: qui eiſdē ad portandū circulis inſerū
tur: quia fortes perſeuerāteſq̄ doctores:
velut imputribilia ligna querendi ſunt: q̄
inſtructiōi ſacroꝝ voluminū ſemper inhe
rentes ſancte eccleſie vnitatē denunciet:
⁊ quaſi intromiſſis circulis archā portet.
Uectibus quippe archā portare eſt: bo
nis doctoribus ſanctā eccleſiā ad erudiē
das infideliū mentes predicādo deducere
Qui auro quoq̄ iubent operiri: vt cū ſer
mone alios inſonāt: ipſi etiam vite ſplen
dore fulgeſcāt. De quibus apte ſubditur
Qui ſemꝑ erūt in circulis nec vnꝙ̄ extra
hent ab eis: qꝛ nimirū neceſſe eſt: vt qui
ad officiū predicatiōis excubāt a ſacre le
ctiōis ſtudio non recedant. Ad hoc nāq̄
vectes eſſe in circulis ſemꝑ iubent: vt cū
portari archam oportunitas exigit: de in
tromittēdis vectibus portandi tarditas
nulla generet: quia videlicet cū ſpiritale
aliquid a ſubditis a paſtore inquirit igno
minioſum valde eſt: ſi tūc querat diſcere:
cū queſtionē debet enodare. Sed circu
lis vectes inhereāt: vt doctores ſemꝑ in
ſuis cordibus eloquia ſacra meditātes te
ſtamenti archā ſine mora eleuent: ſi quic
quid neceſſe eſt protinus docent. Unde
bene primus paſtor eccleſie paſtores cete
ros admonet dicēs: Parati ſꝑ ad ſatiſfa
ctionē oīni poſcēti vos rationē: de ea que
in vobis eſt ſpe. Ac ſi aperte dicat: vt ad
portandā archā mora nulla prepediat ve
ctes a circulis nunꝙ̄ recedant.

Explicit ſecunda pars.

Incipit tertia pars: demonſtrans qualiter bonus paſtor ſubditos ſuos docere debeat: et admonere.

QVi nō vna eadēq̄ cūctis ex
hortatio ꝯgruat: cū collecta enu
meratiōe diuerſitatū quib⁹ ali
ter aliterq̄ ſinguli admonendi
veniunt: Capitulum. I.

QUa igit qualis eſſe debeat
paſtor oſtendimus: nūc qua
liter doceat: demōſtremus:
vt eñ longe añ nos reuerē
de memorie Gregori⁹ nazā
zen⁹ edocuit: nō vna eadēq̄ cūctis exhor
tatio cōgruit: qꝛ nec cūctos par moꝝ qua
litas aſtringit. Sepe nāq̄ alijs officiūt: q̄
alijs proſunt: qꝛ ⁊ plerūq̄ herbe que hec
aīalia nutriūt: alia occidūt: ⁊ lenis ſibilus
equus mitigat: catulos inſtigat: ⁊ medi
camentū qđ hunc morbū imminuit alteri
vires iūgit: ⁊ panis qui vitā fortiū robo
rat: paruuloꝝ necat. Pro qualitate igit
audientiū formari debet ſermo doctorū:
vt ⁊ ſua ſingulis ꝯgruat: ⁊ tñ a cōis edifi
catiōis arte nunꝙ̄ recedat. Quid eñ ſūt
intēte mētes auditoꝝ: niſi vt ita dixeri q̄
dā in cythara tenſiones ſtricte cordaruꝫ:
quas tangēdi artifex vt nō ſibimetipſi diſ
ſimile cāticū faciāt diſſimiliter pulſat. Et
iccirco corde conſonā modulationē red
dūt: qꝛ vno quidē plectro: ſed nō vno im
pulſu feriunt: vnde ⁊ doctorē quiſq̄ vt in
vna cūctos virtute charitatis edificet: ex
vna doctrina nō eadēq̄ exhortatiōe tan
gere corda audientiū debet. Aliter nāq̄
viri: aliter admonēde ſunt femine: aliter
iuuenes: aliter ſenes: aliter inopes: aliter
locupletes: aliter letialiter triſtes: aliter
ſubditi: aliter plati: aliter ſerui: aliter dñi
aliter hui⁹ mūdi ſapiētes: aliter hebetes:
aliter impudētes: aliter verecūdi: aliter ꝓ
terui: aliter puſillanimes: aliter impaciē
tes: aliter patiētes: aliter beniuoli: aliter
inuidi: aliter ſimplices: aliter impij: aliter
incolumes: aliter egri: aliter qui flagella
metuūt: ⁊ ꝓpterea innocēter viuūt. Ali
ter qui ſic in iniqtate duruerūt: vt nec per
flagella corrigant. Aliter nimis taciti: ali
ter multiloquio vacātes Aliter pigri: ali
ter precipites. Aliter māſueti: aliter ira
cūdi. Aliter humiles: aliter elati. Aliter
pertinaces: aliter incōſtantes. Aliter gu
le dediti: aliter abſtinētes. Aliter qui ſua
miſericorditer tribuūt. Aliter qui aliena

rapere contendũt. Aliter que nec aliena appetunt nec ſua largiunt. Aliter qui et ea que habent tribuunt ſua. ⁊ aliena rapere nõ deſiſtunt. Aliter diſcordes. Aliter pacati. Aliter ſeminãtes iurgia. Aliter pacifici. Aliter admonendi ſunt qui ſacre legis verba nõ recte intelligũt. Aliter q̄ quidẽ recte intelligũt ſed humiliter nõ loquunt. Aliter qui cũ predicare digne valeant. ꝑ humilitate nimia formidãt. Aliẽ quos a predicatiõe imperfectõ vel etas prohibet. ⁊ tamẽ precipitatio impellit. Aliẽ qui in hoc qđ temporaliter appetũt ꝓſperãtur Aliter qui quidẽ que mũdi ſũt ↄcupiſcũt ſed tamẽ aduerſitatiſ labore fatigant. Aliter coniugijs obligati. Aliter a coniugij nexib⁹ liberi. Aliter ammixtiõe carnis experti. Aliter ignorantes. Aliter qui peccata deplorãt operũ. Aliter qui cogitationũ. Aliter qui cõmiſſa plangũt nec tamen deſerũt. Aliter q̄ deſerũt nec tamẽ plangũt. Aliter qui illicita q̄ faciũt etiã laudãt. Aliter qui accuſant praua nec tñ deuitant. Aliter qui repẽtina cõcupiſcẽtia ſupant. atq3 aliter qui in culpa ⁊ ꝯſilio ligantur. Aliter qui licet minima crebro tamẽ illicita faciũt. atq3 aliter qui ſe a ꝑuis cuſtodiunt: ſed aliquãdo in grauib⁹ demergunt Aliter qui bona nec inchoãt. Aliter q̄ inchoata minime ꝯſumãt. Aliter qui mala occulte agũt ⁊ bona publice. Aliter q̄ bona que faciũt abſcondũt. ⁊ tamen quibuſdã factis publice mala de ſe opinari permittunt.

Ꝙ diuerſi admonitiõis modi de ſingulis ſint ponẽdi: et de differenti modo admonendi viros atq3 mulieres. Cap. I.

[S]Ed quid vtilitatis eſt qđ cũcta hec enumeratiõe collecta trãſcurrim⁹. ſi non etiã admonitionis modos ꝑ ſingula quãta poſſumus breuitate pandamus. Aliter igitur ſunt viri atq3 aliter femine. quia illis grauia iſtis vero iniungẽda ſunt leuiora: vt illos magna exercẽdo. iſtas autẽ leuia demulcẽdo cõuertant.

De diuerſo modo admonẽdi iuuenes atq3 ſenes. Capi. II.

[A]Liter iuuenes atq3 aliter ſenes quia illos plerũq3 ſeueritas admonitionis ad prouectum dirigit. iſtos vero ad meliora opa deprecatio blãda cõponit. Scriptũ quippe eſt. ſeniorẽ ne increpaueris ſed obſecra vt patrem.

De diuerſo modo admonendi inopes atq3 locupletes. Capi. III.

[A]Liter admonẽdi ſunt inopes. atq3 aliter locupletes: illis nãq3 offerre cõſolationis ſolatiũ cõtra tribulationẽ. iſtis vero inferre metũ cõtra elationẽ debem⁹. Inopi quippe a dño per ꝓphetã dicitur Noli timere q2 nõ cõfunderis. Cui nõ lõge poſt blandiẽs dicit. Paupercula tempeſtate cõuulſa. Rurſumq3 hanc ꝯſolatur: dicẽs Probam⁹ te in camino pauptatis. Et cõtra Paul⁹. diſcipulo de diuitibus dicit. Diuitib⁹ huius ſeculi precipe non ſuperbe ſapere. neq3 ſperare in incerto diuitiarũ ſuarũ. Ubi notandũ eſt valde qđ humilitatis doctor memoriã diuitũ faciens. non ait roga ſed precipe. q2 ⁊ ſi impendẽda ẽ pietas infirmitati. honor tamẽ non debet elationi. Talibus ergo rectũ eſt qđ dicit tanto rectius iubet quãto ⁊ in rebus trãſitorijs altitudine cogitatiõis intumeſcũt De his in euãgelio dñs dicit. Ve vobis diuitibus qui habetis conſolationem veſtrã. Quia enĩ que ſunt eterna gaudia neſciunt. ex preſentis vite habundãtia cõſolantur. Offerẽda eſt ergo eis conſolatio quos caminus pauptatis excoquit atq3 illis inferẽdus eſt timor quos cõſolatio glorie temporalis extollit: vt ⁊ illi diſcant q2 diuitias quas nõ conſpiciunt poſſidebũt ⁊ iſti cognoſcãt quia eas quas cõcupiſcũt

tenere nequaq̃ poſſunt. plerūq̧ tamē per ſonarum ordinē permutat qualitas morū vt ſit diues humilis ſit pauper elatus. vnde mox predicātis lingua cum audientis vita debet cōponi. vt tanto diſtrictius in paupere elationē feriat: quanto eū nec illicā paupertas inclinat. Et tanto leuiꝰ humilitatē diuitum demulceat: quanto eos nec habundātia que ſubleuat exaltat. Nonnunq̃ tamen etiā ſuperbus diues exhortationis blandimento placādus eſt quia et plerūq̧ dura vulnera per leuia fomenta molleſcunt. et furor inſanorū ſepe ad ſalutem medico blandiente reducitur. Cūq̧ eis in dulcedine condeſcenditur. languor inſanie mitigatur. Neq̧ eni negligenter intuendū eſt. qđ cum ſaulem ſpiritus aduerſus inuaderet. apprehenſa Dauid cythara. eius veſaniā ſe dabat ac temperabat. Qđ enim per Saulē niſi elatio potētium et quid per dauid innuitur niſi humilis vita ſanctorum. Cum ergo Saul ab īmundo ſpiritu arripit. Dauid canēte. eiꝰ veſania tempatur: quia cum ſenſus potētium. per elationē in furorē vertitur. Dignum eſt vt ad ſalutē. mens quaſi dulcedine cythare. locutionis noſtre tranquillitate reuocet. Aliquādo autē cum huius ſeculi potentes arguunt. prius per quaſdā ſimilitudines velut de alieno negocio requirendi ſunt. et cū rectā ſententiā quaſi in alterū pertulerint. tūc modis congruētibus de ꝓprio reatu feriēdi ſunt vt mēs temporali potētia tumida. contra corripientem nequaq̃ ſe erigat que ſuo ſibi iudicio ſuperbie ceruicē calcat. et in nulla ſui defenſione ſe exerceat. quem ſentētia proprij oris ligat. Hinc eſt eni q̃ Natan propheta arguere regem venerat. et quaſi de cauſa pauperis cōtra diuitem iudiciū querebat. vt prius rex ſententiā diceret. et reatum ſuū poſtmodum audiret quatenꝰ nequaq̃ iuſticie contra diceret q̃ in ſe ipſe protuliſſet. Vir itaq̧ ſanctus et peccatorē conſiderans et regē miro ordine audacem reum prius per cōfeſſionē ligare ſtuduit: et poſtmodū per inuectionem ſecare. Celauit paululū quē queſiuit ſed percuſſit repente quē tenuit. Pigrius eni fortaſſe incideret. ſi ab ipſo ſermonis exordio aperte culpam ferire voluiſſet. Sed premiſſa ſimilitudine eam q̃ occultabat exacuit increpationē. Ad egrū medicus venerat. ſecandū vulnus videbat. ſed de patientia egri dubitabat. Abſcondit igitur ferrum medicinale ſubueſte q̃ eductū ſubito fixit in vulnere. vt ſecātē gladiū ſentiret eger anteq̃ cerneret. ne ſi ante cerneret ſentire recuſaret.

De diuerſo modo admonendi letos atq̧ triſtes Capitulum. IIII.

Aliter admonendi ſunt leti atq̧ aliter triſtes. Letis videlicet inferenda ſunt triſtia que ſecuntur ex ſupplicio: triſtibꝰ vero inferenda ſunt leta. que promittunt ex regno. Diſcant leti ex minarū aſperitate qđ timeant. audiant triſtes premiorū gaudia. de quibus preſumant. Illis quippe dicitur. ve vobis qui ridetis nunc. quoniam flebitis. Iſti vero eodē magiſtro audiant dicente. iterū videbo vos et gaudebit cor veſtrū et gaudiū veſtrū nemo tollet a vobis. Nōnulli autem leti vel triſtes nō rebus fiunt. ſed conſperſionibus exiſtunt quibus profecto intimandū eſt. qđ quedā vitia quibuſdā conſperſionibus iuxta ſūt Habent enim leti ex propinquo luxuriam triſtes vero iram. vnde neceſſe eſt vt non ſolum quiſq̧ conſideret q̃ ex conſperſione ſuſtinet ſed etiam q̃ ex vitio ad deterius per vrget. ne dum nequaq̃ pugnat cōtra hoc qđ tollerat: ei quoq̧ a quo ſe liberum eſtimat vitio ſuccūbat.

De diuerſo modo admonendi ſubditos atq̧ prelatos. Capitulum. V.

(A)Liter admonendi ſunt ſubditi
atq; aliter prelati. Illos ne ſub
iectio cōterat. Iſtos ne loc⁹ ſu-
perior extollat. Illi ne minus
que iubent impleāt. Iſti ne plus iuſto iu-
beant que non compleant. Illi vt humili
ter ſubiaceant. iſti vt tempanter preſint.
Nam q intelligi ꝛ figuraliter poteſt illis
dicit. filij obedite parentibus veſtris ī do
mino iſtis precipitur. Et patres nolite ad
iracundiā prouocare filios veſtros. Illi
diſcāt quō ante occulti arbitri oculos ſua
interiora componāt. Iſti quomodo etiaꝫ
cōmiſſis ſibi exempla bene viuendi exte-
rius prebeant. Scire eteni prelati debēt
quia ſi pverſa vnq̄ perpetrant. tot morti-
bus digni ſunt. quot ad ſubditos ſuos ꝑ
ditionis exempla tranſmittunt. Unde ne
ceſſe eſt vt tanto ſe cautius a culpa cuſto-
diant. quanto per praua que faciunt. non
ſoli moriuntur. ſed aliorū animarū rei ſūt
quas prauis exemplis deſtruxerūt. Un-
de admonēdi ſunt illi ne diſtrictius puniā
tur ſed ſi abſoluti reperiri nequeunt ſaltē
de ſe. iſti ne de ſubditorū erratibus iudicē
tur etiā ſi ſe iam de ſe ſecuros inueniunt.
Illi vt tanto circa ſe ſollicitius iuuant.
quanto eos aliena cura non implicat. iſti
vero vt ſic aliorū curas expleant quaten⁹
ꝛ ſuas agere non deſiſtāt ꝛ ſic in ꝓpria ſol
licitudine ferueant. vt a cōmiſſoruꝫ cuſto
dia minime torpeſcant. Illi enim ſibimet
vacanti dicitur. Uade ad formicā o piger
ꝛ conſidera vias eius: ꝛ diſce ab ea ſapien
tiam. Iſte autē terribiliter admonet cum
dicitur. Fili mi ſi ſpopōderis ꝓ amico tuo
defixiſti apud extraneū manum tuam. il-
laqueatus es verbis oris tui. ꝛ captus ꝓ
prijs ſermonibus. Spōdere nāq; ꝓ ami-
co eſt. alienā animā in periculo ſue cōuer
ſationis accipe. Uñ ꝛ apud extraneū ma-
nus defigitur qꝛ apud ēt ſollicitudinis q̄
ante deerat mens ligat. Uerbis vero oris
ſui illa queat⁹ eſt. ac ꝓprijs ſermonibus
capt⁹. qꝛ dū cōmiſſis ſibi cogitur bona di
cere. ipſum prius neceſſe ē que dixerit cu-
ſtodire. Illa queat igitur verbis oris ſui.
dum ratiōe exigēte conſtringit. ne ei⁹ vi-
ta ad aliquid aliud q̄ qd admonet relaxe-
tur. Unde apud diſtrictū iudicē cogit tā-
ta in opere exoluere. quanta eum conſtat
alijs voce precepiſſe. vbi ꝛ bene mox ex-
hortatio ſubditur vt dicitur in ꝓuerbijs.
Fac ergo qd dico fili mi ꝛ temetipſum li-
bera. quia in manus proximi tui incidiſti.
Diſcurre feſtina ſuſcita amicū tuum ne de
deris ſomnū oculis tuis nec dormitēt pal
pebre tue. Quiſquis eni ad viuendū alijs
in exemplū preponit. nō ſolū vt ipſe vigi-
let: ſed etiā amicum ſuſcitet admonetur.
Ei nāq; vigilare bene viuendo non ſuffi-
cit. ſi non ꝛ illum cui preeſt a peccati cor-
pore diſiungit. Bene autē dicit ne dede-
ris ſomnū oculis tuis nec dormitent pal-
pebre tue. Somnū quippe oculis dare eſt
intentione ceſſante ſubditorū curam om-
nino negligere. Palpebre vero dormitāt
cum cogitationes noſtre ea que in ſubdi-
tis arguenda cognoſcunt pigredine de-
primente diſſimulant. Plene enim dor
mire eſt. commiſſoruꝫ acta neſcire nec cor
rigere. non autem dormire ſed dormita-
re eſt. que quidem reprehendenda ſūt co-
gnoſcere ſed tamen propter mentis tedi-
um dignis ea increpationibus non emen
dare. Dormitādo vero oculus ad ple-
niſſimum ſomnum ducitur quia dum ple
rumq; qui preeſt malum quod cognoſcit
non reſecat. ab hoc quādoq; negligentie
ſue merito ꝑuenit. vt qd a ſubiectis delin
quitur non cognoſcat. Admonendi ſunt
itaq; qui preſunt vt per circūſpectiōis ſtu
dium ꝑuigiles intus ꝛ in circuitu oculos
habeāt celi animalia fieri ꝯtendāt. Oſten
ſa q̄ppe celi aīalia in circuitu ꝛ ītus oculis
plena habent ꝛ ſic deſcribunt. Dignū q̄p
pe ē vt cūcti q̄ preſūt int⁹ atq; in circuitu
oculos habeāt q̄ten⁹ ꝛ iterno iudici in ſe
metipſis placere ſtudeāt. ꝛ exēpla vite ex
terius prebentes. ea etiā que in alijs ſunt
corrigenda deprehendant. Admonendi
ſunt ſubditi. ne prepoſitorum ſuorum vi-
tam temere iudicent. ſi quid eos fortaſſe
agere reprehenſibiliter vidēt. ne vnde re-

ete mala redarguūt: inde per elatiōis im-
pulſum in profundiora mergant. Admo-
nēdi ſunt ne cū culpas prepoſitoꝝ cōſide
rant: ꝯtra eos audaciores fiant: ſed ſi qua
valde ſunt eoꝝ praua opa ſic apud ſemet
ipſos diiudicēt: vt tamē diuino timore cō
ſtricti: ferre ſub eis reuerētie nō recuſent
Qđ melius oſtendimus: ſi Dauid factū
ad mediū deducamꝰ. Saul quippe perſe
cutor eius cū ad purgandū ventrē ſpelun
cā fuiſſet ingreſſus: illic cū viris ſuis Da
uid inerat: qui iam tam longo tempe per
ſecutiōis eius mala tolerabat. Cūq; eum
viri ſui ad feriendū Saul accenderēt: fre
git eos reſponſiōibus: qꝛ manū mittere in
xp̄m dn̄i non deberet. Qui tamē occulte
ſurrexit: ⁊ oram clamidis eius abſcidit.
Quid em̄ per Saul niſi mali rectores q̄d
per Dauid: niſi boni ſubditi deſignātur.
Saul igit ventrē purgare eſt prauos pre-
poſitos conceptā in corde maliciā vſq; ad
opera miſeri odoris extēdere: ⁊ cogitata
apud ſe noxia factis exterioribus exequē-
do monſtrare. Quē tn̄ Dauid ferire me-
tuit: qꝛ pie ſubditoꝝ mentes ab om̄i ſe pe
ſte obtrectatiōis abſtinētes prepoſitoꝝ vi
tā nullo lingue gladio percutiūt: etiā cū
de imperfectiōe reprehendunt. Qui etſi
quādo ab īfirmitate ſeſe abſtinere vix poſ
ſunt: vt extrema quedā atq; exteriora pre
poſitoꝝ mala: ſed tamē humiliter loquā-
tur: quaſi oram clamidis ſilenter incidūt:
quia videlicꝫ dū prelate dignitati ſaltē in
noxie ⁊ latēter derogāt: quaſi regis ſuper
poſiti veſtem ſecant. Sed tamē ad ſemet-
ipſos redeūt ſe vehemētiſſime vel de tenu
iſſimo verbi laceratiōe reprehendūt. Un-
de bene illic ⁊ ſcriptū eſt. Poſt hec per-
cuſſit Dauid cor ſuum: eo qꝫ abſcidiſſet
orā clamidis Saul. Facta quippe prepo
ſitoꝝ oris gladio feriēda nō ſunt: etiā cū
recte reprehēdenda iudicant. Si quādo
vero cōtra eos vel in minimis lingua labi
tur: neceſſe eſt vt per afflictionē penitētie
cor premat: quatenus ad ſeipm̄ redeat: ⁊
cū prepoſite poteſtati deliquerit eius con
tra ſe iudiciū: a quo ſibi prelata eſt perhor
reſcat. Nā cū in ꝑpoſitis delinquimꝰ eiꝰ
ordinatiōi q̄ eos nobis ꝑtulit obuiamus
vnde Moyſes quoq; cū contra ſe ⁊ Aarō
cōqueri populū cognouiſſet ait: Nos em̄
quid ſumus? Nec cōtra nos eſt murmur
veſtrū: ſed contra dn̄m.

De diuerſo modo admonendi ſeruos atq; dominos: Capitulum. VI.

Aliter admonēdi ſunt ſerui: at-
q; aliter dn̄i. Serui ſcꝫ vt in ſe
ſemper humilitatē conditiōis
aſpiciant. Dn̄i vero vt nature
ſue qua equaliter ſunt cū ſeruis conditi:
memoriā non amittāt. Serui admonēdi
ſunt: ne dn̄os deſpiciāt: ne deū offendant
ſi ordinatiōi illius ſuperbiēdo cōtradicūt
Dn̄i quoq; admonēdi ſunt: quia ꝯtra do
minū demunere ſuo ſuperbiūt: ſi eos quoſ
per conditionē tenent ſubditos: equales
ſibi per nature conſortiū non agnoſcunt.
Iſti admonēdi ſunt: vt ſciāt ſe ſeruos eſ-
ſe dominoꝝ. Illi admonendi ſunt: vt co-
gnoſcāt ſe cōſeruos eſſe ſeruoꝝ. Iſtis nā-
q; dicit ſerui obedite dn̄is carnalibus. Et
rurſum: Quicūq; ſunt ſub iugo ſeruitu-
tis dn̄os ſuos omni honore dignus arbi-
trent. Illis autꝫ dicit ⁊ vos domini ea-
dem facite illis remittētes minas: ſciētes
qꝛ ⁊ illoꝝ ⁊ veſter dn̄s eſt in celis.

De diuerſo modo admonendi ſapientes atq; hebetes: Capitulum. VII.

Aliter admonēdi ſunt ſapiētes
huiꝰ ſeculi: atq; aliter hebetes
Sapiētes quippe admonendi
ſunt: vt ſciant amittere que ſci
unt: hebetes quoq; admonēdi ſunt: vt ap
petāt ſcire que neſciūt. In illis hoc primū
deſtruendū eſt qđ ſe ſapientes arbitrant.
In iſtis iā edificandū eſt: quicq̄d de ſapiā
ſuperna cognoſcit: qꝛ dū miniē ſuperbiūt:
quaſi ad ſuſcipiendū edificiū corda para-
uerūt. Cū illis laborandū eſt vt ſapiētius
ſtulti fiant: ſtultā aūt ſapiāꝫ deſerūt: ⁊ ſa-

pientē dei ſtulticiā diſcāt. Iſtis vero pre dicandū eſt: vt ab ea que putat ſtulticia: ad verā ſapientiā vicinius tranſeāt. Illis namqz dicit: ſi quis videt inter vos ſapiens eſſe in hoc ſeculo ſtultus fiat vt ſit ſapiens. Iſtis vero dicit: Non multi ſapiētes ſcdm carnē et rurſum: que ſtulta ſunt mūdi elegit deus: vt cōfundat ſapiētes: illos plerūqz ratiocinatiōis argumenta: iſtos nōnunqz melius qz exempla conuertūt. Illis nōnunqz prodeſt vt in ſuis allegatiōibus victi iaceāt. Iſtis vero aliquādo ſufficit: vt laudabilia aliorum facta cognoſcāt. Unde magiſter egregius ſapientibus et inſipiētibus debitor cū hebreorū quoſdam ſapiētes: quoſdā vero etiā tardiores admoneret. Illis de cōpletione teſtamenti veteris: loquēs eorum ſapientiā: argumēto ſuperauit dicēs: Quod em̄ antiquat et ſeneſcit: prope interitū eſt. Cum vero ſolis exemplis quoſdā trahendos ad ſe cerneret in eadē epiſtola adiūxit. Sancti ludibria et verbera experti: inſuper et vincula et carceres: lapidati ſunt: ſecti ſunt: temptati ſunt: in occiſiōe gladij mortui ſunt: et rurſus memētote prepoſitorum veſtrorū: qui vobis locuti ſunt verbū dei: quorum intuentes exitū conuerſatiōis imitamini fidem: quatenus et illos victrix ratio frangeret: et iſtos ad maiora cōſcendere imitatio blanda ſuaderet.

De diuerſo modo admonendi impudētes: atqz verecūdos: Capitulum. VIII.

Aliter admonēdi ſunt impudētes: atqz aliter verecūdi. Illos nāqz ab impudentie vicio non niſi increpatio dura compeſcit: iſtos autem plerūqz ad melius exhortatio modeſta cōponit. Illi ſe delinquere neſciunt: niſi etiā a pluribus increpent. iſtis plerūqz ad conuerſionē ſufficit qz eis doctor mala ſua ſaltē leniter ad memoriā reducit. Illos autē melius corrigit: qui inuehēdo reprehendit: iſtis autē maior puectus adducit: ſi hoc qd in eis reprehendit: quaſi ex latere tangat. Impudentē quippe iudeorum plebē: dominus aperte increpās ait: Frons mulieris meretricis facta eſt tibi: noluiſti erubeſcere. Et rurſus verecundātē refouet dicens: Confuſiōis adoleſcētie tue obliuiſceris: et obprobrij viduitatis tue nō recordaberis: qz dn̄abit tui qui fecit te. Impudēter quoqz delinquētes galathas aperte Paulus increpat dicens: O inſenſati galathe: qs vos faſcinauit? Et rurſū. Sic ſtulti eſtis vt cū ſpū ceperitis: nūc in carne cōſumamini. Culpas vero verecundantiū quaſi cōpatiens reprehendit dicēs: Gauiſus ſum in dn̄o vehemēter: quoniā tandem aliquādo refloruiſtis pro me ſentire: ſicut et ſentiebatis: occupati em̄ eratis: vt et illorum culpas increpatio dura detegeret: et horum negligentiā ſermo mollior velaret.

De diuerſo modo admonendi pteruos: atqz puſillanimes: Capitulum. IX.

Aliter admonēdi ſunt proterui atqz aliter puſillāimes: illi em̄ dū valde de ſe preſumūt: exprobrādo ceteros dedignant. Iſti aūt dum nimis ſūt infirmitatis ſue cōſcij: plerūqz in deſperationē cadūt. Illi ſingulariter ſūma eſtimāt cuncta que agūt. Iſti deſpecta vehemēter putāt eſſe que faciūt et iccirco in deſperatiōe frangunt. Subtiliter itaqz ab arguēte diſcutiēda ſunt opera pteruorum. vt in quo ſibi placēt oſtendat qz deo diſplicēt. Tunc em̄ pteruos melius corrigimus: cū ea que bene egiſſe ſe credūt: male acta mōſtramus: vt vnde adepta gloria credit: inde vtilis cōfuſio ſubſequat. Nōnunqz vero cū ſe viciū proteruimiē perpetrare cognoſcūt: cōpendioſius ad correctionē veniūt: ſi alterius culpe manifeſtioris et ex latere reqſite improperio cfundant: vt ex eo qd defendere nequeūt cognoſcāt ſe improbe tenere qd defendūt vn̄ cū pterue Paulus corinthios aduerſū ſe inuicē videret inflatos: vt alius Apollo: alius Pauli: alius Cephe: alius xpi

eſſe ſe diceret inceſtus culpā in mediū de
duxit: que apud eos perpetrata fuerat: et
incorrecta remanebat dicēs: Audit inter
vos fornicatio: ⁊ tal' fornicatio: qualis nec
inter gētes ita vt vxorē patris quis habe
at: ⁊ vos inflati eſtis: ⁊ nō magis luctum
habuiſtis: vt tolleret de medio veſtrū qui
hoc opus fecit. Ac ſi aperte dicat Quod
vos per proteruiā huius vel illiꝰ dicitis:
que per diſſolutionē negligentie nullius
vos eſſe mōſtratis. At ꝯtra puſillanimes
aptius ad iter bene agendi reducimus: ſi
quedā illorū bona ex latere requiramus:
vt dū in eis alia reprehēdendo corripimꝰ
alia amplectēdo laudemus: quatenus eo
rū teneritudinē lauſ audita nutriat: ꝙ cul
pa increpata caſtigat. Plerūqꝫ autē vtili
us apud illos ꝑficimus: ſi ⁊ eoꝝ bene ge
ſta memoramus: ⁊ ſi qua ab eis inordina-
ta geſta ſunt: nō iam tanꝙ perpetrata cor
ripimꝰ: ſed quaſi adhuc ne perpetrari de
beāt prohibemus: vt ⁊ illa que approba-
mus: illatus fauor augeat: ⁊ cōtra ea que
reprehēdimus: magꝭ apud puſillanimes
exhortatio verecūda conualeſcat. Unde
idē Paulus cū theſſalonicenſes in acce-
pta predicatiōe perdurātes: quaſi de vici
no mūdi termino quadā cognoſceret pu-
ſillanimitate turbatos: priꝰ in eis que for
tia ꝓſpicit: laudat: ⁊ caute monēdo poſt-
modū que infirma ſunt: roborat. Ait eñ:
Gratias agere debemus deo ſemꝑ pro vo
bis fratres: ita vt dignū eſt: quoniā ſuper
creſcit fides veſtra: ⁊ abūdat charitas vni
uſcuiuſqꝫ veſtrū inuicē: ita vt ⁊ noſipi de
vobis gloriemur in eccleſijs dei: pro pati
ei.tia veſtra ⁊ fide. Qui cū blanda hec vi
te eoꝝ preconia ꝑmiſiſſet: paulopoſt ſub-
dit dicēs: Rogamꝰ autē vos fratres: per
aduentū domini noſtri ieſu xp̄i: ⁊ a noſtre
congregatiōis in idipm̄ vt nō cito mouea
mini a veſtro ſenſu: neqꝫ terreamini: neqꝫ
per ſpiritū: neqꝫ per ſermonē: neqꝫ ꝑ epi
ſtolā: tanꝙ per nos miſſaꝫ: quaſi inſtet di
es domini. Egit eñ verus doctor: vt pri
us audirent laudati ꝙ recognoſcerent: et
poſtmodū ꝙ exhortati ſequerent: quate-
nus eorum mentē ne admonitio ſubiūcta
cōcuteret: laus premiſſa ſolidaret: et qui
cōmotos eos vicini finis ſuſpiciōe cogno
uerat: nō iaꝫ redarguebat motos: ſed qua
ſi tranſacta neſciēs adhuc cōmoueri ꝓhi
bebat: vt dū de ipſa leuitate motiōis pre-
dicatori ſuo ſe incognitos crederēt: tanto
irreprehenſibiliores fieri: quāto ⁊ cogno-
ſci ab illo formidarent.

De diuerſo modo admonendi impatientes: atqꝫ patiētes: Capitulum. X.

Aliter admonēdi ſunt impatiē
tes: atqꝫ aliter patientes. Dicē
dum namqꝫ eſt impatiētibus:
quia dū refrenare ſpiritū negli
gūt: per multa etiā que non appetūt: ini-
quitatū abrupta rapiunt: quia videlicet
mentē impellit furor quo nō trahit deſide
rium: ⁊ agit cōmota velut neſciens vnde
poſt doleat ſciens. Dicendū quoqꝫ impa
tientibus: quia dū motiōis impulſu preci
pites quedam velut alienati peragūt: vix
mala ſua poſtꝙ fuerint perpetrata cogno
ſcūt: quia dū perturbatiōi ſue minime ob-
ſiſtūt: etiam ſi qua a ſe trāquilla mente fue
rant: bene geſta confundūt: ⁊ improuiſo
impulſu deſtruūt: quicquid forſitā diu la
bore prouido coſtruxerūt. Ipſa nāqꝫ que
mater eſt omniū: cuſtoſqꝫ virtutū: per im-
patientie viciū virtus charitatis amittit.
Scriptū quippe eſt. Charitas patiēs eſt.
Igit cum minime eſt patiēs: charitas nō
eſt. Per hoc quoqꝫ impatiētie vitiū ipſa
virtutū nutrix doctrina diſſipat. Scriptū
namqꝫ eſt Doctrina viri per patientiā no
ſcit. Tanto ergo quiſqꝫ minus oſtēditur
doctus: quāto minus conuincit patiens.
Neqꝫ eñ poteſt veraciter bona docendo
impendere: ſi viuēdo neſcit equanimiter
aliena mala tolerare. Per hoc ꝗꝫ impati
entie viciū plerūqꝫ mentē arroganti'e cul
pa trāſfingit quia dū deſpici in mūdo hoc
quiſqꝫ non patit: bona ſibi ſi qua occulta
ſunt oſtentare conat: atqꝫ ſic per im patiē

tiam vſqꝫ ad arrogantiā ducit: dum quia
ferre deſpectionē non poteſt: detegendo
ſemetipm in oſtētatiōe gloriat. Unde ſcri
ptū eſt. Melioꝛ patiens eſt arrogāte: quia
videlicet elegit patiēs quelibet mala per
peti: ꝙ per oſtentatiōis viciū bona ſua oc
culta cognoſci. At cōtra elegit arrogans
bona de ſe: vel falſa iactari: ne mala poſſit
vel minima perpeti. Quia igit cum pati
entia relinquit: etiā bona reliqua que iā
geſta ſunt deſtruūtur: recte ab ihezechie-
le eſſe in altare dei foſſa perhibet: vt in ea
videlicet ſuppoſita holocauſta ſeruētur.
Si enim in altari foſſa nō eſſet: om̄e quod
in eo ſacrificiū reperiret: ſuperueniēs au-
ra diſpergeret. Quid vero accipim⁹ per
altare dei niſi animā iuſti: que quot bona
egerit: tot ſuper ſe ante eius oculos ſacri-
ficia imponit? Quid autē altaris foſſa ni
ſi bonoꝝ patientia que dū mentē aduerſa
tolerādo humiliat: quaſi moꝛe fouee hāc
in imo poſitā demonſtrat? Foſſa igit in al
tari fiat: ne ſuperpoſitū ſacrificiū aura di-
ſpergat: id aſt electoꝝ mens patientiā cu-
ſtodiat: ne cōmota vēto impatiētie: ⁊ hoc
quod bene operata eſt: amittat. Bene au
tem hec eadē foſſa vni⁹ cubiti eſſe memo-
rat: quia nimirū ſi patientia non deſerit:
vnitatis menſura ſeruat. Unde ⁊ Pau-
lus ait: Inuicē onera veſtra poꝛtate: ⁊ ſic
adimplebitis legem xp̄i. Lex quippe xp̄i
eſt charitas vnitatis quā ſoli perficiūt: ꝗ
nec cum grauant: excedunt. Audiāt im-
patiētes quod ſcriptū eſt in prouerbijs.
Melioꝛ eſt patiēs viro foꝛti: ⁊ qui domi-
nat anīo ſuo expugnatoꝛe vrbiū. Minoꝛ
eſt enī victoꝛia vrbiū: quia extra ſunt que
ſubigunt. Valde aūt maius eſt quod per
patientiā vincitur: quia ipē a ſe anim⁹ ſu-
perat: ⁊ ſemetipm ſibimetipſi ſubijcit: quā
do eum patiētia intra ſe frenari compellit
Audiāt patientes quod dilectis ſuis ve-
ritas dicit. In patiētia veſtra poſſidebi-
tis animas veſtras. Sic enim cōditi mi-
rabiliter ſumus: vt ratio animā: ⁊ anima
poſſideat coꝛpus. Ius vero anime a coꝛ-
poꝛis poſſeſſione repellit: ſi nō pꝛius ani-
ma a ratione poſſideatur. Cuſtodem igit
conditionis noſtre: patientiam dominus
eſſe mōſtrauit: qui in ipā nos poſſidere et
noſmetipſos docuit. Quanta ergo ſit im-
patientie culpa cognoſcimus: per quā et
hoc ipſum amittimus poſſidere quod ſu-
mus. Audiant impatiētes quod per Sa
lomonem rurſum dicitur. Totum ſpiri-
tum ſuū pꝛofert ſtultus: ſapiens autē dif
fert ⁊ reſeruat impoſterum. Impatientia
quippe impellente agitur: vt totus foꝛas
ſpiritus pꝛoferatur. Quem iccirco citius
perturbatio eijcit: quia nulla interius di-
ſciplina ſapientie circumcludit. Sapiens
autem differt ⁊ reſeruat impoſterum. Le
ſus enim in pꝛeſenti ſe vlciſci non deſide-
rat: quia etiam tolerans parci optat: ſed
tamen iuſte vindicari: omnia extremo iu-
dicio non ignoꝛat. At contra admonen-
di ſunt patientes: ne in eo quod exterius
poꝛtant: interius doleant: ne tante virtu
tis ſacrificium quod integrum foꝛas im-
molant: intus malicie peſte coꝛrumpant:
⁊ cum ab hominibus non agnoſcitur: ſed
tamen ſub diuina examinatiōe peccatur:
tanto deterioꝛ culpa doloꝛis fiat: quanto
ſibi ante homines virtutis ſpeciem ven-
dicat. Dicendum itaqꝫ eſt patiētibus: vt
ſtudeant diligere quos ſibi neceſſe eſt to-
lerare: ne ſi patientiam dilectio nō ſequa
tur in deterioꝛē culpam odij: virtus oſten
ſa vertatur. Unde Paulus cum diceret:
Charitas patiens eſt: illico adiunxit. Be
nigna eſt: videlicet oſtendens: quia quos
ex patientia tolerat: amare etiam ex beni-
gnitate nō ceſſat. Inde idem doctoꝛ egre
gius: cum patientiam diſcipulis ſuade-
ret dicens: Omnis amaritudo: ⁊ ira: ⁊ in
dignatio: ⁊ clamoꝛ: et blaſphemia tollat
a vobis: quaſi cunctis exterius iam beni-
gne compoſitis ad interioꝛa conuertitur:
dum ſubiungit: Cum omni malitia: quia
nimirū fruſtra indignatio: clamoꝛ ⁊ blaſ-
phemia ab exterioꝛibus tollitur: ſi in inte
rioꝛi vicioꝛum mater malicia dominatur.
Et incaſſum foꝛas vicium ex ramis incidi
tur: ſi ſurreptura multiplici⁹ int⁹ in radi-

ce ſeruat. Unde ꝑ ſemetipſam veritas di‑cit. Diligite inimicos veſtros benefacite his qui vos oderūt. Orate pro pſequenti‑bus ⁊ calūpniantibus vos. Uirtus itaqꝫ eſt corā hominibus aduerſarios tolerare. ſed virtus corā deo diligere: qꝛ hoc ſoluꝫ deus ſacrificiū accipit qđ āte eius oculos in altari boni operis flāma charitatiſ incē‑dit. Hinc eſt qđ rurſus quibuſdā patiēti‑bus nec tamē diligētibus dicit. Quid āt vides feſtucā in oculo fratris tui. ⁊ trabē in oculo tuo nō vides. Perturbatio quip‑pe impatientie feſtuca eſt. malicia vero in corde trabs in oculo eſt. Illā nāqꝫ aura tē‑ptationis exagitat. hanc autē ꝯſūmata ne‑quitia pene īmobiliter portat. Recte ve‑ro illic ſubiungit. Hypocrita eijce primū trabē đ oculo tuo ⁊ eijce feſtucā de oculo fratris tui. Ac ſi dicat mēti inique interi⁹ dolēti. ⁊ ſanctā ſe exterius per patiām de‑monſtrāti prius a te molē malicie excute ⁊ tūc alios de impatiētie leuitate reprehē‑de: ne dū ſtudes ſimulatione vincere. pri‑us tibi ſit praua aliena tolerare. Euenire etiā plerūqꝫ patiētibus ſolet: vt in eo qui‑dē tēpore quo vel aduerſa patiunt vel cō‑tumelias audiūt. nullo dolore pulſent. et ſic patiām exhibeāt. vt cuſtodire etiā cor‑dis innocentiā nō omittant. Sed cū poſt paululū hec ipſa que ꝑtulerūt ad memo‑riam reuocāt igne ſe doloris inflāmāt. ar‑gumēta vltionis inquirūt ⁊ manſuetudi‑nem ꝙ tolerātes habuerunt retractantes in maliciā vertunt. Quib⁹ citius a predi‑catione ſuccurritur. ſi que ſit huius ꝑmu‑tationis cauſa pandat. Callidus namqꝫ aduerſarius bellū contra duos mouet. Unū videlicet inflāmans vt cōtumelias prior inferat. alterū prouocās vt contume‑lias leſus reddat. Sed plerūqꝫ dum hui⁹ iam victor eſt. qui iniuriā perſuaſus irro‑gat: vt ab illo vincatur. qui illatā ſibi eq‑nimiter portat. vnius ergo victor quē cō‑mouendo ſubiugauit tota cōtra alterū vir‑tute ſe erigit eumqꝫ obſiſtentēqꝫ fortiter ⁊ vincentem dolet ꝙ quia cōmouere in ipa contumeliarū iaculatione non potuit. ab aperto certamine interim quieſcens. ⁊ ſe‑creta ſuggeſtione cogitatiōe laceſſens ap‑tum deceptionis tēpus inquirit. Quia enim publico bello perdidit. ad exercen‑das occulte inſidias exardeſcit. Quietis nāqꝫ iam tēpore ad victoris animā redit: ⁊ vel rerū dampna vel iniuriarum iacula ad memoriā reducit cunctaqꝫ que ſibi illa‑ta ſunt vehemēter exaggerans. intolera‑bilia oſtendit tantoqꝫ mentē merore con‑turbat vt plerūqꝫ vir patiens illa ſe equa‑nimiter toleraſſe poſt victoriā captiu⁹ eru‑beſcat ſeqꝫ nō reddidiſſe contumelias do‑leat. ⁊ deteriora repēdere ſi occaſio prebe‑atur querat. Quibus ergo iſti ſunt ſimi‑les. niſi his qui per fortitudinē in campo victores ſunt ſed per negligentiā poſtmo‑dum intra vrbis clauſtra capiuntur. Qui‑bus ſunt ſimiles niſi his q̄s irruens gra‑uis languor a vita non ſubtrahit. ſed leni‑ter veniēs recidiua febris occidit. Admo‑nendi ſunt igit patiētes vt cor poſt victo‑riam muniāt. vt hoſtem publico bello ſu‑peratū. inſidiari mētibus mentis inten‑dant. vt languorē plus reſerpentē repen‑te timeant. ne hoſtis callidus eo in decep‑tione poſtmoduꝫ maiori exultatione gau‑deat. quo illa dudū contra ſe rigida colla victorum calcat.

De diuerſo modo admonendi beniuolos atqꝫ inuidos. Capitulum. XI.

Aliter admonendi ſunt beniuo‑li atqꝫ aliter inuidi. Admonen‑di namqꝫ ſunt beniuoli vt ſic alienis bonis congaudeāt qua‑tenus habere ⁊ propria cōcupiſcāt ſic pro‑ximorum facta diligēdo laudent vt ea eti‑am imitādo multiplicēt. ne ſi in hoc pre‑ſentis vite ſtadio ad certamen alienū de‑uoti fautores ſꝫ pigri ſpectatores aſſiſtūt. eo poſt certamen ſine brauio remaneant. quo nunc in certamine nō laborant ⁊ tūc eorum palmas afflicti reſpiciant in quo‑

rum nũc laboribus ocioſi perdurãt. Ual-
de quippe peccamus ſi aliena bene geſta
non diligimus. Sed nihil mercedis agi-
mus ſi ea que diligimus inquantũ poſſu-
mus nõ imitamur. Dicendũ itaq; eſt be-
niuolis: quia ſi imitari bona minime feſti
nãt: que laudantes approbãt: ſic eis virtu
tũ ſanctitas: ſicut ſtultis ſpectatoribus lu
dicrarũ artiũ vanitas placet. Illi nãq; au
rigarũ ac hyſtrionũ geſta fauoribus ef-
ferunt: nec tamẽ tales eſſe deſiderãt: qua-
les illos conſpiciũt eſſe quos laudãt. Mi
rant eos placita egiſſe: ſed tamẽ ſimiliter
deuitãt placere. Dicendũ eſt beniuolis:
vt cũ proximorũ facta conſpiciũt ad ſuũm
cor redeãt: & de alienis actibus nõ preſu-
mant: ne bona laudent: & agere recuſant:
Grauiter quippe extrema vltiõe feriendi
ſunt: quib⁹ placuit quod imitari nolue-
rũt. Admonẽdi ſunt inuidi vt perpẽdant
quãte cecitatis ſunt: qui alieno ꝓfectu de
ficiũt: aliena exultione cõtabeſcũt: quan-
te infelicitatis ſunt: qui melioratiõe pro-
ximi deteriores fiũt: dum augmẽta aliene
proſperitatis aſpiciũt: apud ſemetipſos an
xie afflicti cordis ſui peſte moriũt. Quid
iſtis infelicius: quos dũ conſpecta felici-
tas afficit pena nequiores reddit. Aliorũ
vero bona que habere nõ poſſunt: ſi dili-
gerẽt ſua feciſſent. Sic quippe ſunt vni-
uerſi cõſiſtentes in fide: ſicut mẽbra mul-
ta vno continent in corpore: que per offi-
cium quidẽ diuerſa ſunt: ſed quo ſibi vi-
ciſſim congruũt vnũ fiunt. vnde fit vt pes
per oculum videat: et per pedes oculi gra-
diantur. Ori auditus aurium ſeruit: et
ad vſum ſuũ auribus oris lingua cõcur-
rat. Suffraget manib⁹ vẽter: ventri ope-
rent manus. In ipſa ergo corporis poſitio
ne accipimus: quid in actiõe ſeruem⁹. Ni
mis itaq; turpe eſt nõ imitari qđ ſumus.
Noſtra ſunt nimirũ que & ſi imitari nõ poſ
ſumus: amamus in alijs: & amantiũ fiunt
queq; amant in nobis. Hinc ergo pẽſent
inuidi charitas quãte virtutis eſt: que ali
eni laboris opera noſtra ſine labore facit.
Dicendũ itaq; eſt inuidis: quia dũ ſe a li-
uore minime cuſtodiũt: in antiquã verſu-
ti hoſtis nequiciam demergunt. De illo
namq; ſcriptũ eſt. Inuidia dyaboli mors
intrauit in orbẽ terrarũ. Quia enim ipſe
celum perdidit: cõdito hoc homini inui-
dit: & dampnatiõe ſua perdit⁹: adhuc ali-
os perdendo cumulauit. Admonẽdi ſunt
inuidi: vt agnoſcãt quantis lapſibus ſuc-
creſcentis ruine ſubiaceãt: quia dum liuo
rem a corde non proijciũt ad apertas ope
rũ nequitias deuoluũtur. Niſi enim Ca- [Cayn]
yn inuidiſſet: fratris hoſtiã acceptã: mini
me perueniſſet ad extinguendã vitam: vn
de ſcriptũ eſt. Reſpexit domin⁹ ad Abel
& ad munera eius: ad Cayn vero & ad mu
nera eius nõ reſpexit. Iratuſq; eſt Cayn
vehementer: et cõcidit vultus eius. Li-
uor itaq; ſacrificij fratricidij ſeminariũ fu
it. Nam quẽ meliorẽ ſe eſſe doluit: ne vt
cunq; eſſet: amputauit. Dicendũ eſt inui-
dis: quia dum ſe illa intrinſecus peſte cõ-
ſumunt: etiam quicquid in ſe aliud boni
habere videntur: interimũt. Unde ſcri-
ptum eſt: Uita carniũ ſanitas cordis: pu-
tredo oſſium inuidia. Quid enim per car
nes niſi infirma quedã ac tenera: et quid
per oſſa niſi fortia acta ſignant. Et plerũ-
q; contingit: vt quidam cum cordis inno
centia in nõnullis ſuis actibus infirmi vi
deantur: quidam vero iam quedam ante
humanos oculos robuſta exerceant: ſed
tamen erga aliorum bona intus inuidie
peſtilentia tabeſcant. Bene ergo dicitur
vita carniũ ſanitas cordis: quia ſi cordis
innocẽtia cuſtodit: etiã ſi qua foris infir-
ma ſunt: roborantur. Et recte illic ſubdi-
tur: Putredo oſſium inuidia: quia per li
uoris viciũ ante dei oculos: pereũt etiam
que humanis oculis fortia videntur. Oſ
ſa quippe per inuidiã putreſcere eſt: que-
dam etiã robuſta deperire.

De diuerſo modo admonendi ſimplices: atq; impuros: Capitulum. XII.

Aliter admonẽdi ſũt ſimplices atq₃ aliter impuri. Laudandi ſũt ſimplices qꝺ nunꝗ̄ ſtudeãt falſa dicere: ſed admonẽdi ſunt vt nouerint nõnunꝗ̄ vera reticere. Sicut eñ ſemꝑ dicentẽ falſitas leſit: ita nõnunꝗ̄ quibuſdã audita veritas nocuit. Unde corã diſcipulis dñs locutionẽ ſilentio tpans ait. Multa habeo vobis dicere: ſed nũc nõ poteſtis illa portare. Admonẽdi ſũt igit ſimplices: vt ſicut fallaciã ſemper vtiliter vitãt: ita veritatẽ ſemꝑ vtiliter proferãt: admonẽdi ſunt vt ſimplicitatis bono prudentiã adiungãt: quaten⁹ ſic ſecuritatẽ de ſimplicitate poſſideãt: vt circũſpectionẽ prudentie nõ amittant. Hinc nãq₃ per doctorẽ gentiũ dicit: Uolo vos ſapiẽtes eſſe ĩ bono: ſimplices aũt ĩ malo. Hic electos ſuos ꝑ ſemetipam veritas admonet dicẽs: Eſtote prudẽtes ſicut ſerpẽtes: ⁊ ſimplices ſicut colũbe. Quia videlicet in electoꝝ cordibus debet: ⁊ ſimplicitatẽ colũbe aſtutia ſerpentis acuere: ⁊ ſerpentis aſtutiã columbe ſimplicitas tpare quatenus nec ſeducti per prudentiã calleant: nec ab intellectus ſtudio ex ſimplicitate torpeſcãt. At contra admonẽdi ſunt impuri: vt quã grauis ſit quẽ cũ culpa ſuſtinẽt duplicitatis laborẽ agnoſcãt. Dũ eñ deprehendi metuũt: ſemꝑ improbas defenſiones querũt: ſemꝑ pauidis ſuſpicionib⁹ agitant. Nihil aũt eſt ad defendẽdũ puritate tutius: ad dicendũ veritate nihil facili⁹. Naꝫ dũ fallaciã ſuã tueri cogitãt: duro cor labore fatigat. Hĩc nãq₃ ſcriptũ eſt. Labor labioꝝ ſuoꝝ operiet eos: q̄ eñ nunc implet: tũc operiet: q꞉ cuius nũc animũ per blandã inquietudinẽ exigerit: tũc per aſperã retributionẽ premit. Hinc per Hieremiã dicit: Docuerũt linguã ſuam loqui mendaciũ: vt iniqui agerẽt: laborauerũt. Ac ſi aperte diceret. Qui amici eſſe veritatis ſine labore poterãt: vt peccẽt laborãt. Cunq₃ viuere ſimpliciter renuũt: laboribus exigũt: vt moriant. Nam plerũq₃ in culpa deprehẽſi: dũ quales ſint cognoſci refugiũt: ſeſe ſub fallacie velamine abſcondũt: ⁊ hoc qꝺ peccãt: quodq₃ iã aperte cernit excuſare moliunt: ita vt ſepe is qui eoꝝ culpas corripere ſtudet: aſpere falſitatis nebulis ſeduct⁹ pene amiſiſſe ſe ſepe videat: qꝺ de eis iaꝫ certũ tenebat. Unde recte ſub iudee ſpecie ꝓphetã contra peccantẽ animã excuſantẽq₃ ſe dicit. Ibi habuit foueã eritius. Eritij quippe nomĩe impure mẽtis ſeſeq₃ callide defendẽtis duplicitas deſignat. Quia videlicꝫ eritius anteꝗ̄ apprehendit: eius ⁊ caput cernit: ⁊ pedes vident: ⁊ corpus omne cõſpicit: ſed mox vt apprehenſus fuerit: ſemetipm in ſperã colligit: pedes introrſus ſubtrahit: caput abſcõdit: ⁊ intra tenẽtis manus totum ſimul amittit: qui totus ſimul ante videbat. Sic nimirũ: ſic impure mẽtes ſunt: cũ in ſuis exceſſibus cõprehẽdunt. Caput enim eritij cernit: quia quo inicio ad culpã peccator acceſſerit: videt. Pedes eritij conſpiciunt: quia quib⁹ veſtigijs nequitia ſit: perpetrata cognoſcit: ⁊ tamẽ adductis repente occaſiõibus impura mens retrorſus pedes colligit: quia cũcta iniquitatis ſue veſtigia abſcondit. Caput ſubtrahit: quia miris defenſionibus niſi inchoaſſe ſe malũ aliquid oſtendit. Et quaſi ſpera in manu tenẽtis remanet: quia is qui corripit: cũcta que iam cognouerat ſubito amittens: inuolutũ intra conſcientiã peccatorẽ tenet. Et qui totuꝫ iam deprehendẽdo viderat: tergiuerſatione praue defenſionis illuſus totũ pariter ignorat. Foueã ergo eritius habet in reprobis: quia malicioſe mẽtis duplicitas ſeſe intra ſe colligẽs abſcõdit in tenebris defenſionis. Audiãt impuniri quod ſcriptũ eſt: qui ambulat ſimpliciter: ambulat cõfidenter. Fiducia quippe magne ſecuritatis eſt ſimplicitas actiõis. Audiant qꝺ ſapientis ore dicit: ſpiritusſanctus diſcipline effugiet fictũ. Audiãt quod ſcriptura rurſum perhibet: cũ ſimplicibus ſermocinatio eius. Deo eñ ſermocinari eſt per illuſtrationẽ ſue preſentie humane mẽtibus archana reuelare. Cũ ſimplicib⁹ igitur ſermocinari dicit: quia de ſupnis my-

ſterijs illoꝝ mentes radio ſue viſitatiõis
illuminat: quos nulla vmbra duplicitatis
obſcurat. Eſt autē ſpeciale duplicium malū
quia dū peruerſa ⁊ duplici actiõe ceteros
fallūt: quaſi preſtantius ceteris prudētes
ſe eſſe gloriant. Et quia diſtrictionē retri
butiõis non conſiderāt: damnis ſuis mi-
ſeri exultāt. Audiant aūt quā ſuper illos
ꝓpheta Sophonias vim diuine animad
uerſionis intentat dicēs: Ecce dies domi
ni venit magnus ⁊ horibilis: dies ire: di
es illa: dies tenebraꝝ ⁊ caliginis: dies ne
bule ⁊ turbinis: dies tube ⁊ clangoris ſu
per omēs ciuitates munitas: ⁊ ſuper om-
nes angulos excelſos. Quid enī per ciui
tates munitas exprimit: niſi ſuſpecte mē-
tes ⁊ fallaci ſemper defenſione circūdate:
que quotiens earū culpa corripit: verita-
tis ad ſe iacula nō admittunt: ⁊ quid per
excelſos angulos: niſi duplicitas impure
mentis intelligit. Duplex quippe ſemꝑ
eſt in angulis paries. Quid per angulos
parietis niſi impura corda ſignant. Que
dū veritatis ſimplicitatē fugiūt ad ſemet-
ipſa quoddāmodo duplicitatis peruerſita
te replicant: ⁊ quod eſt deterius apud co-
gitatiões ſuas in faſtū prudentie ex ipſa ſe
culpa impuritatis extollūt. Dies aūt do-
mini vindicte atq; animaduerſiõis plena
ſuper ciuitates munitas: ⁊ ſuper excelſos
āgulos venit: quia ira extremi iudicij hu
mana corda: ⁊ defenſiõibus cōtra verita-
tē clauſa deſtruit: ⁊ duplicitatibus inuo-
luta diſſoluit. Tunc enī munite ciuitates
cadūt: quia mētes deo impenetrate dam
nabuntur. Tunc excelſi anguli corruūt:
quia corda que ſe per impuritatis prudē-
tiam erigunt: per iuſticie ſententiam pro-
ſternuntur.

De diuerſo modo admonendi incolumes: atq; egros: Capitulum. XIII.

Aliter admonēdi ſunt incolu-
mes: atq; aliter egri. Admonē
di nanq; ſunt incolumes vt ſa-
lutem corporis exerceāt ad ſalutem men-
tis: ne ſi accepte incolumitatis gratiā ad
vſum nequicie inclinant denuo deterio-
res fiant: ⁊ eo poſtmodū ſupplicia grauio
ra mereant: quo nunc largioribus bonis
dei: male vti non metuunt. Admonendi
ſunt incolumes: ne oportunitatem ſalu-
tis imperpetuū promerende deſpiciant.
Scriptum nāq; eſt. Ecce nūc tempus ac-
ceptabile: ecce nunc dies ſalutis admonē
di ſunt: ne placere deo ſi cū poſſunt nolue
rint cum voluerint: ſero nō poſſint. Hinc
eſt enī qd poſt ſapientia deſerit: qs prius
rennuētes vocauit dicens: Uocaui ⁊ ren
nuiſtis: extendi manū meam ⁊ nō fuit qui
aſpiceret. Deſpexiſtis omē conſilium me-
um: ⁊ increpatiões meas neglexiſtis. Ego
quoq; in interitu veſtro ridebo: ⁊ ſubſan-
nabo cum vobis quod timebatis aduene
rit. Et rurſum. Tunc inuocabūt me: ⁊ nō
exaudiam: mane conſurgent ⁊ non inue-
nient me. Salus itaq; corporis: quando
ad bene operandum accepta deſpicitur:
quanti ſit muneris amiſſa ſentitur. Et in
fructuoſe ad vltionē queritur que cōgruo
conceſſa tempore vtiliter non habetur:
vnde bene per Salomonen rurſum dici-
tur: Ne des alienis honorem tuum: ⁊ an-
nos tuos crudeli: ne forte impleantur ex-
tranei viribus tuis: et labores tui ſint in
domo aliena: ⁊ gemas in nouiſſimis: quā
do conſumpſeris carnem: et corpus tuū:
qui namq; alieni a nobis ſunt: niſi mali-
gni ſpiritus qui a celeſtis ſunt patrie ſor-
te ſeparati. Quis vero honor noſter eſt:
niſi quod etiam in luteis corporibus con
diti ad conditoris tamen noſtri ſumꝰ ima
ginem et ſimilitudinem creati. Uel quis
alius crudelis eſt: niſi ille apoſtota ange-
lus: qui ⁊ ſemetipſum penam mortis ſu-
perbiēdo pertulit: ⁊ inferre mortē huma
no generi etiam perditus non pepercit.
Honorē itaq; ſuū alienis dat: qui ad dei
imaginē ac ſimilitudinē conditus: vite ſue
tempa malignoꝝ ſpirituū voluptatibus
adminiſtrat. Annos etiam ſuos crudeli
tradit: qui ad voluntatē male dominans-

tis aduerſarij. accepta viuēdi ſpacia expē dit vbi bene ſubditur. Ne forte impleant extranei viribus tuis ⁊ labores tui ſint in domo aliena. Quiſquis enī per acceptaꝫ valitudinē corporis per tributā ſibi ſapiē tiam mentis nō exercendis virtutib⁹ ſed perpetrandis vitijs elaborat: nequaquaꝫ ſuis viribus ſuā domū: ſed extraneorum habitacula id eſt imundorū ſpirituum facta multiplicat. nimiruꝫ vel luxuriando. vel ſuꝑbiendo agens vt etiam ſe addito ꝑditoruꝫ numerus creſcat. Bene autē ſubditur ⁊ gēmas in nouiſſimis quādo ꝯſum pſeris carnē ⁊ corpus tuū. Plerūqꝫ enim accepta ſalus carnis per vitia expendit. Sed cum repēte ſubtrahit cum moleſtijs caro atteritur. cū iam egredi anima vrgetur diu male habita quaſi ad bene viuendum ſalus amiſſa requirit. Et tūc gemūt homines qđ deo ſeruire noluerūt. quādo dāpna ſue negligētie recuꝑare ſeruiendo nequaqꝫ poſſunt. vnde alias dicit. Cum occideret eos inquirebāt eum. At contra admonēdi ſunt egri. vt eo ſe dei filios ſentiant. quo illos diſcipline flagella caſtigāt Niſi enim correctis hereditatē dare diſponeret. erudite eos per moleſtias non curaret. Hinc namqꝫ ad Johannē domin⁹ per angelū dicit. Ego quos amo arguo ⁊ caſtigo. Hinc rurſum ſcriptū eſt. Fili mi noli diſciplinā domini negligere: neqꝫ fatigeris cum ab eo argueris. Quē enī dominus diligit caſtigat. flagellat autē omneꝫ filiū quē recipit. Hinc pſalmiſta ait. Multe tribulationes iuſtorū ⁊c̄. Hinc beatus quoqꝫ Job in dolore exclamās ait. Si iuſtus fuero non leuabo caput ſaturatus afflictione ⁊ miſeria. Dicendū eſt egris vt ſi celeſtē patriam ſuā eſſe credūt neceſſario in hac labores. velut in aliena patientur. Hinc eſt enī quod lapides extra tonſi ſūt: vt in cōſtructione tēpli domini abſqꝫ mallei ſonitu ponerent. Quia videlicet nunc foris per flagella tundimur: vt intus ī tēplum dei poſtmodū ſine diſcipline percuſſione diſponamur quaten⁹ quicquid ī nobis eſt ſuperfluū. modo percuſſio reſecet. ⁊ tunc ſola nos in edificio cōcordia charitatis liget. Admonēdi ſunt egri vt conſiderent pro percipiēdis terrenis hereditatibus. quomodo dura carnales filios diſcipline flagella caſtigent. Que ergo nobis diuine correptionis pena grauis eſt. per quā ⁊ nunquā amittēda hereditas ꝑcipitur. ⁊ ſemꝑ manſura ſupplicia vitant Hinc etenī Paulus ait. Patres quideꝫ carnis noſtre habuim⁹ eruditores ⁊ reuerebamur eos ne multomagis obtemꝑabimus patri ſpirituū ⁊ viuemus. Et illi quidem in tēpore paucorū dierū ſcđm voluntatem ſuā erudiebāt nos. hic autem ad id qđ vtile eſt. in recipiēdo ſanctificationem eius. Admonēdi ſunt egri vt conſiderent quāta ſalus cordis moleſtia ſit corpalis: que ad cognitionē ſui mentem reuocat: ⁊ quē plerūqꝫ ſalus obijcit. infirmitatis memoria reformat vt anim⁹ qui extra ſe ī elatione ducitur. cui ſit ꝯditioni ſubditus ex percuſſa qꝫ ſuſtinet carne memoret. Qđ recte per balaā ſi tamē vocē dei ſubſequi obediendo voluiſſet in ipſa eius itineris retardatione ſignat. Balaā namqꝫ peruenire ad propoſitū tendit: ſed eius votum animal cui preſidet prepedit. Prohibitionis quippe īmemor ibat quo nō licebat. At aſina angelū videt quē humana mēs non videt quaſi plerūqꝫ caro per moleſtias tarda. flagello ſuo menti deum indicat quē mens ipſa carni preſidens non videbat. ita vt anxietatē ſpirit⁹ ꝓficere in hoc mūdo cupientis velut iter tendētis impediat donec ei inuiſibilē qui ſibi obuiat. innoteſcat. vnde ⁊ bene per Petrū dicitur. Correptionē habuit ſue veſanie ſubiugale mutū. qđ in hominis voce loquens ꝓhibuit ꝓphete inſipientiā. Inſanuſ quippe homo a ſubiugali muto corripit. quando elata mens humilitatis bonū qđ tenere debeat. ab afflicta carne memorat. Sꝫ huius correptionis donū iccirco Balaaꝫ nō obtinuit: quia ad maledicendū pergēs vocē non mentē mutauit. Admonēdi ſūt egri vt conſiderēt. quāti ſit muneris moleſtia corpalis que admiſſa peccata diluit

⁊ ea que poterant admitti cōpeſcit. que ēt ſnmpta ab exterioribus plagis. concuſſe menti penitētie vulnera infligit. Unde ſcriptum eſt. Liuor vulneris abſtergit mala ⁊ plaga in ſecretioribus ventris. Mala enī liuor vulneris abſtergit quia flagellorum dolor. vel cogitatas vel perpetratas nequitias diluit. Solet vero ventris appellatione mens accipi quia ſicut venter cōſumit eſcas. ita mens perpetrādo excoquit curas. quia enī venter mens dicitur ea ſententia docetur qua ſcriptū eſt. Lucerna domini ſpiraculū hominis qui inueſtigat oīa ſecreta vētris. Ac ſi diceret. diuini afflatus illuminatio cū in mēte hominis venerit. eā ſibi metipſi illuminās oſtēdit. que ante ſpiritus ſancti aduentū cogitationes prauas ⁊ portare poterat ⁊ pēſare neſciebat. Liuor ergo vulneris abſtergit mala ⁊ plagari ſecretiorib⁹ ventris qꝛ cū exterius ꝑcutimur ad peccatorū noſtrorum memoriā taciti afflictiq; reuocamur atq; ante oculos noſtros cuncta que a nobis ſunt male geſta reducimus. ⁊ per hoc ꝙ foris patimur. magis intus qđ fecim⁹ dolemus. Unde fit vt inter aperta vulnera corporis. amplius nos abluat plaga ſecreta ventrꝭ: qꝛ ſanat nequitias praui operis. occultū vulnus doloris. Admonendi ſunt egri quatenus paciētie virtutem ſeruent vt inceſſanter quāta redēptor noſter ab his quos creauerat ꝑtulit mala conſiderent. qđ tot obiecta cōuiciorū ꝓbra ſuſtinuit ꝙ de manu antiqui hoſtis captiuorum quotidie animas rapiēs. inſultantiū alapas accepit. ꝙ aqua nos ſalutis diluens. a perfidorū ſputis faciē non abſcondit. ꝙ aduocatione ſua nos ab eternis ſupplitijs liberans. tacitus flagella tolerauit ꝙ inter angelorū choros perhēnes nobis honores tribuens. colaphos pertulit ꝙ a peccatorū nos punctionibus ſaluans. ſpinis caput ſupponere nō recuſauit. ꝙ eterna nos dulcedine deebrians in ſiti ſua fellis amaritudinē accepit ꝙ pro nobis patrem quāuis ei diuinitate eſſet equalis adorauit. ſub irriſione adoratus tacuit. ꝙ vitam mortuis prepans. vſq; ad mortem ipſe vita peruenit. Cur itaq; aſperū creditur vt adeo homo toleret flagella pro malis ſi tāta deus ꝑtulit ab hominib⁹ mala ꝓ bonis. Aut quis ſana intelligētia de ꝑcuſſione ſua ingratus exiſtit. ſi ipſe hinc ſine flagello non exijt qui hic ſine peccato vixit.

De diuerſo modo admonēdi eos qui flagella metuunt et propterea innocenter viuunt atq; eos qui ſic in iniquitate durue runt vt nec per flagella corrigātur. Capitulum. XIIII.

Aliter admonēdi ſūt qui flagella metuunt ⁊ ꝓpterea innocenter viuunt. atq; aliter admonēdi ſunt qui ſic in iniquitate duruerunt. vt neq; ꝑ flagella corrigant. Dicendū nāq; eſt flagella timētibus vt ⁊ bona tēporalia nequaq̄ ꝓ magno deſiderēt que adeſſe etiā prauis vidēt ⁊ mala preſētia nequaq̄ velut intolerabilia fugiant. qbus hic plerūq; bonos affici nō ignorant Admonēdi ſunt qui flagella metuūt vt ſi malis veraciter carere deſiderant eterna ſupplicia ꝑhorreſcāt. neq; in hoc ſuppliciorū timore permaneāt: ſꝫ ad amoris gratiā nntrimēto charitatis excreſcāt. Scriptū quippe ē. ꝑfecta charitas foras mittit timorē. Et rurſum ſcriptū eſt. Nō accepiſtis ſpiritū ſeruitutis iteꝝ in timore. ſꝫ ſpiritū adoptionis filiorū in quo clamamus abba pater. vn̄ idē doctor iterū dicit. vbi ſpūs dn̄i ibi libertas. Si ergo adhuc a praua actione formidata pena ꝓhibet: ꝑfecto formidantis animū nulla ſpiritus libertas tenet. Nam ſi penam non metueret culpam ꝓculdubio perpetraret. Ignorat itaq; mens gratiā libertatis quam ligat ſeruitus timoris. Bona enim pro ſe metipſis amanda ſunt. ⁊ nō penis cōpellentibus exequēda. Nam qui propterea bona facit quia tormentorū mala metuit.

D

vult non eſſe qđ metuat. vt audenter illicita cõmittat. vnde Luce clarius conſtat qđ corã deo innocẽtia amittit ante cuius oculos deſiderio peccat. At contra hi qs ab iniquitatibus nec flagella cõpeſcunt: tanto acriori inuectione feriẽdi ſunt. quãto maiori in ſenſibilitate duruerũt. Plerũqꝫ enim ſine dedignatione dedignandi ſunt: ſine deſperatione deſpandi. ita dumtaxat vt oſtẽſa deſperatio formidinẽ incutiat. ⁊ ſubiuncta admonitio ad ſpem reducat. Diſtricte itaqꝫ cõtra illos diuine ſententie proferende ſunt: vt ad cognitionez ſui conſiderata eterna animaduerſione reuocent. Audiant enĩ in ſe impletum eſſe qđ ſcriptũ eſt. Si cõtuderis ſtultũ in pila quaſi tipſanas feriente deſuper pilo non auferetur ab eo ſtulticia eius. Cotra hos propheta dño queritur: dicens. Attriuiſti eos ⁊ renuerũt accipere diſciplinã. Hinc eſt ꝙ dñs dicit. Interfeci ⁊ perdidi populum iſtũ ⁊ tamẽ a vijs ſuis nõ ſunt reuerſi Hinc rurſum ait. Populus nõ eſt reuerſus ad ꝑcutientẽ ſe. Hinc voce flagellantium ꝓpheta Hieremias conqueritur dicens. Curauim⁹ Babylonẽ ⁊ non ẽ ſanata. Babylon quippe curat nec tamen ad ſanitatẽ reducit. quãdo mens in praua actione cõfuſa verba correptionis audit flagella correctionis percipit: ⁊ tamẽ ad recta ſalutis itinera redire contẽpnit. Hinc captiuo iſraelitico populo nec tñ ab iniq̃tate cõuerſo dñs exprobrat: dicẽs. Verſa eſt mihi domus iſrael in ſcoreã. Omnes iſti facti ſunt mihi es. ⁊ ſtannũ ⁊ ferrum ⁊ plumbũ in medio fornacis. Ac ſi apte dicat. Purgare eos per ignẽ tribulationis volui. argentũ illos vel aurũ fieri queſiui Sed in fornace mihi in es. ſtãnum ferruz ⁊ plumbũ verſi ſunt. quia non ad virtutẽ ſed ad vitia etiam in tribulatione proruperunt. Es quippe dũ percutitur ampli⁹ metallis ceteris ſonitum reddit. Qui igitur in percuſſione poſitus erumpit ad ſonitum murmurationis. in es verſus eſt in medio fornacis. Stãnum vero cum ex arte componitur argẽti ſpeciem mentitur. Qui ergo ſimulationis vitio non caret in tribulatione ſtãnum factus eſt in fornace. Ferro autẽ vertitur qui vite proximi inſidiatur. Ferrũ itaqꝫ in fornace eſt. qui nocendi maliciã nõ amittit in tribulatione. plumbũ quoqꝫ ceteris metallis eſt graui⁹ In fornace ergo plumbũ inuenitur qui ſic peccati ſui pondere premitur: vt etiam in tribulatione poſitus a terrenis deſiderijs non leuet. Hinc rurſum ſcriptũ eſt. Multo labore ſudatũ eſt: ⁊ non exiuit de ea nimia rubigo ei⁹ neqꝫ per ignẽ. Ignẽ quippe nobis tribulationis admonet. vt in nobis rubiginem vitiorũ purget. Sed nec ꝑ ignẽ rubiginẽ amittim⁹ quãdo ⁊ iter flagella vitio non caremus. Hinc propheta iterũ dicit. Fruſtra conflauit ꝯflator. malitie eorũ non ſunt conſumpte. Sciendum vero eſt: quia nõnunꝙ̃ cum inter flagellorum duriciam remanent in correcti. dulci ſunt admonitiõe mulcẽdi. Quos enĩ cruciamenta nõ corrigũt nonnunꝙ̃ ab iniq̃ actionibus lenia blandimẽta ꝯpeſcunt. Quia ⁊ plerũqꝫ egros quos fortis pigmẽtaria potio curare nõ potuit ad ſalutẽ priſtinam tepẽs aqua reuocauit. Et nõnulla vulnera que curari inciſione nequeũt. fomentis olei ſanant. Et dur⁹ ad amãs inciſionẽ ferri minime recipit: ſed leni hircor ſanguine moleſcit.

De diuerſo modo admonendi nimis tacitos atqꝫ multiloquio vacantes. Capitulum. XV.

Aliter admonẽdi ſunt nimis taciti atqꝫ aliter multiloquio vacãtes. Inſinuari nãqꝫ nimis tacitis debet. qꝛ dũ quedaz vitia incaute fugiũt occulte deterioribus implicant. Nã ſepe linguã qꝛ ĩmoderatius frenant in corde graui⁹ multiloquiũ tolerãt vt eo plus cogitationes in mẽte ferueant quo illas violẽta cuſtodia in diſcreti ſilentij anguſtat. Que plerũqꝫ tanto lati⁹ def

fluunt. quāto ſe eſſe ſecurioꝛes eſtimāt. qꝛ
toꝛis a repꝛehēſoꝛibus nō vident. Unde
nonunq̄ mens in ſuperbiā extollitur: vt
quos loquentes audit quaſi infirmos de-
ſpicit. Cūqꝫ os coꝛpoꝛis claudit. quantū
ſe vitijs ſuperbiendo aperiat nō agnoſcit
Linguā etenim premit. mentem eleuat.
⁊ cum ſuam nequiciā minime conſiderat
tanto apud ſe cunctos liberius quanto et
ſecretius accuſat. Admonendi ſunt igi-
tur nimis taciti vt ſcire ſollicite ſtudeant
non ſolum quales foꝛas oſtendere: ſed eti
am quales ſe debeant intus exhibere. vt
plus ex cogitationibus occultū iudicium.
q̄ ex ſermonibus repꝛehenſionem metu-
ant pꝛoximoꝛum. Scriptū nāqꝫ eſt. Fili
mi attende ſapientiam meam. ⁊ pꝛuden-
tie mee inclina aurem tuam vt cuſtodias
cogitationes. Nihil quippe in nobis eſt
coꝛde fugatius qđ a nobis toties recedit
quotiens per pꝛauas cogitationes defluit
Hinc etenim Pſalmiſta ait. Coꝛ meū de-
reliquit me. Hinc ad ſemetipſum rediēs
dicit. Inuenit ſeruus tuus coꝛ ſuū vt oꝛa-
ret te. Cum ergo cogitatio per cuſtodiā
reſtringitur. coꝛ quod fugere conſueuit i-
uenitur. Plerumqꝫ autē nimis taciti cū
nōnulla iniuſta patiuntur eo in acrioꝛem
doloꝛē pꝛodeunt. quo ea que ſuſtinent nō
loquuntur. Nam ſi illatas moleſtias tran
quilla lingua ſermone diceret mens a cō-
ſcientia doloꝛem alienaret. Uulnera enī
clauſa plus cruciant. Nam cum putredo
que interius feruet eijcitur. ad ſalutē do-
loꝛ aperitur. Scire igitur debent qui pl⁹
q̄ expedit tacent. ne inter moleſta que to-
lerant dum linguā tenent. vim doloꝛis ex
aggerent. Admonendi ſunt enī vt ſi pꝛo-
ximos ſicut ſe diligunt. minime illis tace
ant. vnde eos iuſte repꝛehendāt. Uocis
enim medicamine vtriuſqꝫ ſaluti concur-
ritur: dum ⁊ ab illo qui infert actio pꝛaua
atqꝫ peruerſa compeſcitur. ⁊ ab hoc q̄ ſu-
ſtinet doloꝛis feruoꝛ vulnere aperto tem-
peratur. Qui enim pꝛoximoꝛū mala con-
ſpiciunt. ⁊ tamen ſilentio linguā pꝛemūt
quaſi conſpectis vulneribus vſum medi-
caminis ſubtrahūt ⁊ eo moꝛtis auctoꝛes
fiunt. quo virus qđ potuerant curare no-
luerunt. Lingua itaqꝫ diſcrete refrenan-
da non inſolubiliter obliganda. Scriptū
nāqꝫ eſt. ſapiens tacebit vſqꝫ ad tempus.
vt nimirum cum opoꝛtunum conſiderat.
poſtpoſita cenſura ſilentij loquendo que
congruunt in vſum ſe vtilitatis impēdat
Et rurſum ſcriptum eſt. Tempus loquē-
di ⁊ tempus tacendi. Diſcrete quippe vi-
ciſſitudinum penſanda ſunt tempoꝛa. ne
aut cum reſtringi lingua debet per verba
inutiliter defluat. aut cū loqui vtiliter po-
teſt ſemetipſam pigre reſtringat. Quod
bene pſalmiſta conſiderans ait. Pone
domine cuſtodiā oꝛi meo. ⁊ oſtium circū-
ſtantie labijs meis. Non enim poni oꝛi
ſuo parietem: ſed oſtiū petijt qđ videlicet
aperitur ⁊ clauditur. Unde ⁊ nobis cau-
te diſcendum eſt. quaten⁹ os diſcretū et
congruo tempoꝛe vox aperiat. ⁊ rurſū cō-
gruo taciturnitas claudat. At contra ad-
monendi ſunt multiloquio vacantes: vt
vigilanter aſpiciant a quanto rectitudini
ſtatu depereunt. dū per multiplicia ver-
ba dilabuntur. Humana etenim mens a-
que moꝛe ⁊ circūclauſa ad ſuperioꝛa colli-
gitur. quia illic repetit. vnde deſcēdit et
relaxata deperit quia ſe per infima inutili
ter ſpargit. Quot enī ſuperuacuis verbis
a ſilentij ſui cenſura diſſipatur. quaſi tot
riuis extra ſe deriuatur. Unde ⁊ redire in
terius ad ſui cognitionem non ſufficit. qꝛ
per multiloquium ſparſa a ſecreto ſe inti
me conſiderationis excludit. Totam ve-
ro ſe inſidiantis hoſtis vulneribus dete-
git: quia nulla munitione cuſtodie circū-
cludit. vnde ſcriptum eſt. Sicut vrbs pa-
tens ⁊ abſqꝫ muroꝛum ambitu. ita vir qui
non poteſt in loquēdo cohibere ſpiritum
ſuum. Quia enim murum ſilentij non
habet. patet inimici iaculis ciuitas men-
tis. Et cum ſe per verba extra ſemetipſā
eijcit apertam ſe aduerſario oſtendit.
Quā tanto ille ſine laboꝛe ſuperat quan-
to ⁊ ipſa que vincit̄ ꝯ ſemetipſam p̄ multi-
loquiū pugnat. Plerūqꝫ autem quia per

quoſdā gradus deſidioſa mēs i lapſuȝ ca
ſus impellit. Duȝ otioſa cauere verba ne
gligimus: ad noxia quādoqȝ peruenim⁹:
vt priuſ loqui aliena libeat: poſtmodū de
tractiōibus eoꝝ vitā de quibus loquitur
mordeat: ad extremū vero vſqȝ ad apertaſ
lingua cōtumelias erūpat. Hic ſeminant
ſtimuli: oriunt rixe: accendunt faces odio
rum: pax extinguit cordiū: vnde bene per
Salomonē dicit: Qui dimittit aquā: ca-
put eſt iurgioꝝ. Aquā quippe dimittere
eſt: linguā influxū eolquij relaxare. Quo
contra etiam in bonā iterū partem dicit.
Aqua ꝓfunda verba ex ore viri. Qui er-
go aquā dimittit: caput eſt iurgioꝝ: quia
qui linguā non refrenat: concordiā diſſi-
pat. Unde ediuerſo ſcriptū eſt. Qui im-
ponit ſtulto ſilētiū: iras mitigat. Qui au
tē multiloquio quiſqȝ ſeruiens linguā re
frenari nequiuerit accidit: vt rectitudinē
iuſticie tenere nequaqȝ poſſit: teſtat pro-
pheta: qui ait: Uir linguoſus nō diriget
ſuper terrā. Hinc iterū Salomon dicit:
In multiloquio peccatū nō deerit. Hinc
Eſaias ait: Cultus iuſticie ſilentiū videli
cet. Indicās: quia mentis iuſticia deſola
tur: quādo ab immoderata locutiōe non
parcit. Hinc Jacobus dicit: Si quis pu-
tat ſe religioſuȝ eſſe: nō refrenans linguā
ſuā: ſed ſeducēs corꝫ ſuū huius vana eſt re
ligio. Hic rurſus ait: Sit oīs homo ve
lox ad audiendū: tardus autē ad loquen
dū: ⁊ tardus ad irā. Hinc iterū lingue vi
diffiniens adiūgit. Inquietū malū: plena
veneno mortifero. Hinc per ſemetipſam
nos veritas admonet dicēs: Omne ver-
bū ocioſum qđ locuti fuerint homines: ra
tionē reddēt de eo in die iudicij. Ocioſū
quippe verbū eſt: qđ aut ratōe iuſte neceſ
ſitatis: aut intentiōe pie vtilitatis caret.
Si ergo ratio de ocioſo ſermone exigit:
penſemus que pena multiloquio maneat
in quo etiā per noxia verba peccat.

De diuerſo modo admonendi pigros: atqȝ precipites: Capitulum. XVI.

Aliter admonēdi ſunt pigri: at
qȝ aliter precipites. Illi nanqȝ
ſuadēdi ſunt: ne agenda bona
dum differūt amittant. Iſti ve
ro admonēdi ſunt: ne dum bonoꝝ opus
incaute feſtinando preueniūt: eorum me-
rita immutēt. Pigris namqȝ intimandū
eſt: quod ſepe dū oportune agere que poſ
ſumus nolumus: paulopoſt cū volumus
non valemus. Ipſa quippe mentis deſi-
dia dum congruo feruore non accendit: a
bonoꝝ deſiderio funditus cōualeſcente
furtim torpore mactat: vnde aperte per
Salomonē dicit. Pigredo immittit ſo-
porē: piger enim recte ſentiēdo quaſi vigi
lat: quāuis nil operando torpeſcat. Sed
pigredo ſoporē immittere dicit: quia pau
liſper etiā recte ſentiendi vigilantia amit
tit: dum a bene operādi ſtudio ceſſat. Ubi
recte ſubiūgit: ⁊ anima diſſoluta eſuriet.
Nam mens: quia ſe ad ſuperiora ſtringen
do nō dirigit neglectā ſe inferis per deſi-
deria expandit. Et dum ſtudioꝝ ſublimi-
um vigore nō conſtringit cupiditatis infi
me fame ſauciat: vt quo ſe per diſciplinā
ligare diſſimulat: eo ſe eſuriens per volu-
ptatū deſideria ſpergat. Hinc ab eodem
rurſus Salomone ſcribit. In deſiderijs
eſt oīs ocioſus. Hinc ipſa veritate predi
cāte: vno quidē exeunte ſpiritu mūda do
mus dicit: ſed multiplicius redeūte dum
vacat occupat. Plerunqȝ piger dū neceſ
ſaria agere neglexerit quedā ſibi difficilia
opponit: quedam vero incauta formidat.
Et dū quaſi inuenit: quod velut iuſte me-
tuat: oſtendit quod ocio quaſi nō iniuſte
torpeſcat. Cui recte per Salomonē dicit
Propter frigus piger arare noluit: men-
dicabit ergo eſtate: ⁊ non dabit ei. Pro-
pter frigus quippe piger nō arat: dum de
ſidie torpore cōſtrictus: agere que debet
bona ꝯſiderat: diſſimulat. Propter frig⁹
piger non arat: dum parua ex aduerſo ma
la metuit: ⁊ operari maxima pretermittit.
Bene autē dicit mendicabit eſtate: ⁊ nō
dabitur ei. Qui enī nunc in bonis operi-
bus nō exudat cum ſol iudicij feruentior

apparuerit: quia fruſtra regni additũ poſtulat: nil accipiẽs eſtate mendicat. Bene hinc rurſum per eundẽ Salomonẽ dicit: Qui obſeruat ventũ non ſeminat: et qui cõſiderat nubes nunꝙ metet. Quid enim per ventũ: niſi malignoꝝ ſpirituũ temptatio exprimit? Et quid per nubes: que mouent a vento: niſi aduerſitas prauorum hominũ deſignat? A ventis videlicet impellunt nubes: quia immũdorum ſpirituũ afflatu praui excitant homines: qui ergo obſeruat ventũ non ſeminat: et qui cõſiderat nubes nunquã metet: quia quiſquis temptationẽ malignoꝝ ſpirituũ quiſquis perſecutionẽ prauoꝝ hominuꝫ metuit: neq; nũc grana boni operis ſeminat: neq; tũc manipulos ſancte retributionis ſecat. At contra admonẽdi ſunt precipites dum bonoꝝ actuũ tempus preueniũt: meritũ peruertunt. Et ſepe in malis corruũt: dũ bona minime diſcernũt: quia nequaꝙ quid: quomodo: vel quãdo agãt inſpiciũt: ſed plerumq; acta: quia ita non debuerint agere cognoſcãt. Quibus ſub auditoris ſpecie recte apud Salomonem dicit: Fili ſine conſilio nihil facias: ⁊ poſt factum nõ penitebis. Et rurſus. Palpebre tue precedãt greſſus tuos. Palpebre qui ppe greſſus precedũt: cũ operationẽ noſtrã cõſilia recta perueniũt. Qui enim negligit cõſiderando preuidere que facit: greſſus tẽdit: oculos claudit. Pergẽdo iter cõficit: ſed preuidendo ſibimetipſi nõ antecedit. Atq; icciirco citius corruit: qꝛ quo pedẽ operis ponere debeat: per palpebrã conſilij non attendit.

De diuerſo modo admonendi manſuetos: atq; iracũdos: Capitulum. XVII.

Aliter admonendi ſunt mãſueti: atq; aliter iracundi. Nonnũquã namq; manſueti cum preſunt: vicinũ ⁊ quaſi iuxta poſitum torporem deſidie patiuntur: ⁊ plerũq; nimia reſolutione leuitatis vltra ꝙ neceſſe eſt: vigorem diſtrictioĩs emolliunt. At contra iracundi: dum regiminũ loca percipiunt: quo impellente ira in mentis veſaniam deuoluuntur: eo etiam ſubditorum vitam diſſipata quietis tranquillitate confundunt. Quos cum furor agitat: in preceps ignorãt quicquid irati faciũt: ignorant quicquid a ſemetipſis irati patiuntur. Nonnunquã ꝙ eſt grauius ire ſue ſtimulum iuſticie zelum putant. Et cum vicium virtus creditur: ſine metu culpa cumulatur. Sepe ergo manſueti diſſolutionis torpeſcunt tedio: ſepe iracundi rectitudinis falluntur zelo. Illoꝝ itaq; virtuti vicium latenter adiungitur. His autem ſuum vicium quaſi virtus feruens videtur. Admonendi ſunt igitur illi: vt fugiant quod iuxta ipſos eſt. Iſti: quod in ipſis. Attẽdant illi quod habent. Diſcernant iſti quod non habent. Amplectantur manſueti: ſollicitudinem torporem damnent: iracundi perturbationem clament. Admonendi ſunt manſueti: vt habere etiam emulationẽ iuſticie ſtudeant. Admonendi ſunt iracundi: vt emulationi quam ſe habere eſtimant: manſuetudinem ſubiungant. Icciirco namq; ſpiritus ſanctus in colũba nobis eſt: ⁊ in igne mõſtratus: quia videlicet omẽs quos implet ⁊ columbe ſimplicitate mãſuetos: ⁊ igne zeli ardentes exhibet. Nequaꝙ ergo ſpirituſancto plenus eſt: qui aut in tranquillitate manſuetudinis: feruorem emulationis deſerit: aut rurſum in emulationis ardore virtutem manſuetudinis amittit. Quod fortaſſe melius oſtendimus: ſi in medio Pauli magiſterium proferamus: qui duobus diſcipulis ⁊ non diuerſa charitate preditis: diuerſa tamen adiutoria predicationis impendit. Tymotheum namq; admonens ait: Argue: obſecra: increpa: in omni patientia ⁊ doctrina. Tytum quoq; admonet dicens: Hec loquere: ⁊ exhortare: ⁊ argue cum omni imperio. Quid eſt ꝙ doctrinam ſuam tanta arte diſpenſet: vt exhibenda hac alteri imperium: atq; alteri patientiam proponat: niſi ꝙ manſuetioris ſpiritus Tytum et

Paulo ferue̅ttioris vidit eſſe Tymotheũ
illum per emulatiõis ſtudium inflammat
hunc per leuitatẽ patientie temperat. Il
li quod deeſt: iungit. Huic quod ſupereſt
ſubtrahit. Illum ſtimulo impellere nititᷣ:
hunc freno moderatur. Magnis quippe
ſuſcepte eccleſie colonꝰ. Alios palmites
vt creſcere debeant: rigat. Alios cũ plus
iuſto creſcere cõſpicit: reſecat: ne aut non
creſcendo fructus non ferant: aut immo-
derate creſcendo quos protulerint: amit-
tant. Sed longe alia eſt ira: que ſub emu-
latiõis ſpecie ſubripit: alia que perturba-
tum cor ⁊ ſine iuſticie pretextu cõfundit.
Illa em̅ in hoc ꝙ debet inordinate exten
ditur: hec autẽ ſemper in his que non de
bet inordinate inflammatᷣ. Sciendum ve
ro eſt: quia hoc ab impatiẽtibus iracundi
differunt: quod illi ab alijs illata nõ tole
rant: iſti aũt etiã que tolerenter imponũt.
Nam iracundi ſepe etiã ſe declinãtes in-
ſequũtur: rixe occaſionem cõmouent: la-
bore contentiõis gaudent. Quos tamen
melius corrigimus: ſi in ipa ire ſue como-
tione declinamus. Perturbati quippe
quid audiat: ignorant: ſed ad ſe reducti
tanto libentius exhortatiõis verba reci-
piunt: quãto ſe tranquilliꝰ toleratos eru-
beſcũt. Menti enim furore ebrie: omne re
ctum quod dicitᷣ peruerſum videtur. Un-
de ⁊ Nabal ebrio culpam ſuam a Byga
hil laudabiliter tacuit ꝙ digeſto vino lau
dabiliter dixit: Iccirco em̅ malum quod
fecerat cognoſcere potuit: quia hoc ebri-
us nõ audiuit. Cum vero iracundi ita ali
os impetũt: vt declinari om̅ino non poſ-
ſunt: nõ aperta exprobratiõe: ſed ſub qua
dam ſunt cautela reuerẽtie parcendo feri
endi. Quod melius oſtendimꝰ ſi Abner
factum ad mediũ deducamus. Hũc quip-
pe cũ Aſael vi incaute precipitatiõis im-
petere ſcriptũ eſt. Locutus eſt Abner ad
Aſael dicens: Recede: noli me ſequi: ne
cõpellar cõfodere te in terrã. Qui audi-
re cõtẽpſit: ⁊ noluit declinare. Percuſſit
ergo eum Abner auerſa haſta in inguine
⁊ transfodit eũ ⁊ mortuus eſt. Cuiꝰ Aſael
Typum tenuit: niſi eorũ quos vehemen
ter arripiẽs furor in preceps ducitᷣ. Qui
in eodem furoris impetu tanto caute de-
clinandi ſunt: quãto ⁊ inſanie rapiuntur.
Unde ⁊ Abner qui ſermõe noſtro patris
lucerna dicitᷣ: fugit: quia doctorũ lingua
que ſupernũ lumen dei indicat: cum per
abrupta furoris mentẽ cuiuſpiã ferri con-
ſpicit: cũqꝫ cõtra iraſcentẽ diſſimulat ver-
borum iacula reddere: quaſi per ſequen
tem nõ vult ferire. Sed cum iracũdi nul
la conſideratiõe ſe mitigant: ⁊ quaſi Aſa
el perſequi ⁊ inſanire nõ ceſſant: neceſſe
eſt: vt hi qui furentes reprimere conãtur
nequaꝙ̃ ſe in furorem erigant: ſed quic
quid eſt tranquillitatis oſtendant. Que-
daꝫ vero ſubtiliter proferat: in quibus ex
obliquo furentis animũ pugnẽt. Unde et
Abner cum contra perſequentẽ ſubſiſtit
non eũ recta: ſed auerſa haſta trãſforauit.
Ex mucrõe quippe percutere eſt: impetu
apte increpatiõis obuiare. Aduerſa vero
haſta perſequentẽ ferire eſt: furentẽ tran
quille ex quibuſdã tangere: ⁊ quaſi parcẽ
do ſuperare. Aſahel autẽ protinus occũ-
bit: quia cõmote mentes dum ⁊ parti ſibi
ſentiũt: ⁊ tamen reſponſionũ ratione in in
timis ſub trãquillitate tanguntᷣ ab eo ꝙ
ſe erexerant: ſtatim cadũt. Qui ergo a fu
roris ſui impetu: ſub lenitatis percuſſiõe
reſiliũt: quaſi ſine ferro moriuntᷣ.

De diuerſo modo admonen-
di humiles: atqꝫ elatos:
Capitulum. XVIII.

Aliter admonẽdi ſunt humiles
atqꝫ aliter elati. Illis inſinuan
dum eſt: ꝙ̃ ſit vera excellentia
quã ſperando tenent. Iſtis ve-
ro intimandũ ꝙ̃ ſit nulla temporalis glo-
ria: ꝙ̃ et amplectẽtes non tenent. Audi-
ant humiles ꝙ̃ ſint eterna que appetunt:
ꝙ̃ tranſitoria que contempnũt. Audiant
elati: ꝙ̃ ſint tranſitoria que ambiunt: ꝙ̃
eterna que perdũt. Audiant humiles ex
magiſtra voce veritatis: omnis qui ſe hu
miliat exaltabitᷣ. Audiãt elati: ⁊ qui ſe ex

altat: humiliabit. Audiant humiles glo
riam precedit humilitas. Audiant elati
ante ruinam exaltabit ſpiritus. Audiant
humiles ſuper quem quieſcet ſpiritꝰ me-
us niſi ſuper humilē ⁊ quietū: ⁊ trementē
ſermones meos. Audiant elati: quid ſu-
perbis terra ⁊ cinis. Audiant humiles:
deus humilia reſpicit. Audiant elati ⁊ al
ta a longe cognoſcit. Audiant humiles:
quia filius hominis miniſtrari nō venit:
ſed miniſtrare. Audiant elati: quia initi-
um omnis peccati ſuperbia. Audiant hu
miles: quia redemptor noſter humiliauit
ſemetipſum: factus obediēs vſqꝫ ad mor
tem. Audiant elati quod de eorum capi-
te ſcriptum eſt. Ipſe eſt rex ſuper vniuer-
ſos filios ſuperbie. Occaſio igitur perdi-
tionis noſtre facta eſt ſuperbia dyaboli: ⁊
argumentum redemptionis noſtre inuen
ta eſt humilitas dei. Hoſtis enim noſter
inter omnia conditus: videri ſuper omīa
voluit elatus. Redemptor autem noſter
magnus manens ſuper omnia fieri: inter
omnia dignatus eſt paruus. Dicatur er-
go humilibus: quia dum ſe deijciunt ad
dei ſimilitudinem aſcendūt. Dicatur ela-
tis: quia dum ſe erigunt in apoſtate ange
li imitationem cadunt. Quid itaqꝫ elatio
ne deiectius: que dum ſupra ſe tēditur ab
altitudine vere celſitudinis elongat? Et
quid humilitate ſublimiꝰ: que dum ſe in
ima deprimit: auctori ſuo manenti ſuper
ſumma coniungit. Eſt tamen aliud quod
in eis debeat caute penſari: quia ſepe qui
dam humilitatis decipiuntur ſpecie: qui
dam vero elationis ſue ignorantia fallun
tur: nam plerumqꝫ nonnullis qui ſibi hu-
miles videntur: is qui hominibus defer-
ri non debet cōiunctus eſt timor. Plerū-
qꝫ vero elatos comitari ſolet: libere vocis
aſſertio. Et cum quedam increpāda ſunt
vicia: illi reticent ex timore: ⁊ tamen tace
re ſe eſtimant ex humilitate. Iſti loquū-
tur per impatientiam elationis: ⁊ tamen
loqui ſe credunt per libertatem rectitudi
nis. Illos vt peruerſa non increpent: ſub
ſpecie humilitatis premit culpa formidi-
nis: iſtos ad increpanda que non debent
aut magis increpanda ꝙ debent ſub ima
gine libertatis effrenatio impellit tumo-
ris. Unde ⁊ elati admonendi ſunt: ne plꝰ
ꝙ expedit ſint ſubiecti: ne autem illi de-
fenſionem vertant iuſticie in exercitatio-
nem ſuperbie: aut iſti cum ſtudent pluſ ꝙ
neceſſe eſt hominibus ſubijci: compellan
tur etiam eorum vicia venerari. Conſide
randum vero eſt: quod plerūqꝫ elatos vti
lius corripimus: ſi eorum correptiōibus
quedam laudum fomēta miſceamus. In
ferenda nāqꝫ illis ſunt: aut alia bona que
in ipīs ſunt: aut dicendum certe que po-
terant eſſe ſi non ſunt: ⁊ tunc demum reſe
canda ſunt mala que nobis diſplicent: cū
prius ad audiendum placabilem eorum
mentem fecerint promiſſa bona que pla-
cent. Nam et equos indomitos blanda
prius manu tangimus: vt eos nobis ple-
nius poſtmodum etiam per flagella ſub-
iugemus: ⁊ amaro pigmentorum poculo
mellis dulcedo adiungitur: ne ea que ſa-
luti profutura eſt in ipō guſtu aſpera ama
ritudo ſentiatur. Dum ergo guſtus per
dulcedinem fallitur: humor mortifer per
amaritudinē vacuatur. Ipſa ergo in ela-
tis inuectionis exordia permixta ſunt lau
de temperanda: vt dum admittunt fauo-
res quos diligunt: etiam correptiones re
cipiant quas oderunt. Plerumqꝫ autem
perſuadere elatis vtilia melius poſſumꝰ:
ſi profectum eorum nobis magis ꝙ illis
profuturum dicamus: ſi eorum meliora-
tionem nobis magis ꝙ ſibi impendi po-
ſtulemus. Facile enim ad bonum elatio
flectit: ſi eius inflexio proceſſe ⁊ alijs cre-
datur. Unde moyſes qui regente ſe domi
no deſerti iter duce aerea columna perge-
bat cum Obab cognatum ſuum a genti-
litatis conuerſatiōe vellet educere: ⁊ om-
nipotentis dei domino ſubiugare: ait:
Proficiſcimur ad locum: quem daturus
eſt nobis dominus: veni nobiſcum: ⁊ be-
ne faciamus tibi: quia dominꝰ bona pro-
miſit iſraeli. Cui cum reſpondiſſet ille.
Non vadam tecum: ſed reuertar in ter-

ram meam: in qua natus ſum: illico adiunxit. Noli nos derelinquere. tu enim noſti in quibus locis per deſertū caſtra ponere debeamus. et eris ductor noſter. Neqꝫ enim moyſi mentē ignorantia itineris anguſtabat. q̄ et prophetice ſentētie cognitio diuinitatis expandarat q̄ colūna exterius preibat. q̄ de cunctis interius per conuerſationē cum deo ſedulā locutio familiaris inſtruebat. Sed videlicet vir ꝓuidus elato auditori colloquens. ſolaciū petijt vt daret. ducē requirebat inuia. vt dux ei fieri potuiſſet ad vitam. Egit itaqꝫ vt ſuꝑbus auditor voci ad meliora ſuadēti. eo magis fieret deuotus quo putaretur neceſſarius. Et vnde ſe exhortatorē ſuū precedere crederet. inde ſe ſub verbis exhortantis inclinaret.

De diuerſo modo admonendi pertinaces atqꝫ inconſtātes. Capitulum. XIX.

Aliter admonēdi ſunt pertinaces. aliter vero inconſtantes. Illis dicendū eſt q̄ plus de ſe q̄ debent ſentiūt et icirco alienis cōſilijs nō acquieſcūt. Iſtis vero intimandum eſt q̄ valde ſe deſpicientes negligunt et ideo lenitate cogitationū a ſuo iudicio per tēporū momēta flectunt. Illis dicendū eſt qꝛ niſi meliores ſe ceteris eſtimarēt. nequaq̄ cunctorū conſilia ſue deliberationi poſtponerēt. Iſtis dicendū ē qꝛ ſi hoc qđ ſunt vtcūqꝫ attenderēt. nequaq̄ eos ꝑ tot varietatis lictora mutabilitatis aura verſaret. Illis ꝑ Paulū dicit. Noli te prudētes eſſe apud voſmetipſos. At cōtra iſti audiāt. nō circūferamur omni vento doctrine. de illis ꝑ Salomonē dicitur. Comedent fructus vinee ſue ſuiſqꝫ conſilijs ſaturabunt. De iſtis autem ab eo rurſus ſcribit. Cor ſtultorum diſſimile erit. Cor quippe ſapientiū ſibimetipſi ſemper eſt ſimile. quia dū rectis ꝑſuaſionib9 acqeſcit ꝯſtāter ſe in bono oꝑe dirigit. Cor vero ſtultorū diſſimile ē. qꝛ dū mutabilitati ſe auriū exhibet. nunq̄ idē qđ fuerat manet. et qꝛ quedā vitia ſicut ex ſemetipſis gignūt alia ita ex alijs oriunt. Sciendū ſumope ē qꝛ tūc ea corripiēdo meli9 tergim9 cū ab ipſo amaritudinis ſue fonte ſiccam9. Pertinacia quippe ex ſuꝑbia. incōſtātia autē ex leuitate generat. Admonēdi ſunt igit ꝑtinaces vt elationē ſue cogitatiōis agnoſcāt et ſemetipſos vincere ſtudeāt. ne dū rectis aliorū ſuaſionibus foris ſuperari deſpiciūt. intus a ſuꝑbia captiui teneant. Admonēdi ſunt vt ſollerter aſpiciant. qꝛ filius hoīs cui vna ſemꝑ cū patre volūtas ē. vt exemplū nobis frangēde noſtre volūtatis prebeat dicit. Nō quero voluntatē meā ſed voluntatē eius qui miſit me patris. Qui vt huius adhuc virtutis gratiā cōmendaret. ſeruaturū ſe hoc ī extremo iudicio premiſit dicēs. Nō poſſum ego a meipſo facere quicq̄ ſed ſicut audio iudico. Quia itaqꝫ conſcientia dedignat homo aliene volūtati adquieſcere: quando dei atqꝫ hominis fili9 cū virtutis ſue gloriā venit oſtēdere: teſtat ſe nō a ſemetipſo iudicare. At cōtra admonēdi ſunt inconſtantes vt mentē grauitate roborent. Tūc enī alij germina in ſe mutabilitatis arefaciūt. cum a corde prius radicē leuitatis abſcidunt. Quia et tūc fabrica robuſta conſtruitur: cū prius locus ſolidus in quo poni fundamentū debeat prouidet. Niſi ergo ante mentis leuitas caueat cogitationum incoſtantia minime vincitur. A quibus alienū paulus ſe fuiſſe ꝓhibuit cum dicit. Nunquid leuitate vſus ſum? Aut que cogito ſcđꝫ carnē cogito vt ſit apđ me eſt et nō. Ac ſi aperte dicat. Jccirco mutabilitatis aura nō molior quia leuitatis vitio non ſuccumbo.

De diuerſo modo admonendi gule deditos atqꝫ abſtinētes Capitulum. XX.

Aliter admonēdi ſunt gule dediti. atq3 aliter abſtinētes. Illos enī ſuperfluitas locutionis leuitas operis atq3 luxuria. Iſtos vero ſepe impaciētie. ſepe vero ſupbie culpa comitatur. Niſi enī gule deditos īmoderata loquacitas raperet. diues ille qui epulatus quotidie ſplēdide dicit. in lingua grauiꝰ nō arderet: dicēs. Pat Abraam miſerere mei ⁊ mitte Lazarum vt intingat extremū digiti ſui in aqua vt refrigeret linguā meam. quia crucior in hac flāma. Quibus profecto verbis oſtēditur. quia epulādo quotidie crebrius in lingua peccauerat: qui totus ardens refrigerari ſe precipue in lingua requirebat. Rurſum quia gule deditos leuitas protinus operis ſequitur. auctoritas ſacra teſtatur dicens. Sedit populus māducare. ⁊ bibere. ⁊ ſurrexit ludere. q3 plerūq3 edacitas vſq3 ad luxuriā pertrahit. quia dum ſacietate vēter extēditur aculei libidinis excitantur. Unde ⁊ hoſti callido qui primi hominis ſenſus in ꝯcupiſcentia pomi aperuit: ſed in peccati laqueo ſtrinxit. diuina voce dicitur. Pectore ⁊ ventre repes. Ac ſi ei aperte diceretur. Cogitatione ⁊ ingluuie ſuper humana corda dominaris. Quia gule deditos luxuria ſequit propheta teſtatur qui dū aperta narrat occulta denunciat: dicens. Princeps cocorum deſtruxit muros Hieruſalē. Princeps nāq3 cocorū venter eſt cui magna cura obſequtū a cocis impenditur vt ipſe delectabiliter cibiſ impleat. Muri autē Hieruſalē virtutes ſunt aīe ad deſideriū ſupne pacis eleuate. Cocorū igitur princeps muros Hieruſalē deijcit. q2 dum vēter ingluuie tendit: virtutes aīe per luxuriā deſtruunt. Quo cōtra niſi mētes abſtinentiū plerūq3 impaciētia a ſinu trāquillitatiſ excuteret: nequaq̄ Petrꝰ cū diceret. miniſtrate aūt in fide veſtra virtutē. in virtute autē ſcientiā. in ſciētia autē abſtinētiā. protinus vigilāter adiūgeret: dicens. In abſtinētia autem patiam. Deeſſe quippe abſtinētibus patiam preuidit. que eis vt adeſſet admonuit. Rurſum niſi cogitationes abſtinētiū nōnunq̄ ſupbie culpa trāſfigeret: Paulus minime dixiſſet. Qui non manducat manducantē non iudicet. Qui rurſus ad alios loquens dū de abſtinentie virtute gloriantiū precepta ꝯſtringeret. adiunxit. Que ſunt rationē quidē habētia ſapiētie inſupſtitionē ⁊ humilitatem. ⁊ ad nō parcendū corpori nō in honore corpis nō in honore aliquo ad ſaturitatem carnis. Qua in re notandū eſt. q̄ i diſputatione ſua predicator egregiꝰ. ſupſtitioni humilitatis ſpeciē iungit. q2 dū plꝰ q̄ neceſſe eſt per abſtinentiā caro atterit. humilitas foris oſtēditur: ſed hac ipſa humilitate grauiter interius ſupbitur. Et niſi aliquādo mens ex abſtinētie virtute tumeſceret. nequaq̄ hanc velut inter magna merita phariſeꝰ arrogans ſtudioſe enumeraret dicens. Ieiuno bis in ſabbato. Admonēdi ſunt ergo gule dediti ne in eo q̄ eſcarū delectationi incūbant luxurie ſe mucrone transfigant. Quanta ſibi p eſuz loquacitas. quāta mentis leuitas ingrediatur aſpiciant. ne dum vētri molliter inſeruiūt viciorum laqueis crudeliter aſtringantur. Tanto enī longius a ſecūdo parēte receditur. quāto per īmoderatum vſuz dum manus ad cibum tenditur. parentis primi lapſus iteratur. At contra admonēdi ſunt abſtinētes vt ſollicite ſemp aſpiciant. ne cum gule vitiū fugiunt acriora hiſ vitia quaſi ex virtute generent ne dū carnem macerant ad impatientiā ſpiritꝰ erūpat. ⁊ nulla iam virtus ſit. qđ cato vincit ſi ſpiritus ab ira ſupatur. Aliquādo autē dum mens abſtinentiū ab ira ſe deprimit hanc quaſi peregrina veniens leticia corrumpit ⁊ eo abſtinentie bonum deperit. quo ſeſe a ſpiritalibus vitijs minime cuſtodit. vnde ⁊ recte per prophetam dicit. In diebus ieiuniorū veſtrorum inueniuntur voluptates veſtre. Et paulopoſt. Ecce ad lites ⁊ contentiones ieiunatis ⁊ percutitis pugnis impie. Uoluptas quippe ad leticiam pertinet pugnus ad iram. incaſſum ergo per abſtinentiam corpus at=

E

teritur. ſi inordinatis dimiſſa motib⁹ mẽs vitijs diſſipatur. Rurſumq̧ admonendi ſunt vt abſtinentiã ſuã ⁊ ſemꝑ ſine imutatione cuſtodiãt. ⁊ nunq̃ hãc apud occultum iudicem eximie virtutis credãt ne ſi fortaſſe magni eſſe meriti credit̃. cor i elatione ſubleuetur. Hinc nãq̧ ꝑ prophetã dicitur. Nunquid tale eſt ieiuniũ qđ elegi? Sed frange eſurienti panẽ tuū. ⁊ egenos vagoſq̧ induc in domũ tuam. Qua in re penſandũ eſt. virt⁹ abſtinẽtie q̃ parua reſpicitur. que non niſi ex alijs virtutibus cõmendatur. Hinc Johel ait. Sanctificate ieiuniũ. Jeiuniũ quippe ſanctificare eſt adiunctis bonis alijs dignaꝫ deo abſtinentiã carnis oſtẽdere. Admonẽdi ſunt abſtinẽtes vt nouerint quia tũc placentẽ deo abſtinentiã offerũt. cum ea que ſibi de alimẽtis ſubtrahũt. indigẽtib⁹ largiuntur. Sollerter nãq̧ audiendũ eſt. q̧ per prophetã domin⁹ redarguit: dicens. Cũ ieiunaretis ⁊ plangeretis in quinto ⁊ in ſeptimo mẽſe. ꝑ hos. lxx. annos. nunquid ieiuniũ ieiunaſtis mihi. Et cũ comederetis ⁊ cũ biberetis. nunquid nõ vobis comeditis ⁊ vobiſmetipſis bibitis. Non eni deo ſed ſibi quiſq̧ ieiunat. ſi ea q̃ venter ad tempus ſubtrahit. nõ inopibus tribuit ſed venter poſtmodũ efferenda cuſtodit. Itaq̧ ne aut illos appetit⁹ gule a mẽtis ſtatu deijciat. aut iſtos afflicta caro ex elatione ſupplãtet audiãt illi ex ore veritatis. Attẽdite autẽ vobis ne forte grauẽtur corda veſtra in crapula ⁊ ebrietate: et curis hui⁹ mũdi. vbi vtilis quoq̧ pauor adiungit̃ ⁊ ſuperueniat in vos repentina dies illa tanq̃ laque⁹ eni ſupueniet i omnes qui ſedẽt ſuper faciẽ omnis terre. Audiãt iſti nõ q̧ intrat in os coinquinat hominẽ. ſed qđ procedit ex ore hoc coinquinat hominẽ. Audiãt illi eſca vẽter. ⁊ venter eſcis. deus autẽ in hũc ⁊ has deſtruet Et rurſum. Non in cõmeſſationib⁹ ⁊ ebritatibus. Et rurſum. Eſca nos nõ commẽdat deo. Audiãt iſti quia omnia mũda mũdis. coinquinatis autẽ ⁊ infidelib⁹ nihil eſt mundũ. Audiãt illi quorum deus vẽter eſt. ⁊ gloria in confuſione ipſorũ audiant iſti. diſcedent quidam a fide ⁊ veritate. ⁊ paulopoſt prohibentiũ nubere precipientiũ. abſtinere a cibis quos deus creauit ad percipiendũ cum gratiarũactione fidelibus ⁊ his qui cognouerũt veritatem Audiant illi bonum eſt nõ mãducare carnem. neq̧ bibere vinũ. neq̧ in quo frater tuus ſcandalizatur. Audiãnt iſti. modico vino vtere propter ſtomachũ ⁊ frequẽtes tuas infirmitates. quatenus ⁊ illi diſcant cibos carnis inordinate nõ appetere. ⁊ iſti creaturã dei quã non appetunt condempnare non audeant.

De diuerſo modo admonendi illos qui ſua miſericorditer tribuũt: atq̧ illos qui aliena rapere contendunt.

Capitulum. XXI.

Aliter admonendi ſunt qui iaꝫ ſua miſericorditer tribuunt. atq̧ aliter qui ⁊ aliena rapere cõtendunt. Admonẽdi nanq̧ ſũt qui iam ſua miſericorditer tribuũt ne cogitatione tumida ſe ſuper eos quibus terrena largiunt̃ extollant. ne iccirco meliores ſe eſtiment quia cõtineri per ſe ceteros vident. Nam terrene domus dñs famulorũ ordines miniſteriaq̧ diſperciẽs. hos vt regant. illos vero ſtatuit vt ab alijs regantur. Iſtos iubet vt neceſſaria ceteris prebeant. illos vt accepta ab alijs ſumãt Et tamen plerũq̧ offendunt qui regunt. ⁊ in patris familias gratia permanẽt qui reguntur. Irã merentur qui diſpenſatores ſunt. ⁊ ſine offenſione perdurãt qui ex aliena diſpenſatione ſubſiſtunt. Admonẽdi ſunt igit̃ qui iam q̃ poſſident miſericorditer tribuũt vt a celeſti dño diſpenſatores eſſe ſe poſitos ſubſidioꝝ temporaliũ agnoſcant ⁊ tanto humiliter prebeant quanto aliena eſſe intelligũt que diſpẽſant. Cum

Elemoſina largiendum quod ſit habeat

qꝫ in illorum miniſterio quib⁹ accepta lar giuntur cōſtitutos ſe eſſe conſiderant. ne quaquā eorū mentes tumor ſubleuet ſꝫ ti mor premat. Unde ⁊ neceſſe eſt vt ſollici te perpendāt. ne cōmiſſa indigne diſtribu ant ne quedam quibus nulla. ne nulla q̄ bus quedam. ne multa quibus pauca. ne pauca prebeant quibus impendere mul ta debeant. ne precipitatione hoc qđ tri buunt inutiliter ſpargāt ne tarde petētes noxie crucient. ne recipiēde hic gratie in tentio ſurrepat. ne dationis lumē laudis tranſitorie appetitio extinguat ne oblatū munus coniuncta triſticia obſidiat. ne in oblato munere animus pluſq̄ decet hy larefcat. ne ſibi quicq̄ cum totū recte im pleuerint tribuant ⁊ ſimul oīa poſtq̄ per egerint perdant. Ne enim ſibi virtutem ſue liberalitatis deputēt. Audiant quod ſcriptum eſt. Si quis adminiſtrat tanq̄ ex virtute q̄ admi niſtrat deus. Ne in be nefactis īmoderatius gaudeant. audiant qđ ſcriptū eſt. Cum feceritis oīa que pre cepta ſunt vobis. dicite. ſerui inutiles ſu mus. que debuimus facere fecimus. Ne largitatē triſticia corrūpat. Audiant qđ ſcriptū eſt Hylarē datorē diligit deus. ne in expenſo munere tranſitoriā laudē que rant. Audiant quod ſcriptū eſt. Neſciat ſiniſtra tua quid faciat dextera tua. id eſt pie diſpenſationi nequaq̄ ſe gloria vite p̄ ſentis admiſceat. ſed op⁹ rectitudinis ap petitionem ignoret fauoris. Ne impenſe gratie viciſſitudinē requirant. Audiant qđ ſcriptū eſt. Cum facis prandiū aut ce nam noli vocare amicos tuoſ neqꝫ fratres tuos neqꝫ cognatos tuos neqꝫ vicinos tu os. neqꝫ diuites ne forte ⁊ ipſi reinuitent te ⁊ fiat tibi retributio. ſed cum facis con uiuiū voca pauperes ⁊ debiles ⁊ claudoſ ⁊ cecos. ⁊ beatus eris. quia nō habēt vn de retribuant tibi. Ne que prebenda ſunt citius ſero prebeantur. Audiāt qđ ſcrip tuꝫ eſt. Ne dicas amico tuo vade ⁊ reuer tere cras dabo tibi cum ſtatim poſſis da re. Ne ſub obtentu largitatis ea que poſ ſident inutiliter ſpargant. audiant qđ ſcri ptum eſt. Sudet elemoſina in manu tua. Ne cum multa neceſſaria ſint pauca largi anꝫ audiāt qđ ſcriptum eſt. Qui parce ſe minat parce ⁊ metet. Ne cuꝫ oportet pau ca. plurima prebeant. ⁊ ipſi poſtmodum nimie inopiam tolerantes. ad impatien tiam erumpat. Audiant qđ ſcriptū ē. Nō vt alijs ſit remiſſio vobis autem tribula tio. Sed ex eq̄litate veſtra abundātia il lorum inopiam ſuppleat. vt ⁊ illorum ha bundantia veſtre inopie ſit ſupplementū Cum enim dantis mens ferre inopiaꝫ ne ſcit. ſi multa ſibi ſubtrahit occaſionem cō tra ſe impacientie exquirit. prius namqꝫ prepandus eſt paciētie animus. ⁊ tūc aut multa ſunt. aut cuncta largienda: ne duꝫ minus equanimiter inopia irruens fertur ⁊ premiſſe largitatis pereat merces. ⁊ ad huc mentē deterius murmuratio ſubſe quens perdat. Ne omnino nihil eis pre beant. quibus conferre aliquid paruum debeant. audiant qđ ſcriptum eſt. Omni petenti tribue. ne paulatiꝫ aliquid prebe ant. quibus conferre omnino nihil debēt audiant qđ ſcriptum eſt. Da bono. ⁊ noli recipere peccatoreꝫ. bene fac humili ⁊ nō dederis impio. Et rurſum. Panem tuuꝫ ⁊ vinum tuū ſuper ſepulturam iuſti con ſtitue. ⁊ noli ex eo manducare ⁊ bibere cū peccatoribus. Panem enim ſuū ⁊ vinum prebet peccatoribus. qui iniquis ſubſidia pro eo quod iniqui ſunt impendit. Unde ⁊ nōnulli huius mundi diuites. cum fa me crucientur chriſti pauperes effuſis lar gitatibus nutriunt hiſtriones. Qui vero indigenti etiam peccatori panem ſuuꝫ nō quia peccator ſed quia homo eſt tribuit. nimirum non peccatorē. ſed iuſtū nutrit. qꝛ in illo nō culpā ſꝫ naturā diligit. Ad monendi ſunt etiā qui iā ſua miſericordi ter largiunꝫ vt ſollicite cuſtodire ſtudeāt ne cum commiſſa peccata elemoſinis re dimunt. adhuc redimenda committant: ne venalem iuſticiam dei eſtiment ſi cum curēt ꝓ pctis nūmos tribuere arbitrēt ſe multe poſſe peccare. Pl⁹ ē nāqꝫ aīa q̄ eſ ca ⁊ corpus q̄ veſtimētū. Qui ergo eſcā

⁊ veſtimentū pauperibus largitur: ſed tamen anime vel corporis iniquitate polluit: quod minus eſt iuſticie obtulit: ⁊ qđ maius eſt culpe: ſua deo dedit: et ſe dyabolo. At contra admonendi ſunt qui adhuc aliena rapere contendūt: vt ſollicite audiant: quid veniens in iudiciū domin⁹ dicat. Ait namq;: Eſuriui: ⁊ nō dediſtis mihi manducare. Sitiui: ⁊ non dediſtis mihi potū. Hoſpes eram ⁊ nō collegiſtis me. Nudus: ⁊ non operuiſtis me. Infirmus: ⁊ in carcere: ⁊ nō viſitaſtis me Quibus etiā promittit dicēs: Diſcedite a me maledicti in ignem eternū: qui preparatus eſt dyabolo ⁊ angelis eius. Ecce nequaq; audiunt: quia rapinas ⁊ aliaz quālibet violentiā commiſerūt: ⁊ tamen eternis gehenne ignibus mancipant. Hinc ergo colligendū eſt: quanta damnatione plectendi ſunt qui aliena rapiūt: ſi tanta animaduerſione feriunt: qui ſua indiſcrete tenuerunt. Perpendant quo eos obliget reatu res rapta: ſi tali ſubiecit non tradita. Perpendant quid meretur iniuſticia illata: ſi tanta percuſſione digna eſt pietas nō impenſa. Cum aliena rapere intendūt: audiant quod ſcriptum eſt. Ve ei qui multiplicat nō ſua: Uſquequo aggrauat cōtra ſe denſum lutū. Auaro quippe denſum lutū contra ſe aggrauare eſt: terrena lucra cū pondere peccati cumulare. Cum multiplicare larga habitatiōis ſpacia cupiūt. Audiant quod ſcriptū eſt. Ve qui coniūgitis domū ad domū: et agrum agro copulatis: vſq; ad terminū loci. Nūquid habitabitis ſoli vos in medio terre? Ac ſi aperte diceret: Quouſq; vos extēditis: qui habere in cōmuni mūdo conſortes minime poteſtis. Coniūctos quidem premittis: ſed contra quos valeatis extendere ſemper inuenitis. Cum augēdis pecunijs inhiant: audiant quod ſcriptuz eſt. Auarus non implebit pecunia: ⁊ qui amat diuicias: fructus non capiet ex eis. Fructus quippe ex eis capiet: ſi eas bene ſpargere non amando voluiſſet. Qui vero eas diligendo retinet: hic itaq; ſine fructu derelinquet. Cuz repleri cūctis ſimul opibus inardeſcūt: audiant quod ſcriptū eſt. Qui feſtinat ditari nō erit innocens. Profecto eñ quia augere opes ambit: vitare peccatum negligit: ⁊ more auiū captus cum eſcam terrenarum rerū auidus conſpicit: quo ſtrangulet peccati laqueo non agnoſcit. Cum quelibet p̄ſentis mūdi lucra deſiderāt: ⁊ que de futuro damna patiunt: ignorant. Audiāt quod ſcriptuz eſt. Hereditas ad quam feſtinat: in principio in nouiſſimo benedictiōe carebit. Ex hac quippe vita iniciū ducimus: vt ad benedictiōis ſortem in nouiſſimo veniam⁹. Qui itaq; in principio hereditari feſtināt: ſortem ſibi in nouiſſimo benedictiōis amputāt: quia dum per auaricie nequitiā hic multiplicari appetunt: illic ab eterno patrimonio exheredes fiūt. Cum vel plurima ambiūt: vel obtinere cūcta que ambigerint: poſſunt. Audiāt quod ſcriptum eſt. Quid prodeſt homini ſi totū lucretur mūdū: anime vero ſue detrimentū faciat? Ac ſi aperte dicat veritas. Quid ꝓdeſt homini ſi totū mundū quod extra ſe eſt cōgregat: ſed ſolum quod ipe eſt: damnat. Plerūq; autē citius raptorū auaricia corrigit: ſi in verbis admonentis q̄ fugitiua ſit preſens vita monſtret: ſi eoꝝ ad medium memoria deducat: qui ⁊ ditari in hoc mūdo diu conati ſunt: ⁊ tamen in adeptis diuitijs diu manere nequiuerūt. Quib⁹ feſtina mors repēte ⁊ ſimul abſtulit quicquid eorū nequicia: nec ſimul: nec repente cōgregauit: qui non ſolū hic rapta reliquerūt: ſed ſecū ad iudiciū cauſas rapine detulerūt. Hoꝝ itaq; exempla audiāt q̄s in verbis ſuis ꝓculdubio ⁊ ipſi cōtemnāt vt cū poſt verba ad cor redeūt: imitari ſaltem quos iudicāt: erubeſcant.

De diuerſo modo admonendi eos qui nec aliena appetunt: nec ſua largiunt: atq; eos qui ⁊ ea que habent tribuūt: ⁊ tamen aliena rapere non deſiſtunt: Capitulum. XXII.

Aliter admonendi ſunt qui nec aliena appetunt nec ſua largiũtur: atq; aliter admonendi ſunt qui et ea que habent tribuũt et tamen aliena rapere nõ deſiſtunt. Admonendi ſunt nãq; qui nec aliena appetunt nec ſua largiunt vt ſollicite ſciant qd ea de qua ſumpti ſuut cunctis hominib⁹ terra comunis eſt. et iccirco alimenta quoq; omnibus cõmuniter pfert. Incaſſuz ſe ergo innocẽtes putant. qui cõmune dei munus ſibi priuatim vendicãt. Qui cum accepta nõ tribuunt in proximorũ nece graſſantur. qz tot quotidie pene perimunt qt morientiũ pauperũ apud ſe ſubſidia abſcõdunt. Nã cum quelibet neceſſaria indigẽtibus miniſtram⁹. ſua illis reddimus nõ noſtra largimur. Juſticie debitũ potius ſoluimus. quã miſericordie opera impleamus. vnde et ipſa veritas cũ de miſericordia caute exhibẽda loqueret ait. Attendite inquid ne iuſticiã veſtrã faciatis coram hominibus. Cui quoq; ſententie cõtinens pſalmiſta dicit. Diſperſit dedit paupibus iuſticia eius manet in ſeculũ ſeculi. Cum enim largitatẽ impẽſam paupibus premiſiſſet nõ hanc vocare miſericordiã ſed iuſticiã maluit. qz qd a cõmuni dño tribuit profecto iuſtũ eſt vt quicũq; accipiunt eo cõiter vtãtur. Hinc etiã Salomon ait. Qui iuſtus eſt tribuit et nõ ceſſauit. Admonendi ſunt quoq; vt ſollicite attendãt q ficulnea que fructus nõ habuit contra hanc diſtrict⁹ iudex agricola querit q etiam terrã occupauit. Terrã quippe ficulnea ſine fructu occupat qñ mens tenaciuz hoc qd prodeſſe multis poterat inutiliter ſeruat. Terram ficulnea ſine fructu occupat. qñ locũ quem exercere alius per ſolẽ boni operis valuit ſtultus per deſidie vmbram premit. Hi autẽ nõnunq̃ dicere ſolent: conceſſis vtimur aliena nõ querim⁹ et ſi digna miſericordie retributiõe nõ agimus nulla tamẽ peruerſa perpetram⁹ qd iccirco ſentiunt quia videlicet aurẽ cordiſ a verbis celeſtibus claudũt. Neq; diues in euangelio qui induebat purpura et byſſo qui epulabat quotidie ſplẽdide aliena rapuiſſe ſed infructuoſe ꝓprijs vſus fuiſſe perhibet eũq; poſt hanc vitã vltrix gehenna ſuſcipit. nõ qz aliquid illiciti geſſit ſed quia imoderato vſu totũ ſe licitis tradidit. Admonendi ſunt tenaces vt nouerint q hãc primã deo iniuriã faciunt quia dãti ſibi oĩa nullã miſericordie hoſtiã reddunt. Hinc etenĩ pſalmiſta ait. Nõ dabit deo placationẽ ſuã nec preciũ redemptionis anime ſue. preciũ nãq; redemptionis dare eſt opus bonũ preueniente nos gratia reddere. Hinc Johãnes exclamat: dicens. Jã ſecuris ad radicẽ poſita eſt Omnis arbor que nõ facit fructũ bonũ excidetur et in ignem mittet. Qui ergo ſe innoxios qz aliena nõ rapiunt eſtimant. ictum ſecuriſ vicine preuideãt. et torpore impro uide ſecuritatis amittat ne cũ ferre fruct⁹ boni operis negligũt a preſenti vita funditus quaſi a viriditate radicis exſecẽtur At cõtra admonẽdi ſunt qui et ea que habent tribuũt et aliena rapere nõ deſiſtunt ne valde munifici videri appetãt. et de boni ſpecie deteriores fiant. Hi etenĩ ꝓpria indiſcrete tribuẽtes non ſolũ vt ſupra diximus ad impaciẽtie murmuratiõẽ ꝓruũt ſed cogente ſe inopia vſq; ad auariciã deuoluuntur. Quid vero eorũ mente infelitius. quibus de largitate auaricia naſcit. et peccatorũ ſeges quaſi ex virtute ſeminatur. Prius itaq; admonẽdi ſunt vt tenere ſua rationabiliter ſciãt et tunc demũ vt aliena nõ ambiant. Si enim radix culpe in ipſa effuſione nõ exuritur nunq̃ ramis exuberans auaricie ſpina ſiccatur. Occaſio ergo rapiendi ſubtrahitur. ſi bene pri⁹ ius poſſidendi diſponat. Tunc vero admoniti audiant qũo que habẽt miſericorditer tribuãt quãdo nimirũ didicerunt vt bona miſericordie per interiectam rapine nequiciã non confundãt. Violenter eniz exquirunt qui miſericorditer largiantur. Sed aliud eſt pro peccatis miſericordiaz facere. aliud pro miſericordia faciẽda peccare. Que iaz nequaq̃ miſericordia nuncupari poteſt quia ad dulcem fructũ non

proficit q̃ per virus peſtifere radicis amareſcit. Hinc enī eſt ꝙ ipſa etiā ſacrificia ꝑ prophetā dominus reprobās dicit. Ego domin⁹ diligens iudiciū ⁊ odio habēs rapinam in holocauſtū. Hinc iterum dicit. Hoſtie impiorū abominabiles: q̃ offeruntur ex ſcelere. Qui ſepe quoqꝫ ex indigētib⁹ ſubtrahūt que deo largiunt: ſed quāta eos animaduerſione rennuat. per quēdam Salomonē dominus demonſtrat: dicens. Qui offert ſacrificium ex ſubſtantia pauperis quaſi qui victimat filiū in cōſpectu patris ſui. Quid nāqꝫ eſſe intollerabilius poteſt ꝙ mors filii ante oculos patris. Hoc itaqꝫ ſacrificiū quanta ira aſpiciatur oſtendit. qd orbati patris dolori cōparatur. Et tamen plerūqꝫ quanta tribuunt penſant. quāta autem rapiūt conſiderare diſſimulant quaſi mercedē numerāt. ⁊ perpendere peccata recuſant. Audiant itaqꝫ quod ſcriptum eſt. Qui mercedes congregauit miſit eas in ſacculū pertuſū In ſacculo quippe pertuſo videtur quando pecunia mittitur: ſed quādo amittitur non videtur. Qui ergo quāta largiuntur aſpiciunt ſed quāta rapiūt non perpēdūt. In pertuſo ſacculo mercedes mittunt. q̃ profecto has in ſpecie ſue fiducie intuentes congerūt ſed nō intuentes perdunt.

De diuerſo modo admonendi diſcordes atqꝫ pacatos: Capitulum. XXIII.

Aliter admonendi ſunt diſcordes atqꝫ aliter pacati. Diſcordes nāqꝫ admonēdi ſunt vt certiſſime ſciant q̃ quātiſlibet virtutibus polleant ſpirituales fieri nullatenus poſſunt. ſi vniri per concordiā proximis negligūt. Scriptū quippe eſt. Fructus ſpūs eſt. charitas. gaudiū. pax. Qui ergo ſeruare pacē non curat ferre fructū ſpūs recuſat. Hinc Paul⁹ ait. Cum ſit inter vos zelus ⁊ cōtentio. nonne carnales eſtis? Hinc iterum dicit. Pacem ſequimini cum omnib⁹ ⁊ ſanctimoniam. ſine qua nemo videbit deū. Hinc rurſum admonēs ait. Sollicitū ſeruate vnitatē ſpūs. in vinculo pacis. vnū corpus ⁊ vnus ſpūs. ſicut vocati eſtis in vna ſpe vocationis veſtre. Ad vnā igitur vocationis ſpem nequaꝙ ꝑtingitur ſi nō ad eā vnita cū ꝓximis mēte curraṫ. At ſepe nonnulli quo quedā ſpecialiter dona ꝑcipiunt. ſupbiendo donū cōcordie qd maius eſt amittūt: vt ſi fortaſſe carnē pre ceteris gule refrenatione dōs edomat. concordare eis quos ſupat abſtinendo contēpnat. ſed q̃ abſtinentiā a cōcordia ſeparat. quid admoneat pſalmiſta. perpēdat: ait enī. Laudate eū in tympano ⁊ choro. In tympano nanqꝫ ſicca ⁊ ꝑcuſſa pellis reſonat. In choro autē voces ſociate cōcordāt. Quiſquis itaqꝫ corpus affligit ſed concordiā deſerit deū quidem laudat in tympano: ſed tamē nō laudat in choro. Sepe vero dū quoſdam maior ſcientia erigit a ceterorū ſocietate diſiungit. ⁊ quaſi quo pl⁹ ſapiunt. eo concordie virtute deſipiūt. Hi itaqꝫ audiāt qd ꝑ ſemetipſam veritas dicat. Habete ſal in vobis ⁊ habete pacē inter vos. Sal quippe ſine pace nō virtutis eſt donū. ſed damnationis argumentū. Quo enī quiſqꝫ melius ſapit. eo deteri⁹ delinquit ⁊ iccirco inexcuſabiliter ⁊ multo magis merebit ſuppliciū q̃ prudēter ſi voluiſſet potuit vitare peccatū. Quib⁹ recte quoqꝫ ꝑ Jacobū dicitur. Qd ſi zelū amarū habetis inter vos ⁊ contētiones ſunt in cordib⁹ veſtris nolite gloriari ⁊ mendaces eſſe aduerſum veritatē. Nō eſt iſta ſapiētia deſurſum deſcendēs: ſed terrena animalis dyabolica Que autē deſurſum eſt ſapiētia. primum quidē pudica eſt. deinde pacifica. Pudica quidē quia caſte intelligit pacifica aūt quia per elationē ſe minime a proximorū ſocietate diſiungit. Admonēdi ſunt diſſidentes vt nouerint ꝙ tam diu nullū boni operis deo ſacrificiū imolant, ꝙ diu a ꝓximo per charitatē diſcordāt. Scriptum nāqꝫ eſt. Si offers munus tuū ante altare ⁊ ibi recordatus fueris quia frater tu⁹ ha

bet aliquid aduerſus te. relinque ibi munus tuū ante altare ⁊ vade prius reconſiliari fratri tuo. ⁊ tunc veniēs offeres munus tuū. Ex qua ſcilicet preceptione penſandū eſt quorū hoſtia repellitur. ꝙ intolerabilis culpa monſtrať. Nā cum mala cuncta bonis ſequētibus diluanť. penſemus quāta ſit mala diſcordie. que niſi extincta fuerint funditus. bonū ſubſequi nō permittūt. Admonēdi ſunt diſcordes vt ſi aures a mādatis celeſtibus nō declināt mentis oculos ad cōſideranda ea que ī infimis verſanť aperiāt. ꝙ ſepe aues vnius eiuſdēqꝫ generis ſeſe ſocialiter volādo nō deſerūt ꝙ gregatim aīalia bruta paſcunť. Que ſollerter aſpicim⁹ concordādo ſibi irrationabilis natura indicat ꝗtū malū ꝑ diſcordiā rationalis natura cōmittat. qñ hec ex rationis intētione perdidit. ꝙ illa motu naturali cuſtodit. At cōtra admonēdi ſunt pacati. ne dū pluſꝙ neceſſe eſt pacem quā poſſidēt amāt ad perpetuā venire nō appetāt. Plerūqꝫ enī grauı⁹ intentionē mentiū. rerū trāquillitas temperat. vt quo nō ſunt moleſta que obtinēt eo minus amabilia fiant que vocāt: ⁊ quo delectant preſentia. eo nō inquiranť eterna. vnde ⁊ ꝑ ſemetipſam veritas loquēs cū terrenā pacē a ſupna diſtingueret atqꝫ ad venturā diſcipulos ex preſenti ꝓuocaret ait. Pacē relinquo vobis. pacē meā do vobis. Relinquo ſcilicet tranſitoriam do manſurā. Si ergo in eā cor que relicta eſt figitur nunꝙ ad illā que dāda eſt ꝑuenit. Pax igiť preſens eſt ita tenēda vt ⁊ diligi debeat ⁊ contēpni ne ſi immoderate diligitur. diligentis animus in culpa teneatur. vnde etiā admouendi ſunt pacati ne dum nimis humanam pacem deſiderant. prauos hominū mores nequaꝙ redarguant. ⁊ conſentiēdo peruerſis ab auctoris ſui ſe pace diſiungant. ne dum humana foras iurgia metuunt interni federis diſcutione feriantur. Quid eſt enim pax trāſitoria niſi quoddā veſtigium pacis eterne. Quid vero dementius eſſe poteſt. ꝙ veſtigia in puluere impreſſa diligere. ſed

ipſum a quo impreſſa ſunt non amare. Hinc Dauid dum totum ſe ad federa pacis interne conſtringeret teſtatur. ꝙ cum malis concordiā non teneret dicens. Nōne qui oderunt te deus oderam ⁊ ſuper inimicos tuos tabeſcebā. Perfecto odio oderam illos. inimici facti ſunt mihi. Inimicos etenim dei perfecto odio odiſſe eſt ⁊ ꝙ facti ſunt diligere ⁊ ꝙ faciunt increpare mores prauorū premere vite prodeſſe. Penſandū eſt igitur quando ab increpatione ceſſatur. quanta culpa cum peſſimis pax tenetur ſi propheta hoc tantū velud in hoſtiam deo obtulit ꝙ contra ſe ꝓ domino prauorū inimicicias excirauit. Hinc eſt ꝙ leui tribus aſſumptis gladijs per caſtrorum media tranſiens. quia feriēdis noluit peccatoribus parcere deo manus dicta eſt conſecraſſe. Hinc finies peccantium ciuiū gratiam ſpernens coeūtes cum madianitis pertulit. ⁊ iram dei irat⁹ placauit. Hinc per ſemetipſam veritas dicit. Nolite arbitrari quia venerim pacem mittere in terram. nō veni pacem mittere ſed gladium. Malorū quippe cū incaute amicitijs iungimur culpiſ ligamur. vnde ⁊ Ioſaphat qui tot de ante acta vita ꝑconijs attollitur. de Achab regis amicitijs pene periturus increpatur. Cui a domino per prophetā dicitur. Impio prebes auxilium. ⁊ his qui oderunt dominū amicitia iungeris. Et iccirco iram quidē domini merebaris: ſed bona opera inuenta ſunt in te. eo ꝙ abſtuleris lucos de terra iuda. Ab illo enim qui ſumme rectus eſt eo ipſo iam diſcrepat. quo peruerſorū amicitijs vita noſtra concordat. Admonendi ſunt pacati. ne ſi ad correptiōis verba proſiliant. temporalem pacem ſibi perturbari formident. Ruſumqꝫ admonendi ſunt vt eandem pacem dilectione integra intrinſecus teneant. ꝙ per inuectionem vocis ſibi extrinſecus turbant. Qđ vtrunqꝫ prouide dauid ſe perhibet ſeruare cum dicit. Cum his qui oderunt pacē eram pacificus. cum loquebar illis īpugnabāt me gratis. Ecce ⁊ loqñs impugna

Pacē relinquo vobis pacē meā do vobis
pax tranſitoria quid

batur: et tamen impugnatus erat pacifi-cus: quia inſanientes ceſſabat reprehen-dere: nec reprehenſus negligebat ama-re. Hinc etiã Paulus ait: Si fieri poteſt ꝙ ex vobis eſt cum omĩbus hominibꝰ pa-cem habẽtes. Hortaturus eñ diſcipu-los: vt pacem cũ omnibus haberẽt premi-ſit dicens: Si fieri poteſt: atqꝫ ſubiunxit: quod ex vobis eſt. Difficile quippe erat: vt ſi mala acta corriperẽt habere pacẽ cũ omĩbus poſſent. Sed: cũ temporalis pax in prauorũ cordibus ex noſtra increpatio-ne confunditꝛ inuiolata: neceſſe eſt in no-ſtro corde ſeruetꝛ. Recte itaqꝫ ait: quod ex vobis eſt: ac ſi nimirũ dicat: Quia pax ex duarum partiũ conſenſu ſubſiſtit: ſi ab eis que corripiuntꝛ: expellitur: integra tamen in veſtra qui c ꝛripitis mente teneatꝛ. Un-de iſdem rurſum diſcipulos admonet di-cẽs: Si quis nõ obedit verbo noſtro per epiſtolã (hunc notate) ⁊ non cõmiſceami-ni cum illo vt confundatꝛ: atqꝫ illico adiũ-xit: ⁊ nolite vt inimicũ eſtimare illum: ſed corripite vt fratrem. Ac ſi diceret. Pacẽ cum eo exteriorẽ ſoluite: ſed interiorẽ cir-ca illum medullitus cuſtodite: vt peccã-tis mentem ſic veſtra diſcordia feriat: qua-tenus pax a veſtris cordibus: nec abnega-ta diſcedat.

De diuerſo modo admonendi ſeminantes iurgia: atqꝫ pacificos: Capitulum. XXIIII.

Aliter admonẽdi ſunt ſeminantes iurgia: atqꝫ aliter pacifici. Admonendi nãqꝫ ſunt qui iurgia ſeminãt: vt cꝰ ſũt ſequaces agnoſcant. De apoſtata quippe angelo ſcriptũ eſt. Cum bone meſſi zizania fuiſ-ſent inſerta. Inimicus homo hoc fecit. De cuius etiã membris per Salomonẽ dicitꝛ. Homo apoſtata vir inutilis: gradi-tur ore peruerſo. Annuit oculis: terit pe-de: digito loquitꝛ: prauo corde machinatꝛ malũ: ⁊ in omni tempore iurgia ſeminat. Ecce quẽ ſeminantẽ iurgia dicere noluit prius apoſtatã nominauit: quia niſi mo-re ſuperbiẽtis angeli a conſpectu cõdito-ris prius intus auerſione mẽtis caderet: foras poſtmodũ vſqꝫ ad ſeminãda iurgia nõ veniret. Qui recte deſcribitꝛ ꝙ annuit oculis: digito loquitꝛ: terit pede. Interior nãqꝫ eſt cuſtodia: que ordinata ſeruat ex-terius mẽbra. Qui ergo ſtatum mentis perdidit: ſubſequẽter foras in inconſtan-tia motiõis fluit: atqꝫ exteriore mobilita-te indicat: ꝙ nulla interius radice ſtabili-tatis ſubſiſtat. Audiãt iurgiorꝫ ſeminato-res quod ſcriptũ eſt. Beati pacifici quo-niã filij dei vocabuntꝛ: atqꝫ e diuerſo colli-gant: quia ſi filij dei vocantꝛ: qui pacẽ fa-ciũt: proculdubio ſathane ſunt filij qui cõ-fundunt. Omnes autẽ qui per diſcordiã ſeparantꝛ a viriditate dilectiõis areſcunt. Qui ⁊ ſi boni operis fructꝰ in ſuis actio-nibus proferũt: profecto nulli ſunt: quia non ex vnitate charitatis oriuntꝛ. Hinc er-go perpendãt ſeminantes iurgia ꝙ̃ mul-tipliciter peccãt: qui dum vnã nequitiam perpetrãt: ab humanis cordibus cunctas ſimul virtutes eradicãt. In vno eñ malo innumera peragũt: qui ſeminãdo diſcor-diam; charitatẽ: que nimirũ omniũ virtu-tum mater eſt extingũt. Quia autẽ nihil eſt precioſius deo virtute dilectiõis. Ni-hil eſt dyabolo deſiderabilius extinctiõe charitatis. Quiſquis ergo ſeminãdo iur-gia dilectionem proximorꝫ perimit: hoſti dei familiarius ſeruit: quia qua ille amiſ-ſa cecidit: hãc iſte vulneratis cordibꝰ ſub-trahẽs eis iter aſcenſionis abſcidit. At, cõ-tra admonẽdi ſunt pacifici: ne tante actio-nis pondus leuigẽt: ſi inter quos funda-re pacẽ debeant ignorẽt. Nam ſicut mul-tũ nocꝫ ſi vnitas deſit bonis: ita valde eſt noxiũ ſi non deſit malis: ſi ergo peruerſo-rũ nequicia in pace iungitꝛ: profecto eorũ malis actibus robur augetꝛ: quia quo ſibi in malicia congruũt: tanto ſe robuſtiꝰ bo-norꝫ afflictiõibus illidũt. Hinc namqꝫ eſt ꝙ cõtra damnati illius vaſis vicꝫ antixpi predicatores: diuina voce beato Job dici-tur. Membra carniũ eius coherentia ſibi. Hinc ſub ſquamarũ ſpecie de eius ſatelli

tibus dicit: vna vni coniũgitur: ⁊ ne ſpira
culũ quidez incendit per eas. Sequaces
quippe illi⁹: quo nulla inter ſe diſcordie
aduerſitate diuiſi ſunt: eo in bonoꝝ nece
grauius glomerant. Qui ergo iniquos
paci ſociat: iniquitati vires adminiſtrat:
q₃ bonos deterius deprimũt: quos ⁊ vna
nimiter perſequũt. Unde predicator egre
gius graui phariſeoꝝ ſaduceorũq₃ perſe-
cutiõe apprehenſus inter ſemetipſos diui
dere ſtuduit: quos cõtra ſe vnitos graui-
ter vidit: cũ clamauit dicens: Uiri fratres
ego phariſeus ſum: filius phariſeorũ: de
ſpe et de reſurrectiõe mortuoꝝ ego iudi-
cor. Dũq₃ ſaducei ſpecie reſurrectionẽ q₃
mortuoꝝ eſſe denegarẽt: q̄ phariſei iuxta
ſacriloquij precepta crederẽt facta imper
ſecutoꝝ vnanimitate diſſenſio eſt: ⁊ diui
ſa turba Paulus illeſus exijt: que hunc
vnita prius vnanimiter preſſit. Admonẽ
di itaq₃ ſunt: qui faciẽde pacis ſtudijs oc
cupant: vt prauoꝝ mentibus prius amo-
rem debeãt interne pacis infundere: qua
ten⁹ eis poſtmodũ valeat exterior pax ꝓ-
deſſe: vt dum eoꝝ in illius cogitatiõe ſu-
ſpendit: nequaq̄ ad nequitiã ex hui⁹ per
ceptione rapiat: dunq₃ ſupernã prouidẽt
terrenã nullo modo ad vſum ſue deterio-
ratiõis inclinent. Cũ vero peruerſi quiq₃
tales ſunt: vt nocere bonos nequeãt: etiã
ſi concupiſcãt inter has nimirũ debet ter-
rena pax cõſtrui: vt prius q̄ ab eis valeat
ſuperna cognoſci. At hi ſcilicet quos cõ-
tra dilectionẽ dei malicie ſue impietas ex
aſperat: ſaltim ex proximi amore ſe mãſue-
ſcant: ⁊ quaſi e vicino ad melius trãſeant
vt ad illã que a ſe longius eſt pacẽ condi-
toris aſcendant.

De diuerſo modo admonendi eos qui ſacre legis verba nõ recte intelligũt: atq₃ eos qui hec humiliter non loquũtur: Capitulum. XXV

Aliter admonẽdi ſunt qui ſacre
legis verba non recte intelli-
gunt: atq₃ aliter qui recte quidem intelli-
gũt: ſed hec humiliter non loquũtur. Ad
monendi eñi ſunt: qui ſacre legis verba
non recte intelligũt: vt perpendant: quia
ſaluberrimũ vini potũ in veneni ſibi pocu
lũ vertũt: ac per medicinale ferrũ vulne-
re mortali ſe feriũt: dũ per hoc ĩ ſe ſana pe
rimũt: per qð ſalubrit abſcidere ſaucia de
buerũt. Admonẽdi ſunt vt perpendãt qð
ſcriptura ſacra in nocte vite p̄ſentis quaſi
quedã nobis lucerna ſit poſita: cui⁹ nimi-
rum verba dũ non recte intelligũt: de lu-
mine tenebreſcũt. Quos videlicet ad in-
tellectũ prauũ intentio peruerſa non rape
ret: niſi prius ſuperbia inflaret. Dum eñi
ſe preceteris ſapiẽtes arbitrant: ſequi ali
os ad melius intellecta deſpiciũt: atq₃ vt
apud imperitũ vulgus ſcientie ſibi nomen
extorqueãt: ſtudent ſummopere ab alijs
recta intellecta deſtruere: ⁊ ſua peruerſa
roborare: vnde bene per prophetã dicit:
Secuerũt pregnantes Galaad ad dilatã-
dum terminũ ſuũ. Galaad nãq₃ aceruus
teſtimonij interpretat. Et quia cuncta ſi-
mul cõgregatio eccleſie per confeſſionem
ſeruit teſtimonio veritatis nõ incongrue
per Galaad eccleſia exprimit: que ore cũ-
ctoꝝ fideliũ de deo queq₃ ſunt vera teſta
tur. Pregnãtes autem Galaad anime vo
cant: que intellectũ verbi ex diuino amo-
re concipiũt: ſi ad perfectũ tempus veni-
ant perceptam intelligentiã operis oſten
ſione pariture. Terminũ vero ſuũ dilata-
re eſt opinionis ſue nomẽ extendere. Se
cuerũt ergo pregnantes Galaad ad dila-
tandũ terminũ ſuum: quia nimirũ hereti-
ci mentes fideliũ que iam aliquid de veri
tatis intellectu cõceperant: peruerſa pre-
dicatiõe perimũt: ⁊ ſcientie ſibi nomẽ ex-
tendũt: paruuloꝝ corda iam de verbi con
ceptiõe grauida erroris gladio ſcindũt: ⁊
quaſi doctrine ſibi nomen faciũt. Hos er-
go cũ conamur inſtruere ne peruerſa ſen-
tiant: admonemus: prius neceſſe eſt ne in
anem gloriã querant. Si eñi radix elatio
nis abſciditur: conſequenter rami praue aſ-
ſertiõis areſcunt. Admonẽdi ſunt etiam

ne errores diſcordiaſqꝫ generādo legem dei que icirco data eſt: vt ſacrificia ſathane prohibeat eandem ipām in ſathane ſacrificiū vertant. Unde per prophetā dominus querit dicens: Dedi eis frumentū vinū ⁊ oleum: ⁊ argentū multiplicaui eis ⁊ aurum que fecerūt Baal. Frumentum quippe a domino accipim⁹: quando in dictis obſcurioribus ſubducto tegimine littere per medullā ſpirit⁹ legis interna ſentimus. Uinū ſuum nobis domin⁹ preſtat cum ſcripture ſue alta predicatiōe nos inebriat. Oleū quoqꝫ ſuū nobis tribuit cū preceptis apertioribus vitā noſtrā blanda lenitate diſponit. Argentū multiplicat cū nobis luce veritatis plena eloquia ſubminiſtrat. Auro quoqꝫ nos ditat quādo cor noſtrū intellectu ſummi fulgoris irradiat. Que cūcta heretici Baal offerūt quia apud auditorū ſuorum corda corrupte omnia intelligēdo peruertūt: ⁊ de frumēto dei vino atqꝫ oleo: argento pariter ⁊ auro ſathane ſacrificiū immolant: quia ad errorē diſcordie verba pacis inclināt. Unde admonēdi ſunt vt perpendāt: quia dum peruerſa mēte de preceptis pacis diſcordiā faciunt: iuſto dei examine ipi de verbis vite moriunt. At contra admonēdi ſunt que recte quidē verba legis intelligūt: ſed hec humiliter non loquūtur: vt in diuinis ſermonibus priuſq̄ eos alijs proferāt ſemetipos requirāt: ne inſequentes alioꝝ facta ſe deſerant: ⁊ cū recte de ſacra ſcriptura ſentiūt: hoc ſolū quod per illam cōtra elatos dicitur: non attendant. Improbus quippe et imperitus eſt medicus: qui alienum vuulnus mederi appetit: et ipſe vulnus quod patitur neſcit. Qui ergo verba dei humiliter nō loquūtur profecto: admonēdi ſunt: vt cum medicamina egris apponūt: prius virus ſue peſtis inſpiciāt: ne alios medendo ipi moriantur. Admoneri debent: vt cōſiderent ne a virtute dicti dicendi qualitate diſcordent: ne loquendo aliud: ⁊ oſtendēdo aliud predicent. Audiāt itaqꝫ quod ſcriptū eſt. Si quis loquit quaſi ſermones dei.

Qui ergo verba que proferāt ex proprijs non habent cur quaſi de proprijs tumēt. Audiāt quod ſcriptum eſt. Sicut ex deo corā deo in chriſto loquimur. Ex deo em̄ coram deo loquitur: qui predicatiōis verbū: ⁊ quia a deo accepit: intelligit: ⁊ placere per illud deo non hominibus querit. Audiant quod ſcriptum eſt. Abhominatio domini eſt omnis arrogans. Quia videlicet dū in verbo dei gloriā querit: ius dantis inuadit: eumqꝫ laudi ſue poſtponere nequaquā metuit: a quo hoc ipſum quod laudatur accipit. Audiāt quod predicatori per Salomonem dicitur: Bibe aquam de cyſterna tua: ⁊ fluēta putei cui diriuentur fontes tui foras: et in plateis aquas diuide. Habeto eas ſolus: nec ſint alieni participes tui. Aquam quippe predicator de cyſterna ſua bibit: cum ad cor ſuum rediens: prius audit ipē quod dicit: Bibit ſui fluenta putei ſi ſui irrigatione infunditur verbi. Ubi bene ſubiungitur. Deriuentur fontes tui foras: ⁊ in plateis aquas diuide. Rectū quippe eſt: vt prius ipē bibat: ⁊ tunc predicando aliis influat. Fontes namqꝫ foras deriuare eſt: exterius alijs vim predicationis infundere. In plateis autem aquas diuidere eſt: in magna auditorum amplitudine iuxta vniuſcuiuſqꝫ qualitatem diuina eloquia diſpēſare. Et quia plerumqꝫ inanis glorie appetitus ſubripit: dum ſermo diuinus ad multorū noticiam currit. Poſtquā dictum eſt aquas diuide: recte ſubiūgitur. Habeto eas ſolus: nec ſint alieni participes tui. Alienos quippe malignos ſpiritus vocat: de quibus propheta temptati hominis voce dicitur: Alieni inſurrexerunt in me: ⁊ fortes queſierunt animam meam. Ait ergo: Aquas in plateis diuide: ⁊ tamen ſolus habe. Ac ſi apertius dicat: Sic neceſſe eſt: vt predicationi exterius ſeruias: quatenus per elationē te immundis ſpiritibus non coniungas: ne in diuini verbi miniſterio hoſtes tuos ad te participes admittas. Aquas ergo ⁊ in plateis diuidimus: ⁊ tamē ſoli poſſide

mus: quando exterius late predicationē fundimus: τ tamē per eam humanas laudes aſſequi: minime ambimus.

De diuerſo modo admonendi illos qui cum predicare valeant pre nimia humilitate formidant: atq̧ illos quos a predicatione imperfectio vel etas prohibet: et tamen precipitatio impellit:

Capitulum. XXVI.

ALiter admonendi ſunt qui cum predicare valeāt pre nimia humilitate formidant: atq̧ aliter admonendi ſunt quos a predicatione imperfectio vel etas prohibet: et tamen precipitatio impellit. Admonendi namq̧ ſunt: qui cum predicare vtiliter poſſunt: immoderata tamen humilitate effugiūt: vt ex minori conſideratione colligant: quantum in maioribus rebus delinquant. Si enim indigentibus proximis ipſi quas haberent pecunias abſconderent: adiutores proculdubio calamitatis extitiſſent. Quo ergo reatu aſtringātur: aſpiciant: qui dum peccantibus fratribus verbum predicationis ſubtrahūt: morientibus mentibus vite remedia abſcondūt: vnde τ bene quidam ſapiens dicit: Sapientia abſcondita τ theſaurus inuiſus: que vtilitas vtriuſq̧. Si populū fames attereret: et occulta ſibi frumenta ſeruaret: auctores proculdubio mortis exiſterent. Quanta itaq̧ plectendi ſunt pena conſiderent: qui cum fame verbi anime pereant ipſi panem percepte gratie nō miniſtrant. Unde bene per Salomonē dicitur: Qui abſcondit frumēta maledicetur in populis. Frumenta quippe abſcōdere eſt predicationis ſancte apud ſe verba tenere. In populis autem talis quiſq̧ maledicitur: quia in ſolius culpa ſilentij per multorum quos corrigere potuit: pena damnatur. Si medicinalis artis minime ignari ſecandum vulnus cernerent: τ tamen ſecare recuſarent: profecto peccatum fraterne mortis ex ſolo torpore committerent. Quanta ergo culpa inuoluantur: aſpiciant: qui dum cognoſcant vulnera mentium curare negligunt ea ſectione verborum. Unde τ bene per prophetam dicitur: Maledictus qui prohibet gladium ſuum a ſanguine. Gladium quippe a ſanguine prohibere eſt predicationis verbum a carnalis vite interfectione retinere. De quo rurſum gladio dicitur. Et gladius meus deuorabit carnes. Hi itaq̧ cū apud ſe ſermonem predicationis occultant: diuinas cōtra ſe ſententias terribiliter audiant: quatenus ab eorum cordibus timorem timor expellat. Audiant q̄ talentum qui erogare noluit: cum ſententia damnatiōis amiſit. Audiant q̄ Paulus eo ſe a proximorum ſanguine mundū credidit: q̄ feriēdis eorum vicijs non pepercit: dicens: Conteſtor vos hodierna die: quia mūdus ſum a ſanguine omnium veſtrorū. Non enim ſubterfugi: quo minus annūciarem omne conſilium dei vobis. Audiant q̄ voce angelica Johānes admonet cum dicit: Qui audit: dicat veni: vt nimirum cui ſe vox interna inſinuat: illuc etiam alios clamando quo ipſe rapitur: trahat: ne clauſas fores etiam vocatus inueniat: ſi vocati vacuus appropinquat. Audiant quod Eſaias qui a verbi miniſterio tacuit: illuſtratus a ſuperno lumine magna voce penitentie ſeipſe reprehendit dicens: Ue mihi: quia tacui. Audiant quod per Salomonem in illum predicationis ſcientia multiplicari permittitur: qui in hoc quod iam obtinuit torporis vicio nō tenetur. Ait namq̧: Anima que benedicit impinguabit: τ qui inebriat ipſe quoq̧ inebriabit. Qui enim exterius predicando bene dicit interioris augmēti pinguedinē recipit: τ dum diuino eloquio auditorum mentē deebriare nō deſinit potu

Frumēta abſcondere quid ſit

Gladium prohibere a ſanguine quid

multiplicati muneris de ebriat⁹ excreſcit
Audiãt qđ David hoc deo i munere ob-
tulit. q predicationis gratiã quã accepe
rat non abſcõdit. dicens. Ecce labia mea
nõ prohibebo dñe tu cognouiſti. Juſticiã
tuã non abſcõdi in corde meo veritatẽ tuã
⁊ ſalutare tuũ dixi. Audiant qđ ſpõſi col
loquio ad ſponſam dicit. Que habitas in
ortis amici auſculta fac me audire vocem
tuã. Eccleſia quippe in ortis habitat. que
ad viriditatẽ intimã exculta plãtaria vir
tutum ſeruat. Cuius vocẽ amicos auſcul
tare eſt electos quoſq verbũ predicatiõis
illius deſiderare. quã videlicet ſponſus
audire deſiderat. quia ad predicationem
ſuã per electorũ ſuorum animas anhelat.
Audiant q moyſes cum iraſcentẽ deum
populo cerneret. ⁊ aſſumi adulciſcendum
gladios iuberet. illos a parte dei denũcia
uit exiſtere qui delinquentiũ ſcelera incũ
ctãter feriret: dicens. Si quis eſt dñi iun
gatur mihi. Ponat vir gladiũ ſuuz ſuper
femur ſuum. ite ⁊ redite de porta vſq ad
portã. per mediũ caſtrorũ. ⁊ occidat vnus
quiſq fratrẽ ſuũ ⁊ amicũ ⁊ proximũ ſuuz.
Gladiũ quippe ſuper femur ponere ẽ pre
dicationis ſtudiũ voluptatibus carnis an
teferre: vt cum ſancta quis ſtudet dicere
curet neceſſe eſt illicitas ſuggeſtiões edo
mare. De porta vero vſq ad portã ire eſt
a vicio vſq ad vitiũ p qđ ad mentẽ mors
ingredit increpãdo diſcurrere. Per me
dium vero caſtrorũ tranſire eſt. tanta eq-
litate intra eccleſiã viuere. vt q delinquẽ
tium culpas redarguit in nullius ſe debe
at fauore declinare. Unde ⁊ recte ſubiun
gitur. Occidat vir fratrẽ ⁊ amicũ ⁊ proxi
mum ſuũ. Fratrẽ ſcilicet ⁊ amicũ pximũ
interficit. qui tamẽ puniẽda inuenit ab in
crepationis gladio nec eis quos per cog-
nationẽ diligit parcit. Si ergo ille dei di-
citur qui ad feriẽda vitia zelo diuini amo
ris excitatur. profecto eſſe ſe dei denegat
qui ⁊ inquantũ ſufficit increpare vitã car
nalium recuſat. At contra admonẽdi ſũt
quos a predicationis officio vel imperfe-
ctio vel etas prohibet ⁊ tamen precipita-
tio impellit. ne dum tanti ſibi onus officii
precipitatione arrogant. viam ſibi ſubſe-
quentis meliorationis abſcidant. ⁊ cuz ar
ripiunt intempeſtiue qđ non valent. per-
dant etiam qđ implere quãdoq tempeſti
ue potuiſſent atq ſcientiã quia incõgrue
conantur oſtendere. iuſte oſtendãtur ami
ſiſſe. Admonẽdi ſunt vt cõſiderent quod
pulli auium ſi ante pennarũ perfectionez
volare appetunt. vnde ire in alta cupiũt:
inde in ima merguntur. Admonẽdi ſunt
vt conſiderent qđ ſtructuris recentibus:
nec dũq ſolidatis. ſi tignorũ pondus ſup
ponitur non habitaculũ ſed ruina fabrica
tur. Admonẽdi ſunt vt conſiderent quod
conceptas ſoboles ſemine ſi prius q for-
mentur plene proferant. nequaq domos
ſed tumolos replent. Hinc eſt enim q ip-
ſa veritas que repente quos vellet robo-
rare potuiſſet vt exemplũ ſequentibus da
ret ne impfecte predicare pſumeret poſt-
q plene diſcipulos de virtute predicatio
nis inſtruxit illico adiunxit. Uos autẽ ſe-
dete in ciuitate quouſq induamini vir-
tute ex alto. In ciuitate quippe cõſedem⁹
ſi intra mentiũ noſtrarum nos clauſtra cõ
ſtringimus ne loquẽdo exteri⁹ euagemur
vt cum virtute diuina perfecte induimur
tunc quaſi a nobiſmetipſis foras etiã ali-
os inſtruentes exeamus. Hinc per quen-
dam ſapientẽ dicitur. Adoleſcens loque-
re in cauſa tua vix. ⁊ ſi bis interrogat⁹ fu-
eris habeat initium reſpõſio tua. Hinc ẽ
qđ idem redemptor noſter cuz in celis ſit
conditor ⁊ oſtenſionis ſue potẽtia ſemper
doctor angelorum ante triennale tempus
in terra magiſter fieri noluit hominuz. vt
videlicet precipitibus vim ſaluberrimi ti
moris infunderet cum ipſe etiam qui labi
non poſſit perfecte vite gratiam non niſi
pfecta etate predicaret. Scriptũ qppe ẽ.
Cũ factus eſſet annorũ duodecim reman-
ſit puer Jeſus in Hieruſalem. De quo
a parentibus requiſito paulopoſt ſubdi-
tur. Inuenerunt illum in templo ſedentẽ
in medio doctorum ⁊ interrogantẽ illos ⁊
audientez. Uigilanti itaq pſideratiõe pẽ

ſandũ eſt: ꝙ cũ hieſus annoꝝ duodecim dicit: in medio doctoꝝ ſedens nõ docens ſed interrogans inuenit. Quo exemplo ſcilicet oſtendit ne infirmus docere quis audeat: ſi ille puer doceri interrogãdo voluit: qui per diuinitatis potentiã verbuȝ ſcientie ipſis ſuis doctoribus miniſtrauit. Hinc vero per Paulũ diſcipulo dicitur: Precipe hec ⁊ doce: nemo adoleſcentiã tuaȝ cõtempnat. Sciendũ vobis eſt: quia in ſacro eloquio aliquãdo adoleſcentia iuuentus vocat. Quod citius oſtendit: ſi Salomonis ad mediũ verba proferant: qui ait: Letare iuuenis in adoleſcentia tua. Si enim vtraꝗ vnũ eſſe: non decerneret: quẽ monebat: in adoleſcentia iuuenem nõ vocaret.

De diuerſo modo admonendi eos qui in hoc quod temporaliter appetunt proſperant: atꝗ eos qui ea que mũdi ſunt: cõcupiſcunt: ſed tamen aduerſitatis labore fatigantur: Capitulum. XXVII.

Aliter admonendi ſunt: qui in hoc quod tẽpaliter appetũt: proſperant: atꝗ aliter qui ea quidem que mundi ſunt concupiſcunt: ſed tamen aduerſitatis labore fatigant. Admonendi nãꝗ ſunt: qui in hoc quod tẽpaliter appetunt: proſperant: ne cum cũcta ad votum ſuppetunt: dantẽ querere negligant: nec in his que dantur animũ figant: ne peregrinationẽ pro patria diligant: ne ſubſidia itineris in obſtacula peruentiõis vertant: ne nocturno lune lumine delectati claritatẽ ſolis videre refugiant. Admonẽdi nãꝗ ſunt: vt queꝗ in hoc mũdo conſequũtur: calamitatis ſolatia: non autẽ premia retributiõis credant: ſed contra fauores mũdi mentẽ erigant: ne in eis ex tota cordis delectatiõe ſuccumbant. Quiſquis enim proſperitatem qua vtitur apud iudiciũ cordis melioris vite amore non reprimit: fauorẽ vite tranſeũtis in mortis perpetue occaſionem vertit. Hinc eſt enĩ ꝙ ſub ydumeoꝝ ſpecie qui vincẽdos ſe proſperitati ſue reliquerant: in huius mũdi ſucceſſibus letantes increpant cum dicitur. Dederunt terram meam ſibi inhereditatẽ cum gaudio: ⁊ toto corde ⁊ ex animo: quibus verbis perpendit: ꝙ non ſolum: quia gaudeant: ſed ꝙ toto corde ex animo gaudeant diſtricta reprehenſione feriant. Hinc Salomon ait: Auerſio paruuloꝝ interficiet eos ⁊ proſperitas ſtultorum perdet illos. Hinc Paulus admonet dicens: Qui emunt tanꝗ non poſſidentes: ⁊ q qui vtũtur hoc mundo tanꝗ non vtantur: vt videlicet ſic nobis que ſuppetunt exterius ſeruiant: quaten⁹ a ſuperne dilectiõis ſtudio animũ non inflectant: nec luctum nobis interne peregrinatiõis temperent: ea que in exiliũ poſitis ſubſidium prebent: ⁊ quaſi felices nos in tranſitorijs gradiamur: que ab eternis nos interim miſeros cernimus. Hinc namꝗ eſt: ꝙ de electoꝝ voce dicit eccleſia. Leua eius ſub capite meo: ⁊ dextera illius amplexabit me. Siniſtram dei proſperitatem: videlicet vite preſentis: quaſi ſub capite poſuit quã intentiõe ſummmi amoris premit. Dextera vero dei eam amplectit: quia ſub eterna eius beatitudine tota deuotiõe continet. Hinc rurſus per Salomonẽ dicit: Longitudo dieꝝ in dextera illi⁹: in ſiniſtra vo illius diuicie ⁊ gloria. Diuitie itaꝗ ⁊ gloria qualiter ſint habenda docuit: que poſita in ſiniſtra memorauit. Hinc pſalmiſta ait: Saluũ me fac dextera tua. Neꝗ enĩ ait manus: ſed dextera vt vicȝ cum dexteram diceret: quia eternã ſalutem quereret: indicaret. Hinc rurſum ſcriptum eſt. Dextera manus tua domine cõfregit inimicos. Hoſtes enĩ dei ⁊ ſi in ſiniſtra eius proficiũt: in dextera frangunt: quia plerũꝗ prauos vita preſens eleuat: ſed aduentus eterne beatitudinis damnat. Admonẽdi ſunt qui in hoc mundo proſperant: vt ſolerter cõſiderent ꝙ preſentis vite ꝓ-

ſperitas aliquando idcirco datur: vt ad meliorem vitam prouocet aliquãdo vero vt in eternũ plenius damnet. Hinc eſt enĩ ꝙ plebi iſraelitice Chanaan terra ꝓmittitur: vt quãdoqꝫ ad eterna ſperanda prouocet. Neqꝫ enim rudis ille populus ꝓmiſſionibus dei in longinquũ crederet: ſi a ꝓmiſſore ſuo nõ etiam e vicino aliquid percepiſſet: vt ergo ad eternoꝝ fidem certius roboret: nequaquã ſolũmodo ſpe ad res: ſed rebus quoqꝫ ad ſpem trahit. Qꝫ liquido pſalmiſta teſtatur dicens: Dedit eis regiones gentiũ: ⁊ labores populoꝝ poſſiderũt: vt cuſtodiant iuſtificatiões ei⁹ ⁊ legem eius requirãt. Sed cum largientem dominũ humana mẽs boni operis repenſatõe non ſequit: vnde nutrita pie creditur: inde iuſtius damnat. Hinc enim per pſalmiſtã rurſum dicit. Deieciſti eos dum alleuarent. Quia videlicet reprobi cum recta opera diuinis muneribus non rependũt cum totos ſe hinc deſerũt: ⁊ affluentibus proſperitatib⁹ dimittũt. Vnde exterius proficiũt: inde ab intimis cadunt. Hinc eſt ꝙ in inferni cruciatu diuiti dicit. Recepiſti bona in vita tua. Jccirco enim hic bona receperit: ⁊ malus vt illic pleni⁹ mala reciperet: quia hic fuerat nec per bona cõuerſus. At cõtra admonẽdi ſunt qui ea quidẽ que mũdi ſunt concupiſcũt: ſed tamen aduerſitatis labore fatigantur: vt ſollicita conſideratiõe perpendãt. Creator diſpenſatorqꝫ cunctoꝝ quãta ſuper eos gratia vigilat: quoſ in ſuã deſideria nõ relaxat. Egro quippe quẽ medicus deſperat: cõcedit: vt cuncta que cõcupiſcit accipiat. Nã qui ſanari poſſe creditur: a multis que appetit prohibet: et pueris nũmos ſubtrahimus: quibus tota ſimul patrimonia heredib⁹ reſeruam⁹. Hinc ergo de ſpe eterne hereditatis gaudiũ ſumant: quos aduerſitas vite tempalis humiliat: quia niſi ſaluãdos imperpetuũ cerneret: erudiendos ſub diſcipline regimine diuina diſpenſatio nõ frenaret. Admonẽdi itaqꝫ ſunt qui in his que temporaliter cõcupiſcunt aduerſitatis labore fatigant: vt ſollicite conſiderẽt ꝙ plerũqꝫ etiã iuſtos cum temporalis poteſtia ſuſtulit: velut in laqueo culpa comprehendit. Nam ſicut in priori hui⁹ voluminis parte iam diximus: Dauid deo amabilis rectior fuit in ſeruitute: ꝙ cum peruenit ad regnũ. Seruus nãqꝫ amore iuſticie dephenſum aduerſariũ ferire timuit. Rex autem perſuaſiõe luxurie deuotũ militẽ etiã ſub ſtudio fraudis extinxit. Quis ergo opes: quis poteſtatẽ: quis gloriã querat inoxie: ſi ⁊ illi extiterũt noxia que hec habuit non queſita? Quis inter hec ſine magno diſcriminis labore ſaluabit: ſi ille in his culpa interueniẽte turbatus eſt: q ad hec fuerat deo eligẽte preparatus. Admonẽdi ſunt vt conſiderẽt: quia Salomõ qui poſt tantã ſapientiã vſqꝫ ad ydolatriam cecidiſſe deſcribit: nihil in hoc mũdo anteꝙ caderet: aduerſitatis habuiſſe memoret: ſed conceſſa ſapiẽtia funditus cor deſeruit: qꝫ nulla vel minima tribulationis diſciplina cuſtodiuit.

De diuerſo modo admonendi coniugijs obligatos: atqꝫ a cõiugiĩ nexibus liberos: Capitulum. XXVIII.

Aliter admonẽdi ſunt cõiugijs obligati: atqꝫ aliter a ꝯiugij nexibus liberi. Admonẽdi nãqꝫ ſunt cõiugijs obligati: vt cũ viciſſim que ſunt alterius cogitãt: ſic eorum quiſqꝫ ſtudeat placere ꝯiugi: vt nõ diſpliceat cõditori: ſic ea que huius mũdi ſunt: agãt: vt tamen appetere que dei ſunt nõ omittãt. Sic de bonis pñtibus gaudeant vt tamẽ intentiõe ſollicita mala eterna ptimeſcãt. Sic de malis tempalibus lugeant: vt tamen cõſolatiõe integra ſpem integrã in bonis perhennibus figãt: quatenus dũ intranſitu cognoſcũt eſſe qꝫ agũt. Jn manſione ſciãt quod appetũt: nec mala mũdi cor confringãt: cũ ſpes bonoꝝ celeſtiũ roborat: nec bona preſentis vite decipiãt cũ ſuſpecta ſubſequẽtis iudicij mala contriſtant. Itaqꝫ animus xpianorum

cōiugū: ⁊ infirmus eſt ⁊ fidelis: qui ⁊ plene cūcta temporalia deſpicere nō valet: ⁊ tamen eternis ſe coiungere per deſideriū valet: quāuis in delectatiōe carnis interim iaceat: ſuperne ſpei infectiōe conualeſcat: ⁊ ſi habet que mūdi ſunt in vſu itineris: ſperat que dei ſunt in fructu peruētionis: nec totū ſe ad hoc qđ agit: conferat: ne ab eo ꝙ robuſte ſperare debuit: funditus cadat. Quod bene ac breuiter Paulus exprimit dicēs: Qui habent vxores tanquā non habētes ſint: ⁊ qui flent tanꝙ non flētes: ⁊ qui gaudent tanꝙ nō gaudentes. Uxorē quippe tanꝙ non habendo habet: qui ſic per illā carnali cōſolatione vtitꝛ: vt tamen nunꝙ ad praua opera a melioris intentiōis rectitudine eius amore flectatꝛ. Uxorē quaſi nō habendo habet qui tranſitoria eſſe cūcta conſpiciēs: curā carnis ex neceſſitate tollerat: ſed eterna gaudia ſpirit⁹ ex deſiderio expectat. Non flendo autē flere eſt: ſic exteriora aduerſa plangere: vt tamen nouerit eterne quoqꝫ ſpei cōſolatiōe gaudere: ⁊ rurſum nō gaudēdo gaudere eſt: ſic de infimis aīm attollere: vt tamē nunꝙ deſinat ſūma formidare. Ubi quoqꝫ apte paulo poſt idē doctor ac predicator gentiū ſubdit dicēs: Preterit eñ figura huius mūdi. Ac ſi aperte diceret: Nolite cōſtanter mundū diligere: quādo ⁊ ipſo non poteſt quē diligitis ſtare. Incaſſum cor quaſi amātes figitis: dū fugit ipſe quem amatis. Admonēdi ſunt coiuges: vt ea que ſibi aliquādo diſplicēt patientes inuicē tollerāt: ⁊ exhortātes inuicē ſaluent. Scriptū namqꝫ eſt. Inuicem onera portate: ⁊ ſic adimplebitis legez xpi. Lex quippe xpi charitas eſt: que ex illo nobis ⁊ largiter ſua bona cōtulit: ⁊ equanimiter mala noſtra portauit. Tunc ergo legem xpi et eius mādata imitando cōplemus: quādo ⁊ noſtra bona benigne ꝯferimus: ⁊ noſtroꝝ mala pie ſuſtinem⁹. Admonēdi quoqꝫ ſunt ⁊ coiuges: vt eorum quiſqꝫ nō tam que ab altero tolerat: ꝙ que ab ipſo tolerantꝛ attendat. Si eniz ſua que portantꝛ conſiderat ea que ab altero ſuſtinet leuius portat Admonēdi ſunt cōiuges: vt ſuſcipiēde prolis ſe meminerint cauſa coniūctos: ⁊ cū immoderate admixtioni ſeruiētes propagatiōis articulum in vſum transferūt voluptatis perpēdāt: quod licet extra nō exeunt: in ipſo tamen cōiugio cōiugij iura tranſcendūt: vnde neceſſe eſt: vt crebris exoratiōibus deleant quod pulchrā copule ſpeciē admixtis voluptatibus ſedant. Hinc eſt eñ ꝙ peritus medicine celeſtis apoſtol⁹ non tā ſanis inſtituit: ꝙ infirmis medicamenta mōſtrauit dicens: De quibus ſcripſiſtis mihi bonū eſt homini mulierē non tangere: ꝓpter fornicationē aūt vnuſqſqꝫ vxorem ſuā habeat: ⁊ vnaqueqꝫ virū ſuū habeat. Qui enim fornicatiōis metū premi ſit: profecto nō ſtantibus preceptū cōtulit Sed ne fortaſſe in terrā ruerent: lectū cadentibus oſtēdit. Ūn adhuc infirmātib⁹ ſubdidit. Uxori vir debitū reddat: ſimiliter aūt ⁊ vxor viro. Quibus dū in magna honeſtate ꝯiugij aliquid de voluptate largiretꝛ adiunxit. Hoc aūt dico ſꝫm indulgētiam: non ſꝫm imperiū. Culpa quippe eſſe innuitꝛ: qđ indulgeri perhibetꝛ: ſed que tāto citius relaxatꝛ: quāto nō per hanc illicitū quod agitꝛ: ſed hoc qđ eſt licitū: ſub moderamine nō tenetꝛ. Qđ bene Loth in ſemetipſo exprimit qui ardentē zodomā fugit. Sed tñ ſegor inueniēs nequaꝙ mox mōtana ꝯſcendit. Ardentē quippe zodomā fugere eſt: illicita carnis incēdia declinare. Altitudo vero montiū eſt mūdiciā ꝯtinentiū: vel certe quaſi in mōte ſunt: q etiā carnali copule inherēt: ſꝫ tñ extra ſuſcipiēde ꝓlis admixtionē debitā: nll'a carnis voluptate ſoluūtꝛ. In mōte quippe ſtare qđ eſt: niſi fructū ꝓpaginis in carne nō querere. In mōte ſtare eſt carni carnalitꝛ nō adherere. Sed q2 multi ſunt q ſcelera quidē carnis deſerūt: nec tñ in ꝯiugio poſiti vſus ſolūmodo debiti iura conſeruēt. Exijt quidē Loth zodomā: ſed tñ mox ad mōtana nō peruenit: q2 iā damnabilis vita relinquitꝛ: ſed adhuc celſitudo cōiugalis cōtinentie ſubtiliter nō tenetꝛ. Eſt vero

ro in medio ſegor ciuitas que fugientem
ſaluat infirmū. quia videlicet cū ſibi per
incontinentiā miſcentur ꝯiuges. ⁊ lapſus
ſcelerū fugiunt ⁊ tamē venia ſaluantur.
Quaſi paruam quippe ciuitatē inueniūt
in qua ab ignibus defendant. quia cōiu-
galis hec vita non quidē in virtutib⁹ mi-
ra eſt: ſed tamen a ſupplitijs ſecura. Un-
de ⁊ iſdem Loth ad angelū dicit. Eſt ci-
uitas hic iuxta ad quā poſſum fugere par
ua. ⁊ ſaluabor in ea. Nunquid non modi
ca eſt. ⁊ viuit in ea anima mea. Juxta igi
tur ſegor dicitur ⁊ tamen ad ſalutem tuta
perhibetur. quia cōiugalis vita nec a mū
do longe diuiſa eſt. nec tamē a gaudio ſa-
lutis aliena: ſed tūc in actione hac vita ſu
am coiuges quaſi in parua ciuitate cuſto-
diunt quādo pro ſe aſſiduis deprecationi
bus intercedūt. Unde ⁊ recte per angelū
ad eundē Loth dicitur. Ecce etiam ī hoc
ſuſcepi preces tuas vt non ſubuertā vrbē
pro qua locutus es. Quia videlicet cum
deo deprecatio funditur. nequaquā talis
coniugū vita dampnat. De qua depreca-
tione quoq paulus admonet: dicēs. No
lite fraudari inuicē niſi forte ex conſenſu
ad tempus vt vacetis orationi. At cōtra
admonēdi ſunt qui ligati cōiugijs nō ſūt
vt preceptis celeſtib⁹ eo rectius ſeruiant
quo eos ad curas mundi nequaq̄ iugum
copule carnalis inclinat. vt quos onus li
citum cōiugij non grauat. nequaq̄ pon-
dus illicitū terrene ſollicitudinis premat
ſed tanto eos pauciores dies vltionis q̄
to expeditiores inueniat. ne quo meliora
agere vacātes poſſunt ſed tamē negligūt
eo ſupplicia deteriora mereant. Audiant
cū Paulus quoſdā ad celibatus gratiā
inſtrueret non coniugiū ſpreuit: ſed curas
mundi naſcētes ex cōiugio repulit: dicēs.
Hec autē ad vtilitatem veſtrā dico. nō vt
laqueum vobis initiā: ſed ad id qđ hone-
ſtum eſt prouoco. ⁊ qđ facultatē prebeat
ſine impedimēto domino obſecrandi. Ex
cōiugijs quippe terrene ſollicitudines ꝓ
deunt. ⁊ iccirco magiſter gentiū. audito
res ſuos ad meliora perſuaſit. ne ſollicitu
dine terrena ligarentur. Quē igitur cele
bem curarū ſecularium impedimentū pre-
pedit. ⁊ cōiugio ſe nequaq̄ ſubdidit. ⁊ ta
men coniugij onera nō euaſit. Admonē-
di ſunt celibes ne ſine dampnationis iu-
dicio miſceri ſe feminis vacātibus putēt.
Cum eni Paulus fornicationis vitium
tot criminib⁹ execrādis inſeruit. cuius ſit
reatus indicauit dicēs. Neq fornicato-
res neq ydlois ſeruientes. neq adulteri
neq molles neq maſculorū cōcubitores
neq fures neq auari. neq ebrioſi. neq
maledici. neq rapaces regnū dei poſſide
bunt. Et rurſum fornicatores ⁊ adulteros
iudicabit deus. Admonēdi itaq ſunt vt
ſi temptationū procellas cum difficultate
ſalutis tolerant. cōiugij portum petant.
Scriptū quippe eſt. Meli⁹ eſt nubere q̄
vri. ſine culpa ſcilicet ad coniugiū veniūt
ſi tamen nec dū meliora deuorauerūt. Nā
quiſquis bonū maius ſubire ꝓpoſuit. bo
num minus qđ licuit illicitū fecit. Scrip
tum quippe eſt. Nemo mittēs ſuper ara-
trum manū ſuā. ⁊ reſpiciēs retro aptus ē
regno celorū. Qui ergo fortiori ſtudio in
tenderit retro conſpicere cōuincitur. ſi re
lictis bonis amplioꝛib⁹ ad minima retor-
quetur.

De diuerſo modo admonendi cōmixtione carnis expertos atq ignaros.

Capitulum. XXIX.

Aliter admonēdi ſunt peccato-
rum carnis conſcij atq aliť ig-
nari. Admonēdi nāq ſunt pec
catorū carnis experti. vt mare
ſaltim poſt naufragiū metuant ⁊ perditio
nis ſue diſcrimina vel cognita per horre-
ſcant ne qui pie poſt perpetrata mala ſer
uati ſunt. hec improbe repetēdo moriant
vnde ⁊ peccati anime nunquāq a pecca-
to deſinēti dicitur. Frons mulieris mere-
tricis facta eſt tibi noluiſti erubeſcere.
Admonēdi itaq ſunt vt ſtudeāt quaten⁹
ſi accepta nature bona integra ſeruare no

lueruntſaltim ſciſſa reſartiant. Quibus nimirū neceſſe eſt vt perpendāt. in taȝ magno fidelium numero. ꝙ multi ⁊ ſe illibatos cuſtodiāt. ⁊ alios ab errore cōuerrant Quid igitur iſti dicturi ſunt ſi alijs in integritate ſtantibus. ipſi nec poſt damnare ſeipiſcunt. Quid dicturi ſunt. ſi cū multi ⁊ alios ſecum ad regnū celorū deferūt. hi expectante domino nec ſemetipſos reducunt. Admonēdi ſunt vt preterita amiſſa conſiderent ⁊ iminentia deuitent. Unde ſub iudee ſpecie per prophetā domin⁹ corruptis in hoc mundo mētibus tranſactas culpas ad memoriā reuocat. quaten⁹ pollui in futuris erubeſcāt dicens. Fornicate ſunt in Egypto in adoleſcētia ſua. Ibi ſubacta ſunt vbera earū. ⁊ fracte ſunt mā me pubertatis earū. In egypto quippe vbera ſubigunt. cum turpi hui⁹ mūdi deſiderio. humane mētis voluptatibus ſubſternunt. In egypto pubertatis mamme frangunt. quādo naturales ſenſus adhuc in ſemetipſis integri pulſantis concupiſcentie corruptione viciantur. Admonendi ſunt peccati carnis experti. vt vigilanti cura conſpiciāt. poſt delicta nobis ad ſe redeuntib⁹. deus quāta beniuolētia ſinū ſue pietatis expādit. cum ꝑ prophetā dicat. Si dimiſerit vir vxorem ſuā ⁊ illa recedens duxerit virū alium. nunqd reuertetur ad eam vltra. Nunquid nō polluta ⁊ cōtaminata erit mulier illa? Tu autem fornicata es cū amatoribus multis. tamē reuertere ad me: dicit dn̄s. Ecce de fornicante ⁊ relicta muliere argumentum iuſticie preponit. ⁊ tamē nobis poſt lapſum redeuntibus nō iuſticia ſed pietas adhibet vt hinc vtiqȝ colligam⁹ ſi nobis delinquētibus. tanta pietate parcitur. a nobis nec poſt delictum redeuntibus quāta improbitate peccatur aut que ab illo erit ſup improbos venia. qui non ceſſat vocare poſt culpas. Que nimirū bene per prophetā poſt delictū miſericordia vocatiōis exprimitur. cuȝ auerſo homini dicitur. Et erūt oculi tui videntes preceptorē tuum ⁊ aures tue audientes verbū poſttergū monē tis. Humanū quippe genus dominus in faciem admonuit. quādo in paradiſo condito homini atqȝ in libero arbitrio ſtanti quid facere quid ve nō facere deberet indixit. Sed homo in dei faciē terga dedit. cum ſuperbiens eius iuſſa cōtempſit. nec tamen ſuperbienteȝ deus deſeruit qui ad reuocandū hominē. legem dedit exhortātes angelos miſit in carne noſtre mortalitatis ipſe apparuit. Ergo poſt tergum ſtās nos admonuit: qui ad recuperationē nos gratie etiam contēptus vocauit. Qd igit generaliter ſimul potuit dici de cunctis. hoc neceſſe eſt ſpecialirer ſentire de ſingulis. Quaſi enim coram deo poſitus quiſqȝ verba admonitionis eius percipit cum prius ꝙ peccata perpetret. voluntatis eius precepta cognoſcit. Adhuc enim ante eius faciem ſtare eſt. nec dum eū peccando contēpnere. Cum vero derelicto bono innocētie. iniquitatē eligens appetit terga iam in eius faciē mittit. Sed ecce adhuc ⁊ poſt tergum deus ſubſequens monet qui etiā poſt culpam ad ſe redire ꝑſuadet. Aduerſum vero reuocat cōmiſſa non reſpicit ſed reuerenti ſinū pietatis expandit. Uocem ergo poſt terguȝ monētis audimus. ſi ad inuitantē nos dn̄m ſtatim poſt peccata reuertimur. Debemus igit pietatē vocantis erubeſcere ſi iuſticiā nos ſumus formidare. q2 tanto grauiore in ꝓbitate contēpnitur quāto ⁊ contēptus ad huc vocare nō dedignat. At cōtra admonendi ſunt peccata carnis ignorātes. vt tāto ſollicicius precipitem ruinā metuant. quāto altius ſtāt. Admonēdi ſunt. vt nouerint quia quo magis loco preminēti cōſiſtunt. eo crebrioribus ſagittis inſidiatoris impetunt. Qui tanto ardentius ſolet erigi quanto ſe robuſtiuſ conſpicit vinci. tantoqȝ intollerabili⁹ dedignat vinci. ꝙto cōtra ſe videt ꝑ integra infirme carnis caſtra pugnari. Admonēdi ſunt vt inceſſanter ꝓmia ſuſpiciāt. ⁊ libēter procul dubio tēptationū quos tolerant labores calcant. Si eni attēdat felicitas que ſine trāſitu accingitur. leue fit ꝙ trāſeundo labo

F

ratur. Audiãt ꝙ per prophetã dicit. Hec
dicit dn̄s Eunuchis. Qui cuſtodierint
ſabbata mea ⁊ elegerint que volui ⁊ tenu
erint fedus meū. dabo eis in domo mea ⁊
in muris meis locū. ⁊ nomē meli⁹ a filijs
⁊ filiab⁹. Eunuchi quippe ſunt qui ꝯpreſ
ſis motib⁹ carnis affectū in ſe praui opis
abſcidūt. Quo autē apud patrē loco ha
beant oſtēditur qui in domo patris vide
licet eterna mãſione etiã filijs preferūtur
Audiant qđ ꝑ Johannē dicit. Hi ſunt q̄
cū mulieribus nō ſunt coinquinati. virgi
nes enī ſūt ⁊ ſequunt agnū quocūqꝫ ierit
⁊ ꝙ canticū cantãt ꝙ nemo poſſit dicere
niſi illa centū quadragintaquatuor milia
Singulariter quippe canticū magnū can
tare eſt. cū eo imperpetuū precunctis fide
libus etiã de carnis incorruptione gaude
re. Quid tamē electi ceteri canticū audi
re poſſunt licet dicere nequeūt q̄ per cha
ritatē quidē in illorū celſitudine leti ſūt.
quãuis ad eorū premia nō aſſurgant. Au
diant peccatorū carnis ignari quia per ſe
metipſam de hac integritate veritas dici
tur. Non oēs capiunt verbū hoc. Qđ eo
innotuit ſummū quo denegauit minimū
⁊ dū predicit quia difficile capit. audien
tibus innuit ceptū cum qua cautela tene
atur. Admonēdi itaqꝫ ſūt peccata carnis
ignorãtes. vt preminere virginitatē con
iugijs ſciãt. ⁊ tamē ſe ſuper coiuges non
extollãt. quatenus dū ⁊ virginitatē prefe
runt ⁊ ſe poſtponūt. ⁊ illud nō deſerãt qđ
eſſe melius eſtimãt. ⁊ ſe cuſtodiant quo ſe
inaniter nō exaltant. Admonēdi ſunt. vt
conſiderēt ꝙ plerūqꝫ actione ſecularium.
vita ꝯfundit ꝯtinentiū. cū ⁊ illi vltra ha
bitū aſſumūt opa. ⁊ iſti iuxta ordinem pro
priū non excitãt corda. vnde bene per pro
phetã dicitur. Erubeſce ſydon ait mare.
Quaſi enī per vocē maris ad verecundiã
ſydon adducit qn̄ per compationē vite ſe
cularīū atqꝫ in hoc mūdo fluctuantiū. ei⁹
qui munit⁹ ⁊ quaſi ſtabilis cernit vita re
probatur. Sepe enī nōnulli ad dn̄m poſt
carnis peccata redeūtes tanto ſe ardenti⁹
in bonis opibus exhibent quãto dãnabili

ores ſe de malis vidēt ⁊ ſepe in carnis in
tegritate perdurãtes cū minus ſe reſpici
unt habere qđ defleãt plene ſibi ſufficere
vite ſue innocentiã putant. atqꝫ ad feruo
rem ſpūs nullis ardoris ſe ſtimulis inflã
mant. ⁊ fit plerū deo gratior amore. ardēs
vita poſt culpã ꝙ̄ ſecuritate torpēs inno
centia. Unde ⁊ voce iudicis dicit. Remit
tuntur ei peccata multa. q̄ dilexit multū.
⁊ erit gaudiū in celo ſup vnū peccatorem
penitentē magis plus ꝙ̄ ſup nonaginta
noue iuſtos quib⁹ non eſt opus penitētia
Qđ citius ⁊ ex ipſo vſu colligimus ſi no
ſtre mentis iudicia penſem⁹. Plus nãqꝫ
terrã diligim⁹ que poſt ſpinas exarata fru
ctus vberes producit. quã que nullas ſpi
nas habuit. ſed tamē exculta ſterilē ſege
tem gignit. Admonendi ſunt peccata car
nis ignorantes. ne ſuperioris ordinis cel
ſitudine ſe ceteris preferant cū ab inferio
ribus quãta ſe melius agant ignorãt. In
examine nãqꝫ recti iudicis mutat merita
ordinū qualitas actionū. Quis enim con
ſideratis ipſis rerū imaginib⁹ neſciat ꝙ i
natura gemmarū carbunculus prefertur
hyacincto? Sed tamē cerulei coloris hya
cinctus prefert pallenti carbunculo. quia
⁊ illi ꝙ nature ordo ſubtrahit. ſpecies de
coris adiungit. ⁊ hunc quē naturalis or
do pretulerat. coloris qualitas fedat. Sic
enī in humano genere ⁊ quidã in meliori
ordine deteriores ſunt. ⁊ quidã in deteri
ori meliores. quia ⁊ iſti forte extremi ha
bitus bene viuēdo tranſcendūt. ⁊ illi ſupe
rioris loci meritū morib⁹ nō ſequendo di
minuut.

De diuerſo modo admonendi eos qui peccata deplorãt: atqꝫ eos qui cogitationum. Capitulum. XXX.

Aliter admonendi ſunt qui pec
cata deplorant operū. atqꝫ ali
ter quē cogitationum. Admo
nendi quippe ſunt qui peccata
deplorant operū vt conſūmata mala p

fecta diluant lamenta. ne plus aſtringantur in debito perpetrati operis. ⁊ minus ſoluant in fletibus ſatiſfactionis. Scriptum quippe eſt. Potū dedit nobis in lachrymis ⁊ in mēſura. vt videlicet vniuſcuiuſq; mens tantū penitendo cōpunctionis ſue bibit lachrymaſ ꝙ ſe a deo meminit aruiſſe per culpas. Admonendi ſūt vt inceſſanter cōmiſſa ante oculos reducant atq; vidēdo agant. vt a diſtricto iudice videri non debeāt. Unde Dauid cum peniteret dicens. Auerte oculos tuos a peccatis meis paulo ſuperius intulit. Delictū meū contra me eſt ſemp. Ac ſi diceret. Peccatū meum ne reſpicias poſtulo. q̄a hoc reſpicere ipſe non ceſſo. vnde ⁊ ꝑ ꝓpheram dominus dicit. Et peccatorum tuorū memor non ero. tu autem memor eſto. Admonendi ſunt. vt ſingula queq; cōmiſſa conſiderent. ⁊ dū per vnūquodq; vitium erroris ſui inquinationem deflēt ſimul ſe ac totos lachrymis mundēt. vnde bene per Hieremiā dicitur. Cum iudee ſingula delicta penſarentur. Diuiſiones aquarum deduxit oculus meus. Diuiſas quippe ab oculis aquas deducimus. quādo peccatis ſingulis diſpartitas lachrymas damus. Nec enī vno eodēq; tempore eque mens de omnibus dolet ſed dum nunc huius nunc illius culpe memoria acrius tangitur. ſimul de omnibus in ſingulis cōmota purgatur. Admonēdi ſunt vt de miſericordia quā poſtulāt preſumāt nec vi īmoderate afflictionis intereant. Nec enī dominus pius ante delinquentium oculos flēda peccata opponeret. ſi ꝑ ſemetipſum ea diſtricte ferire voluiſſet. Conſtat enī ꝙ a ſuo iudicio abſcōdere voluit quos miſerēdo preueniēs ſibimetipſis iudices fecit. Hinc enī ſcriptū ē. Preueniamꝰ faciē eiꝰ in ꝯfeſſione. Hinc ꝑ Paulū dicit. Si noſmetipſos diiudicaremꝰ nō vtiq; diiudicaremur. Rurſum admonēdi ſunt. vt ſic de ſpe fiduciā habeāt nec tñ in cauta ſecuritate torpeſcāt. Plerūq; enim callidꝰ hoſtis mentē quā pctō ſupplantat cū de ruina ſua afflictā reſpicit ſecuritatis peſtifere blāditijs ſeducit. Qd̄ figurate exprimitur cū factū dine memorat. Scriptū quippe eſt. Egreſſa eſt dina vt videret mulieres regionis illiꝰ. Quā cū vidiſſet ſichem filiꝰ Emor euei princeps terre illiꝰ adamauit ⁊ rapuit. ⁊ dormiuit cū illa. vi opprimēs virginē. ⁊ cōglutinata eſt aīa eius cū ea. triſtēq; blāditijs deliniuit. Dina quippe vt mulieres videat extranee regionis. egreditur quando vnaqueq; mēs ſua ſtudia negligens actiones alienas curans extra habitū atq; extra ordinem ꝓpriū vagat. Quam ſichē princeps terre opprimit quia videlicet inuentā in curis exterioribꝰ dyabolus corrumpit ⁊ eſt aīa eius cum ea conglutinata quia vnitam ſibi ꝑ iniquitatē reſpicit. ⁊ quia cū mens a culpa reſipiſcit ad ſe ducitur atq; admiſſum flere conatur corruptor autē ſpes ac ſecuritates vacuas āte oculos vocat. quatenus vtilitatē triſticie ſubtrahat recte illic ſubiungitur. Triſtēq; blanditijs deliniuit. Modo enim aliorū facta grauiora. modo nil eſſe qd̄ ꝑpetratū eſt. Modo miſericordē dn̄m loquit modo adhuc tēpus ſubſequēs ad penitentiā pollicet. vt dum ꝑ hec decepta mēs ducit ab intētione penitētie ſuſpendat quatenꝰ tūc bona nulla ꝑcipiat. ꝙ nunc mala nulla contriſtāt. et tūc plenꝰ obruat ſupplicijs que nūc etiā gaudet in delictis. At cōtra admonendi ſūt. qui peccata cogitationū deflent vt ſollicite conſiderent intra mentis archana. vtrum delectatione tantūmodo. an etiam conſenſu deliquerint. Plerūq; enim temptatur cor. ⁊ ex carnis nequitia delectat: ⁊ tñ eidē nequitie ex rōne renititur vt in ſecreto cogitationis ⁊ cōtriſtet qd̄ libet et libeat qd̄ ꝯtriſtat. Nonnunꝙ vero ita mēs baratro tēptationis abſorbet vt nullatenus renitatur. ſed ex deliberatione ſequit hoc. vnde ex delectatione pulſat ⁊ ſi facultas exterior ſuppetat rerū. mox effectibus interiora vota conſumat. Quod videlicet ſi iuſta animaduerſio diſtricti iudicis reſpicit. Non eſt iam cogitationis culpa ſed operis quia ⁊ ſi rerum tarditas foras

peccatum diſtulit intus hoc cōſenſionis opere volūtas impleuit. In primo autem parente didicimus: q: tribus modis omnis culpe nequitiā perpetramus. Suggeſtione ſcilicet delectatione et conſenſu. Primū itaq; per hoſtem: ſecundū per carnem: tertiū per ſpiritū perpetrat. Inſidiator enī praua ſuggerit: caro ſe ad delectationē ſubijcit: atq; ad extremū ſpiritus victus delectatiōe cōſentit: vnde et illic ſerpens praua ſuggeſſit: Eua autē quaſi caro ſeſe delectatiōi ſubdidit: Adā vero velut ſpiritus ſuggeſtiōe ac delectatiōe ſupergtus cōſenſit. Suggeſtione itaq; peccati agnoſcimus: delectatōe vincimur: cōſenſu etiā ligamur. Admonēdi ſunt igit: q̄ neqcias cogitatiōis deflent: vt ſollicite cōſiderēt in qua peccati menſura cecide runt: quaten⁹ iuxta ruine modū quā in ſemetipſis introrſus ſentiūt. etiam menſura lamentatiōis erigant: ne ſi cogitata mala minus cruciant: vſq; ad perpetrāda opera perducant. Sed inter hec itaq; terrendi ſunt: vt tamen minime frangant. Sepe enī miſericors deus eo citius peccata cordis abluit: quo hec exire ad opera non permittit: et cogitata mali nequicia tanto citius ſoluit: quia effectu operis diſtrictius non ligat: vnde recte per pſalmiſtā dicit: Dixi: pronūciabo aduerſum me iniuſticias meas domino: et tu remiſiſti impietatē cordis mei. Qui enim impietatē cordis ſubdit: quia cogitationū iniuſticias pnūciare vellet: indicauit. Dumq; ita ait: Dixi pronūciabo: atq; illico adiunxit. Et tu remiſiſti: quā ſuper hec ſit venia facilis oſtendit. Qui dū ſe adhuc promittit petere: quod ſe petere pmittebat: obtinuit: quatenus: quia ad opus nō venerat culpa: vſq; ad cruciatū non perueniret penitentia: ſed cogitata afflictio mentē tergeret: quā nimirū tantūmodo cogitata iniquitas inquinaſſet.

De diuerſo modo admonendi illos qui cōmiſſa plangunt: atq; illos qui deſerunt nec tamē plangunt: Capi. XXXI.

Aliter admonēdi ſunt qui commiſſa plangūt: nec tamen deſerūt: atq; aliter qui deſerūt: nec tamen plangūt. Admonendi enim ſunt qui cōmiſſa plangūt: nec tamē deſerūt: vt conſiderare ſollicite ſciāt: quia deflendo inaniter mūdant: qui viuēdo ſe nequiter inquināt: cum iccirco ſe lachrymis lauant: vt mūdi ad ſordes redeant. Hinc enī ſcriptum eſt. Canis reuerſus ad ſuū vomitū: et ſus lota in volutabro luti. Canis quippe cū vomit profecto cibū qui pectus deprimebat proijcit. Sed cum ad vomitū reuertit: vnde leuigatus fuerat: rurſus onerat. Et qui cōmiſſa deplorant: profecto nequiciā de qua male ſatiati fuerant: et que mentis intima deprimebat cōfitendo proijciūt: quā poſt confeſſionē dū repetunt: reſumūt. Sus vero in volutabro luti cum lauatur: ſordidior redditur: et quia amiſſa plangit: nec tamē deſerit: pene grauiori culpe ſe ſubijcit: qui et ipſaq; quā flendo impetrare potuit: veniā contēpnit: et quaſi in lutoſa aqua ſemetipm voluit: quia dū fletibus ſuis vite mūditiam ſubtrahit: ante dei oculos ſordidas ipſas etiā lachrymas facit. Hinc rurſuz ſcriptū eſt. Ne iteres verbū in oratiōe tua. Verbum nāq; in oratiōe iterare eſt poſt fletuz cōmittere q̄ rurſum neceſſe ſit flere. Hic per Eſaiam dicit. Lauamini: mūdi eſtote. Poſt lauacrū enim mūdus eſſe negligit: quiſquis poſt lachrymas vite innocentiam nō cuſtodit: et lauant ergo: et nequaq̄ mundi ſunt: qui cōmiſſa flere non deſinūt: ſed rurſus flenda committunt. Hinc quoq; per quendā ſapientē dicit: Quid prodeſt: qui baptizat a mortuo: et iterum tangit illū: Quid proficit lauatio eius: Baptizat quippe a mortuo qui mundat fletibus a peccato. Sed poſt baptiſmum mortuū tangit: qui culpā poſt lachrymas repetit. Admonēdi ſunt: qui cōmiſſa plāgunt: nec tamen deſerūt: vt ante diſtricti iudicij oculos eis ſe ſimiles eſſe agnoſcāt

qui veniētes ad faciem quorundā homi-
nū magna eis ſubmiſſione blandiunt̄: re-
cedentes autē inimicitias ac damna que
valent atrociter inferūt. Quid eſt enim
culpā flere: niſi humilitatē deo ſue deuo-
tiōis oſtendere? Et quid eſt poſt fletū pra
ua agere: niſi ſuperbius in eū quē rogaue
rat: inimicitias exercere? Jacobo atteſtā-
te: qui ait: Quicūq; vult amicus eſſe hu
ius ſeculi: inimicus dei cōſtituit̄. Admo-
nendi ſunt: qui ammiſſa plangūt: nec ta-
men deſerūt: vt ſollicite cōſiderent: quia
ita plerūq; mali inutiliter compūguntur
ad iuſticiā ſicut plerūq; boni innoxie tem
ptant̄ ad culpā. Fit quippe mira exigen-
tibus meritis poſitiōis interne menſura:
vt ⁊ illi de bono aliquid agūt: quod tamē
non perficiūt: ſuperbe inter ipā que iam
pleniſſime perpetrāt mala confidāt: ⁊ iſti
dum de malo temptant̄: cui nequaq; con
ſentiūt: quo per infirmitatē titubant: eo
greſſus cordis ad iuſticiā per humilitatē
verius figant. Balaam quippe iuſtoꝝ ta
bernacula reſpiciens ait: Moriat̄ anima
mea morte iuſtoꝝ: ⁊ fiant nouiſſima mea
hoꝝ ſimilia: ſed cū compunctōis tempus
abſceſſit contra eoꝝ vitam quibus ſe ſi-
milē fieri etiam moriēdo popoſcerat: con
ſiliū prebuit: ⁊ cum occaſionē de auaricia
repperit: illico oblit⁹ eſt quicquid ſibi de
innocētia optauit. Paulus vero ait: Vi-
deo aliam legē in membris meis repug-
nantē legi mentis mee: ⁊ captiuū me du-
centē in lege peccati que eſt in mēbris me
is. Qui profecto iccirco temptat̄: vt in bo
no robuſtius ex ipā infirmitatis ſue cogni
tione ſolidet̄. Quid eſt ergo q; ille com-
pungitur: ⁊ tamen iuſticie non appropin
quat: iſte temptat̄: et tamen eū culpa non
inquinat: niſi hoc quod oſtendit̄ aperte:
quia nec malos bona imperfecta adiuuāt
nec bonos mala cōſummata condempnāt
At cōtra admonendi ſunt: qui amiſſa de-
ſerūt: nec tamen plangunt: ne iam relaxa
tas eſtimēt culpas: quas ⁊ ſi agendo non
multiplicāt: nullis tamen fletibus mun-
dāt. Nec em̄ ſcriptor ſi a ſcriptōe ceſſaue
rit: q; alia nō addidit etiā illa q̄ ſcripſerat
deleuit: nec qui cōtumelias irrogat: ſi ſo-
lūmodo tacuerit: ſatiſfecit. Cum profecto
neceſſe ſit: vt verba premiſſe ſuperbie ver
bis ſubiuncte humilitatis impugnet: nec
debitor abſolutus eſt: quia alia nō multi
plicat: niſi ⁊ illa que ligauerat: abſoluat.
Jta ⁊ cū deo delinquimus: nequaq; ſatiſ-
facimus ſi ab iniquitate ceſſamus: niſi vo
luptates quoq; quas dilexim⁹: ecōtrario
oppoſitis lamētis inſequamur. Si enim
nulla nos in hac vita operū culpa macu-
laſſet: nequaq; hic adhuc degentibus ipā
ad ſecuritatē innocētia noſtra ſufficeret:
quia illicita animū multa pulſaret. Qua
igit̄ mente ſecurus eſt: qui perpetratis ini
quitatibus ipē ſibi teſtis eſt: q; innocens
non eſt. Nec em̄ deus noſtris cruciatib⁹
paſcitur: ſed delictoꝝ morbos medicamē
tis cōtrarijs medet̄: vt qui voluptatibus
delectati diſceſſimus: rurſus fletib⁹ ama-
ricati redeamus: ⁊ qui per illicita defluen
do cecidimus: etiam a licitis noſmetipōs
reſtringēdo ſurgamus: ⁊ cor q; inſana le-
ticia infuderat ſalubris triſticia exurat: ⁊
q; vulnerauerat elatio ſuperbie curet ab-
iectio humilis vite. Hinc enim ſcriptum
eſt. Dixi iniquis: Nolite inique agere: ⁊
delinquētibus nolite exaltare cornu. Cor
nu quippe delinquētes exaltent: ſi nequa
q; ſe ad penitentiam ex cognitiōe ſue ini-
quitatis humiliāt. Hinc rurſum dicitur:
Cor contritū ⁊ humilatū deus non ſper-
nit: quiſquis em̄ peccata plangit: nec ta-
men deſerit: cor quidē conterit: ſed humi
liare cōtempnit. Quiſquis vero pecca-
ta deſerit: nec tamen plangit: iam quidē
humiliat: ſed tamē cōuertere cor recuſat.
Hinc Paulus ait: Et hec quidē fuiſtis:
ſed abluti eſtis: ſed ſanctificati eſtis: q; ni
mirū illos emendatior vita ſanctificat: q;s
per penitentiā abluēs: afflictio fletuū mū
dat. Hinc Petrus cū quoſdā territos ma
loꝝ ſuorum conſideratiōe conſpiceret: ad
monuit dicens: Penitentiā agite: ⁊ ba-
ptizetur vnuſquiſq; veſtrū. Dicturus em̄
baptiſma premiſit penitentie lamenta: vt

prius ſe aqua ſue afflictiõis infunderent: ⁊ poſtmodū ſacramento baptiſmatis lauarent. Qua igit̄ mente qui tranſactas culpas flere negligūt: fiunt ſecuri de venia: quãdo ipſe ſumm⁹ paſtor eccleſie huic etiam ſacramẽto attendendã penitentiã credidit: qđ peccata principaliter extinguit.

De diuerſo modo admonendi eos qui illicita que faciūt laudant: atq̃ eos qui accuſant praua: nec tamen deuitant: Capitulum. XXXII.

Aliter admonẽdi ſunt qui illicita que faciūt etiam laudãt. Atq̃ aliter qui accuſãt praua: nec tamen deuitant. Admonendi ſunt eñi qui illicita que faciūt etiam laudant: vt cõſiderent q̄ plerūq̃ plus ore q̄ opere delinquãt. Opere nãq̃ per ſemetipos ſolos praua perpetrãt: ore autẽ per tot perſonas iniquitatẽ exhibent: quo audientiū mentes iniqui ladãtes docet. Admonẽdi ḡ ſunt: vt ſi eradicare mala diſſimulãt: ſaltẽ ſeminare pertimeſcãt. Admonẽdi ſunt: vt eis perditio priuata ſufficiat Rurſumq̃ admonẽdi ſunt: vt ſi mali eſſe non metuūt: erubeſcant ſaltim videri qđ ſunt. Plerūq̃ enim culpa dū abſcondit̄: effugat̄: quia dum mens erubeſcit videri quod tamẽ eſſe non metuit: erubeſcit quãdoq̃ eſſe quod fugit videri. Cū vero quiſq̃ prauus impudẽter innoteſcit: quo liberius oĩe facimus perpetrat: eo etiã licitū putat: ⁊ quod licitū ſuſpicatur: in hoc proculdubio multiplicius mergit̄. Unde ſcriptū eſt. Peccatū ſuū ſicut zodoma predicauerūt: nec abſconderūt. Peccatū ſuum ſi zodoma abſconderet: adhuc ſub timore peccaret. Sed funditus frena timoris amiſerat: que ad culpam nec tenebras requirebat. Unde rurſum ſcriptū eſt. Clamor zodomorū ⁊ gomorre multiplicatus eſt: Peccatū quippe cum voce eſt: culpa in actione. Peccatū vero etiã cum clamore eſt: culpa cū libertate. At contra admonendi ſunt: qui accuſant praua: nec tamẽ deuitãt: vt prouide perpendãt quid in diſtricto dei iudicio pro ſua excuſatiõe dicturi ſunt: qui de reatu ſuoꝝ criminū: etiam ſemetipis iudicibus nõ excuſant̄. Hi itaq̃ quid aliud q̄ precones ſui ſunt voces cõtra culpas proferunt: ⁊ ſemetipſos operibus reos trahūt. Admonẽdi ſunt: vt videant: quia de occulta iam retributiõe iudicij eſt: q̄ eorum mẽs malū quod perpetrat: illuminat̄: vt videat: ſed non conatur vt vincat: vt quo melius videt: eo deterius pereat: quia ⁊ intelligentie lumen percipit: ⁊ actõis praue tenebras nõ relinquit. Nam cū acceptam ad adiutorium ſcientiã negligunt. Hanc cõtra ſe in teſtimoniū vertūt: ⁊ de lumine intelligẽtie augent ſupplicia: q̄ profecto acceperãt vt poſſint delere peccata. Quorū nimirū nequitia cum malū agit: quod diiudicat: venturū iam iudiciū hic deguſtat vt cum eternis ſupplicijs ſeruat̄: obnoxia ſuo hic interim examine nõ ſit abſoluta: tantoq̃ illic grauiora tormẽta percipiat: quanto hic malū non deſerit: etiam q̄ ipſa condemnat. Hinc eñ veritas dicit. Seruus qui cognouit voluntatẽ domini ſui: et non fecit ſcđm voluntatẽ eius vapulabit multis plagis. Hinc pſalmiſta ait: Deſcendant in infernū viuentes. Uiui quippe que circa illos agunt̄: ſciunt ⁊ ſentiūt: mortui autẽ ſentire nihil poſſunt. Mortui enim in infernū deſcenderent: ſi mala neſciendo perpetrarent. Cum vero ſciūt mala ⁊ tñ faciūt: ad iniquitatis infernū viuentes miſeri: ſentienteſq̃ deſcendūt.

De diuerſo modo admonendi eos qui repentina cõcupiſcẽtia ſuperant̄: atq̃ eos qui in culpa ex conſilio ligantur: Capitulum. XXXIII.

Aliter admonẽdi ſunt qui repẽtina cõcupiſcentia ſuperant̄: atq̃ aliter q̄ in culpa ex cõſilio ligant̄. Admonẽdi q̃ppe ſūt qs

repentina cõcupiſcentia ſupat: vt in bello pñtis vite ſe quotidie poſitos attẽdat: ⁊ cor ꝙ preuidere vulnera nõ poteſt: ſcuto ſolliciti timoris tegãt: vt occulta inſidiantis hoſtis iacula perhorreſcãt: ⁊ in tam caliginoſo certamine intentiõe ꝯtinua intra mẽtis caſtra ſe muniãt. Nam ſi a circũſpectiõis ſollicitudine cor deſtituit: vulneribus aperit: qꝛ hoſtis callidus tanto liberiꝰ pectus percutit: quãto nudũ a ꝓuidentie lorica deprehẽderit. Admonendi ſunt qui repentina cõcupiſcẽtia ſuperant vt curare nimis terrena deſueſcãt: qꝛ intentionẽ ſuã dũ rebus tranſitorijs immoderatius implicãt: quibus culparũ iaculis trãſfigant ignorãt. Unde ⁊ per Salomonẽ vox percuſſi ⁊ dormiẽtis exprimit: qui ait: Uerberauerũt me: ⁊ nõ dolui: traxerũt me ⁊ ego nõ ſenſi. Quãdo euigilabo ⁊ rurſũ viuã reperiã. Mens quippe a cura ſue ſollicitudinis dormiẽs verberat ⁊ nõ dolet: qꝛ ſicut imminẽtia mala nõ ꝓſpicit: ſic nec que perpetrauerit agnoſcit. Trahit ⁊ nequaꝗ̃ ſentit: quia per illecebras vicioꝝ ducit: nec tamen ad ſui cuſtodiã ſuſcitat. Que quidẽ euigilare optat: vt rurſum viũa repperiat: qꝛ quãuis ſomno torporis a ſui cuſtodia premat: vigilare tamẽ ad curas ſeculi nitit: vt ſemꝑ voluptatibus deebriet: ⁊ cũ ad illud dormiat in qd̕ ſolerter vigilare debuerat: ad illud vigilare appetit: ad qd̕ laudabiliter dormire potuiſſet. Hic ſuperiꝰ ſcriptũ eſt Et eris quaſi dormiẽs in medio mari: et quaſi ſopitꝰ gubernator amiſſo clauo. In medio em̃ mari dormit: q̃ in huius mũdi temptatiõibus poſitus ꝓuidere motus irruentiũ vicioꝝ quaſi imminẽtes vndaruꝫ cumulos negligit: ⁊ quaſi gubernator clauũ amittit: qñ mens ad regendã nauẽ corporis ſtudiũ ſollicitudinis perdit. Clauũ quippe in mari amittere eſt intentionẽ ꝓuidã inter ꝓcellas huius ſeculi nõ tenere Si em̃ gubernator clauũ ſollicite ſtringit modo in fluctibus ex aduerſo nauẽ dirigitur: modo ventorũ impetus per obliquũ fundit: ita cũ mens vigilãter animã regit modo alia ſuperãs calcat: modo alia ꝓuidẽs declinat: vt ⁊ pñtia laborãdo ſubijciat: ⁊ cõtra futura certamina ꝓſpiciendo cõualeſcat. Hinc rurſũ de fortibus ſuꝑne patrie bellatoribꝰ dicit. Uniuſcuiuſqꝫ enſis ſuper femur ſuũ ꝓpter timores nocturnos. Enſis em̃ ſuper femur ponit: qñ acumine ſancte predicatiõis praua ſuggeſtio carnis edomat. Per noctes vero cecitas noſtre infirmitatis exprimit: qꝛ quicquid aduerſitatis in nocte imminet: nõ videt: Uniuſcuiuſqꝫ ẽ enſis ſuꝑ femur ſuũ ponit ꝓpter timores nocturnos: qꝛ vicꝫ ſancti viri dũ ea que nõ vident: metuũt: ad intẽtionẽ certamĩs parati ſemꝑ aſſiſtũt. Hinc rurſum ſponſe dicit. Naſus tuus ſicut turris que eſt in lybano. Rem nãqꝫ quã oculis nõ cernimꝰ: plerũqꝫ odore preuidemꝰ Per naſũ quoqꝫ odores fetoreſqꝫ diſcernimus. Quid ergo per naſũ eccleſie: niſi ſanctoꝝ prouida diſcretio deſignat. Qui etiã turri ſimilis que eſt in lybano dicit: qꝛ diſcreta eorũ ꝓuidentia ita in alto ſita eſt: vt temptationũ certamĩa ⁊ priuſꝗ̃ veniãt videat: ⁊ ꝯtra ea dũ venerint munita ſubſiſtat. Que em̃ futura preuident cum pñtia fuerint: minoris timoris fiũt qꝛ dũ ꝯtra ictũ quiſqꝫ paratior reddit: hoſtis q̃ ſe inopinatũ credidit: eoipſo quo ꝓuiſus eſt eneruat. At cõtra admonẽdi ſunt q̃ in culpa ex conſilio ligant: quatenus ꝓuida ꝯſideratiõe perpendãt: qꝛ dũ mala ex iudicio faciũt: diſtrictius cõtra ſe iudiciũ accendũt: vt tãto eos durior ſentẽtia feriat: quãto illos in culpa arcius vincula deliberatiõis ligant: citius fortaſſe delicta penitẽdo abluerẽt: ſi in his ſola precipitatione cecidiſſent. Nã tardius peccatũ ſoluit ꝙ ⁊ per ꝯſiliũ ſolidat. Niſi em̃ mens omnino eterna deſpiceret: in culpa ex iudicio nõ periret. Hoc ergo precipitatiõe lapſis per ꝯſiliũ pereũtes differũt: ꝙ cũ hi ab ſtatu iuſticie peccãdo cõcidũt: plerũqꝫ ſimul ⁊ in laqueũ deſperatiõis cadũt. Hinc eſt ꝙ per prophetã dominus nõ tam precipitationũ praua ꝗ̃ delictorum ſtudia reprehendit dicens: Ne forte egrediatur:

vt ignis indignatio mea ⁊ ſuccendatur. ⁊ nō ſit qui extinguat propter maliciā ſtudiorum veſtrorū. Hinc iterū iratus dicit. viſitabo ſuper vos fructū ſtudiorum veſtrorum. Quia igitur peccatis alijs differūt peccata que per conſiliū perpetrant non tam praua facta dominus ꝙ ſtudia prauitatis inſequitur. In factis enī ſepe infirmitate ſepe negligētia/in ſtudijs vero malicioſa ſemper intentione peccatur. Quo contra recte beati viri expreſſione per prophetam dicitur. Et in cathedra peſtilētie non ſedit. Cathedra quippe iudicis eſſe vel preſidentis ſolet. In cathedra enī peſtilentie ſedere eſt ex iudicio praua cōmittere. In cathedra peſtilentie ſedere eſt et ex ratiōe mala diſcernere. ⁊ tamē ex deliberatione perpetrare. Quaſi in peruerſi conſilij cathedra ſedet. qui tanta iniquitatis elatione attollitur vt implere maluʒ etiam per conſilia conetur. Et ſicut aſſiſtētibus turbis prelati ſunt qui cathedre honore fulciuntur. ita delicta eorum qui precipitatione corruunt exquiſita per ſtudiū peccata tranſcendunt. Admonendi ergo ſunt vt hinc colligant qui in culpa ſe per conſilium ligant quia quādoqʒ vltione feriendi ſunt. qui nunc prauorum non ſocij ſed principes fiunt.

De diuerſo modo admonendi illos qui licet minima crebro tamen illicite faciunt: atqʒ illos qui ſe a paruis cuſtodiunt ſʒ aliquando in grauibus dimerguntur.

Capitulum. XXXIIII.

Aliter admonēdi ſunt qui licet minima . crebro tamen illicita faciunt. atqʒ aliter qui ſe a paruis cuſtodiunt. ſed aliquādo in grauioribꝰ dimergunt. Admonēdi ſunt qui quāuis in minimis. ſed tamē frequēter excedunt. vt nequaꝙ conſiderēt qualia ſed quāta cōmittunt. Facta eniʒ ſua ſi deſpiciant timere cum penſant. debēt formidare cū numerent. Altos quippe gurgites fluminū parue ſed innumere replēt gutte pluuiarū. ⁊ hoc agit ſentētia latēter creſcens. qđ patenter ꝓcella ſeuiens. Et minuta ſunt que erumpūt in mēbris ꝑ ſcabiem vulnera: ſed cū multitudo eorum innumerabilit occupat. ſic vitā corporis ſicut vnū graue inflictū pectori vulnus necat. Hinc videlicet ſcriptum eſt Qui modica ſpernit paulatim decidet. Qui eniʒ peccata minima flere ac deuitare negligit. ab ſtatu iuſticie nō quidem repēte ſed partibus totus cadet. Admonēdi ſunt qui in minimis frequenter excedunt. vt ſollicite conſiderēt qꝛ nōnunꝙ in parua deterius ꝙ in maiori culpa peccatur. Maior enim quo citius qꝛ ſit culpa agnōſcitur. eo etiaʒ celerius emendat. Minor vero dū quaſi nulla creditur. eo peius quo ⁊ ſecuriuſ in vſu retinetur. Unde fit plerūqʒ vt mēs aſſueta malis leuibus nec grauia perhorreſcat. atqʒ ad quandā auctoritatē nequicie per culpas nutrita perueniat. ⁊ tāto ī maioribus contēpnat ꝑtimeſcere. quanto in minimis didicit nō timēdo peccare. At contra admonēdi ſunt qui ſe a paruis cuſtodiunt: ſed aliquando in grauibus dimergunt. vt ſollicite ſe ipſos deprehēdāt qꝛ dum cor eorū de cuſtoditis minimis extollitur ad perpetrāda grauiora in ipō elationis ſue baratro deuorant ⁊ dū foris ſibi parua ſubijciūt ſed per inanē gloriā intus intumeſcūt. languore ſupbie intrinſecus victā mentē etiam foras per mala maiora proſternūt. Admonēdi ergo ſunt qui ſe a paruis cuſtodiūt ſed aliquādo in grauibus dimergunt. ne vbi ſe ſtare extrinſecus eſtimāt ibi intrinſecꝰ cadant. ⁊ iuxta diſtricti iudicis retributionē elatio minoris iuſticie via fiat ad foueaʒ grauioris culpe. Qui enī vane elati minimi boni cuſtodiā ſuis viribus tribuūt. iuſte derelicti culpis maioribus obruunt ⁊ cadendo diſcunt nō fuiſſe propriuʒ ꝙ ſteterunt. vt mala imenſa cor reprimant qđ bona mini

ma exaltāt. Admonēdi ſunt vt ꝯſiderent ꝙ ⁊ in culpis grauiorib⁹ alto reatu ſe obligent. ⁊ tamē plerūqꝫ ī paruis que cuſtodiunt deterius peccāt. qꝛ ⁊ in illis inique faciūt ⁊ ꝑ iſta ſe hominib⁹ qꝛ iniqui ſunt tegunt. Unde fit vt cū maiora mala ꝑpetrant corā deo aperte iniquitatis ſint. ⁊ cū parua bona cuſtodiunt corā hominibus ſimulate ſanctitatis ſint. Hinc ē enī quod phariſeis dicitur. Liquātes culicē camelum autē glucietes. Ac ſi aperte diceret. Minima mala diſcernitis. maiora deuoratis. Hinc eſt ꝙ rurſum ore veritatis increpant cum audiūt. decimatis mentā et anetū ⁊ cymminū. ⁊ relinquitis que grauiora ſunt legis iudiciū ⁊ miſericordiaꝫ ⁊ fidem. Neqꝫ enī negligēter audiendū eſt ꝙ cū decimari. minima diceret. extrema quidē de oleribus maluit. ſed tamen bene olentia memorari. vt profecto oſtenderet quia ſimulatores cū parua cuſtodiunt odorem de ſe oſtendere ſancte opinionis querūt. Et quāuis implere maxima pretermittant tamen minima obſeruant que humano iudicio longe lateqꝫ redoleant.

De diuerſo modo admonendi eos qui bona nec inchoant atqꝫ eos qui inchoata minime conſumant.

Capitulum. XXXV.

Aliter admonēdi ſūt qui bona nec inchoāt atqꝫ aliter q̄ inchoata minime ꝯſumāt. Qui eniꝫ bona nec inchoāt non ſūt pri⁹ eis edificāda que ſalubriter diligāt. ſed deſtruenda ea in quib⁹ ſemetipſos nequiter verſant. Neqꝫ eniꝫ ſequunt que in exꝑta audiūt niſi pri⁹ ꝙ ꝑniciosa ſint ea que ſūt exꝑta deprehendūt. qꝛ nec leuari appetit qui ⁊ hoc ipſum qꝛ cecidit neſcit. ⁊ q̄ dolorē vulneris nō ſentit ſalutꝭ remedia nō requirit. Pri⁹ ergo oſtendēda ſunt quaꝫ ſint vana que diligūt ⁊ tunc demū vigilāter intimanda ꝙ ſint vtilia que pretermittunt. prius videāt fugiēda que amāt. ⁊ ſine difficultate poſtmodū cognoſcūt amāda eſſe que fugiūt. Melius enī inexꝑta recipiunt. ſi de expertis quicquid diſputationis audiūt veraciter recognoſcūt. Tunc igitur pleno voto diſcūt vera bona querere. cū certo iudicio deprehēderint falſa ſe vacue tenuiſſe. Audiāt ergo ꝙ bona preſentia ⁊ a delectatione citius trāſitura ſint ⁊ tamē eorū cauſa ad vltionē ſine tranſitu permāſura. qꝛ ⁊ nunc qꝺlibet inuitis ſubtrahitur. ⁊ tūc qꝺ dolet inuitis in ſupplicio reſeruatur. Itaqꝫ eiſdē rebus terreantur ſalubriter. quibus noxie delectantur. vt dum percuſſa mens alta ruine ſue dāpna conſpiciēs. ſeſe in precipitium perueniſſe deprehēdit. greſſum poſt terga reuocet. ⁊ pertimeſcens que amauerat. diſcat diligere que contēpnebat. Hinc eſt enī ꝙ Hieremie miſſo ad predicationē dicitur. Ecce conſtitui te hodie ſuꝑ gentes ⁊ ſuꝑ regna. vt euellas ⁊ deſtruas ⁊ diſſipes et edifices ⁊ plātes. quia niſi prius peruerſa deſtrueret edificare vtiliter recta non poſſet quia niſi ab auditorū ſuorū cordib⁹ ſpinas vani amoris euelleret nimirū fruſtra in eis ſancte predicationis verba plātaret. Hinc eſt ꝙ petrus prius euertit vt poſtmodū conſtruat cum nequaꝙ iudeos monebat quid iā facerēt ſed de his que fecerant increpabat dicens. Jeſum nazarenum virū approbatū a deo in vobis virtutibus ⁊ prodigijs ⁊ ſignis que fecit per illum deus in medio veſtri ſicut vos ſcitis. hunc diffinito cōſilio ⁊ preſcientia dei traditū per manus iniquorū affigentes ligno interemiſtis quē de⁹ ſuſcitauit ſolutis doloribus inferni. Ut videlicet crudelitatis ſue cognitione deſtructi. edificationē ſancte predicationis ꝙto anxie quererēt tanto vtiliter audirent. vnde illico reſponderūt. Quid ergo faciem⁹ viri frēs? Quibus mox dicit. Penitentiā agite ⁊ baptizetur vnuſquiſqꝫ veſtrū. Que edificationis verba ꝑfecto contēpnerēt. niſi prius ſalubriter ruinā ſue deſtructionis inueniſſ

ſent. Hinc eſt ꝙ Saulus cũ ſuper euz lux
celitus emiſſa reſplẽduit nõ iã quid recte
deberet facere ſed quid praue feciſſet au-
diuit. Nã cũ proſtratus requireret dicens
Quis es dñe? Protinus reſpõdet. Ego
ſum Jeſus nazarenꝰ quẽ tu perſequeris.
Et cũ repente ſubiungeret. dñe quid me
iubeſ facere? Illico adiungit. Surge ⁊ in
gredere ciuiuitatẽ ⁊ ibi tibi dicet quid te
oporteat facere. Ecce de celo dñs loquẽs
pſecutoris ſui facta corripuit nec tamẽ illi
co que eſſent faciẽda mõſtrauit. Ecce ela-
tionis ſue fabrica iã tota corruerat ⁊ poſt
ruinã ſuam humilis edificari requirebat.
⁊ cum ſupbia deſtruitur edificationis ta-
men verba retinent vt videlicet perſecu-
tor ĩmanis diu deſtructus iaceret. ⁊ tan-
to poſt in bonis ſolidius ſurgeret quanto
priꝰ funditus euerſus a priſtino errore ce
cidiſſet. Qui ergo nulla adhuc agere bo
na ceperũt a rigiditate antea ſue prauita-
tis correptionis manu euertẽdi ſũt vt ad
ſtatũ poſtmodũ recte opationis erigãtur.
qꝛ ⁊ iccirco altũ ſilue lignũ ſuccidimus vt
hoc in edifitio tegmine ſubleuemus Sed
tamem non repente in fabrica ponitur vt
nimirũ prius vicioſa eius viriditas exice-
tur. Cuius quo plus in infimis humor ex
coquitur. eo ad ſumma ſolidiꝰ leuat. At
contra admonẽdi ſunt qui incboata bona
minime conſũmant vt cauta circũſpectio-
ne conſiderẽt qꝛ dum ꝓpoſita nõ perficiũt
etiã que fuerãt cepta conuellunt. Si eniz
ꝙ videtur gerendũ ſollicita intentiõe nõ
cerſcit etiã ꝙ fuerat bene geſtũ decreſcit.
In hoc quippe mundo humana aĩa qua-
ſi more nauis contra ictũ fluminis condeſ
cendẽtis vno in loco nequaꝗ̃ permittitur
qꝛ ad ima labitur. niſi ad ſũma conet. Si
ergo incboata bona fortis opantis manꝰ
ad perfectionẽ non ſubleuat. ipſa operan
di remiſſio contra hoc qđ opatum eſt pu-
gnat. Hinc eſt enim ꝙ per Salomonẽ di
citur. Qui mollis ⁊ diſſolutuſ in ope ſuo
fuerit frater eſt ſua opera diſſipantis quia
vicz qui cepta bona diſtricte nõ exequitur
diſſolutione negligẽtie manum deſtruen

tis imitatur. Hinc ſardis eccleſie ab ange
lo dicitur. Eſto vigilans ⁊ confirma cete-
ra que moritura erant. non enĩ inueni ope
ra tua plena coraz deo meo. Quia igitur
corã deo plena eius opera inuenta nõ fue
rant. moritura reliqua etiã que erant ge-
ſta predicabat. Si enim ꝙ mortuũ in no-
bis eſt ad vitã non accenditur. Hoc etiaz
extinguitur ꝙ quaſi adhuc viuũ tenetur.
Admonẽdi ſunt vt perpendãt ꝙ tollera-
bilius eſſe potuiſſet recti viã non arripere
ꝗ̃ poſt arreptã poſt tergũ redire. Niſi enĩ
retro reſpicerent. erga ceptũ ſtudium nul
lo torpore langerẽt. Audiant ergo qđ ſcri
tum eſt. Melius erat eis non cognoſcere
viaz iuſticie quã poſt agnitionẽ retrorſuz
conuerti. Audiant qđ ſcriptũ eſt. Utinaz
frigidus eſſes aut calidus: ſed quia tepidꝰ
es ⁊ nec frigidus nec calidus incipiam te
euomere ex ore meo. Calidus quippe eſt
qui bona ſtudia ⁊ arripit ⁊ conſũmat. Fri
gidus vero qui conſũmanda nec inchoat
⁊ ſicut a frigore per teporẽ tranſitur ad ca
lorem, ita a[illegible] calore[illegible] per teporem reditur
ad frigus. Quiſquis ergo amiſſo infideli
tatis frigore viuit ſed nequaꝗ̃ tepore ſu-
perato exardeſcit vt ferueat. proculdubio
calore deſperato dũ noxio in tepore demo
ratur. agit vt frigeſcat. Sed ſicut ante te-
porem frigus ſub ſpe eſt. ita poſt frigꝰ te-
por indeſperatione. Qui enĩ adhuc ĩ pec
catis eſt cõuerſionis fiduciaz non amittit
Qui vero poſt conuerſionẽ tepuit ⁊ ſpem
q̃ eſſe potuit de peccatore ſubtraxit. Aut
calidus ergo quiſꝗ aut frigidus eſſe que
rat. ne tepidus euomatur vt videlicet aut
nec dum cõuerſus adhuc de ſe conuerſio-
nis ſpem prebeat. aut iam conuerſus vir-
tutibus inardeſcat. ne euomatur tepidus
qui a calore quez propoſuit torpore ad no
xium frigus redit.

De diuerſo modo admonen-
di eos qui mala occulte agunt ⁊
bona publice: atqꝫ eos qui bona
faciunt abſcondũt et bene qui-

UPB

buſdam factis publice mala de ſe opinari permittunt.

Capitulum. XXXVI.

Aliter admonēdi ſunt. qui ma-
la occulte agunt ꝛ bona publi-
ce. Atq; aliter qui bona que fa
ciunt abſcondūt. ꝛ tamen qui-
buſdam factis publice mala de ſe opinari
permittunt. Admonēdi enim ſunt q̄ ma-
la occulte agunt ꝛ bona publice. vt perpē
dāt humana iudicia quāta velocitate euo
lant. diuina autem quāta īmobilitate per
durant. Admonēdi ſunt vt in fine rerum
mentis oculos figant. quia ꝛ humane lau
dis atteſtatio preterit ꝛ ſuperna ſententia
que abſcondita penetrat ad retributionē
perpetuam conualeſcit. Duꝫ igitur occul
ta mala ſua diuinis iuditijs. recta autem
ſua humanis oculis anteponunt. ꝛ ſine te
ſte eſt bonum qd̄ publice faciunt ꝛ non ſi-
ne eterno teſte eſt. qd̄ latenter delinquūt.
Culpas itaq; ſuas occultando hominib⁹
virtuteſq; pandendo. ꝛ vnde puniri debe
ant abſcondētes detegunt. ꝛ vnde remu-
nerari poterant detegētes abſcondunt.
Quos recte ſepulchra dealbata ſpecioſa
exterius ſed mortuorū oſſibus plena veri-
tas vocat. quia viciorum mala intus con-
tegunt. humanis vero oculis quorundaꝫ
demonſtratione operum de ſolo foras iu-
ſticie colore blandiuntur. Admonēdi ita-
q; ſunt ne que agunt recta deſpiciant ſed
ea meriti melioris credant. Valde nanq;
bona ſua diiudicant: quia de eorum mer-
cede ſufficere fauores humanos putant.
Cum enim pro recto opere laus tranſito-
ria queritur eterna retributione res dig-
na vili precio venūdatur. De quo videli-
cet precio percepto veritas dicit. Amen
dico vobis. reecperunt mercedē ſuā. Ad
monendi ſunt vt conſiderent quia dū pra
uos ſe in occultis exhibent ſed tamen ex-
empla de ſe publice in bonis operibus p̄-
benr. oſtendunt ſequenda que fugiūt. cla
mant amanda que oderunt. viuūt poſtre
mo alijs ꝛ ſibi moriuntur. At contra ad
monendi ſunt qui bona occulte faciunt ꝛ
quibuſdā tamen factis publice de ſe mala
opinari permittunt. ne cum ſemetipōs ac
tionis recte virtute viuificant in ſe alios
per exemplum praue eſtimatiōis occidāt.
ne minus q̄ ſe proximos diligant. ꝛ cū ip
ſi ſalubrem potū vini ſorbeant intentis in
ſui conſideratione mēbus peſtiferum ve
neni poculū fundant. Nimirum in vno
proximorū vitam minus adiuuant. in al-
tero multum grauant. dum ſtudent et re-
cta occulte agere. ꝛ quibuſdā factis ad ex
emplum de ſe praua ſeminare. Quiſquis
enim laudis concupiſcentiā calcare iā ſuf
ficit. edificationis fraudē perpetrat ſi bo-
na que agit occultat. ꝛ quaſi iactato ſemi-
ne germinandi radices ſubtrahit qui op⁹
quod imitandum eſt non oſtendit. Hinc
nanq; in euangelio veritas dicit. Sic lu-
ceat lux veſtra coram hominibus vt vide
ant opera veſtra bona ꝛ glorificent patrē
veſtrū qui in celis eſt. Ubi illa quoq; ſen
tentia promittitur que longe aliu d prece-
piſſe videtur: dicens. Attendite ne iuſti-
ciam veſtrā faciatis coram hominibus vt
videamini ab eis. Quid eſt igitur q̄ op⁹
noſtrum. ꝛ ita faciendū eſt ne videatur et
tamen vt debeat videri precipitur. niſi q̄
ea que agimus ꝛ occultāda ſunt ne laude
mur ꝛ tamē oſtendenda ſunt vt laudeꝫ ce
leſtis patris augeamus. Nam cuꝫ nos iu
ſticiam corā hominibus dominus facere
prohiberet illico adiūxit vt videamini ab
eis. ꝛ cum rurſus videnda ab hominibus
bona opera noſtra precipet protinus ſub-
didit vt glorificent patrē veſtrū qui in ce-
lis eſt. Qualiter igitur vidēda eſſent vel
qualiter non videnda ex ſententiarū fine
monſtrauit. quatenus operantis mens o-
pus ſuum ꝛ propter ſe videri non quere-
ret. ꝛ tamen hoc propter celeſtis patris
gloriam non celaret. vnde fit plerunq; vt
bonum opus ꝛ in occulto ſit cum ſit pub-
lice. ꝛ rurſus in publico cuꝫ agit̄ occulte.
Quī enī in publico bono ope nō ſuaꝫ ſed

superni patri ꝫ gloriam querit: ꝙ fecit ab
ſcondit: quia illū ſolum teſtē habuit: cui
placere curauit. Et qui in ſecreto ſuo bo=
no opere deprehēdi ac laudari cōcupiſcit
⁊ nullus fortaſſe vidit: qđ exhibuit: ⁊ ta=
men hoc corā hominibus fecit: quia tot te
ſtes in bono opere ſecum duxit: ꝙ huma=
nos laudes in corde requiſiuit. Cuꝫ vero
praua eſtimatio inquantū ſine peccato va
let: ab intuentiū mente non tergit: cūctis
mala credētibus per exemplū culpa pro=
pinat: vnde ⁊ plerūqꝫ cōtingit: vt qui ne=
gligenter de ſe mala opinari permittunt:
per ſemetipſos quidē nulla iniqua faciūt:
ſed tamen per eos qui ſe imitati fuerint:
multiplicius delinquūt. Hinc eſt ꝙ apo=
ſtolus immūda quedam ſine pollutiōe co
medētibus: ſed īpfectis temptiōis ſcan
dalū ſua hac cōmeſſatiōe mouentibus di
cit: Uidete ne forte hec licētia veſtra offē
diculū fiat infirmis: ⁊ rurſum. Et peribit
infirmus in tua cōſcientia frater: propter
quem xp̄us mortuus eſt. Sic autē peccā=
tes in fratres ⁊ percutiētes conſcientiā eo
rum infirmā in xp̄o peccatis. Hinc eſt ꝙ
Moyſes cū diceret: Non maledices ſur=
do: protinus adiūxit. Nec coram ceco po=
nes offendiculū. Surdo quippe maledi=
cere eſt abſenti ac nō audienti derogare.
Cōram ceco vero offendiculū ponere: eſt
diſcretā rem quidē agere: ſed tamē ei qui
lūmen diſcretiōis non habet ſcandali oc=
caſionē prebere.

De exhortatione multis adhibenda: vt ſic ſingulorꝫ virtutes adiuuent: quatenꝰ per hanc contraria virtutibus vicia non excreſcant:

Capitulum. XXXVII.

Hec ſunt que preſul animarū in
predicatiōis diuerſitate cuſto=
diat: vt ſollicitus cōgrua ſingu
lorꝫ vulneribus medicamenta
opponat. Sed cū magni ſtudij ſit: vt ex=
hortādis ſingulis ſeruiat ad ſingula cum
valde laborioſum ſit vnūquemqꝫ de pro=
prijs ſub diſpenſatiōe debite cōſideratio=
nis inſtruere: longe tamē eſt laborioſius
auditores innumeris ac diuerſis paſſioni
bus laborātes: vno eodēqꝫ tempore voce
vnius ⁊ cōmunis exhortatiōis admonere
Ibi quippe tanta arte vox temperāda eſt
vt cum diuerſa auditorꝫ ſint vicia: et ſin=
gulis inueniat congrua: ⁊ tamē ſibimet=
ipſis nō ſit diuerſa: vt inter paſſiones me=
dias vno ductu tranſeat: ſed more bicipi=
tis gladij tumores cogitationū carnaliuꝫ
ex diuerſo latere incidat: quatenus ſic ſu
perbis predicet humilitas: vt timidis nō
augeat metus: ſic timidis infundatur au
ctoritas: vt tamen ſuperbis nō creſcat ef=
frenatio: ſic ocioſis ac torpētibus predice
tur ſollicitudo boni operis: vt tamē inqui
etis immoderate licētia non augeat actio
nis. Sic inquietis ponat modus: vt tamē
ocioſis non fiat torpor ſecurus. Sic ab im
patientibus extinguat ira: vt tamen re=
miſſis ac lenibus nō creſcat negligentia:
ſic lenes accendant ad zelum: vt tamē ira
cundis nō addatur incendiū: ſic tenacibꝰ
infundat tribuendi largitas: vt tamen p̄
digis effuſionis frena minime laxētur: ſic
prodigis predicet parcitas: vt tamen te=
nacibus paritura rerū cuſtodia nō augea
tur: ſic in cōtinentibus laudet coniugiū:
vt tamē iam continētes non reuocent ad
luxū: ſic continentibus laudet virginitas
corporis: vt tamē in cōiugibus deſpecta
non fiat fecunditas carnis: ſic predicāda
ſunt bona: nec ex latere iubeant ⁊ mala:
ſic laudanda ſunt bona ſumma: ne deſpi=
ciātur vltima: ſic nutrienda ſunt vltima:
ne dum credunt ſufficere: nequaꝙ ten=
dantur ad ſumma.

De exhortatione que vni adhibenda eſt: aut his qui contrarijs paſſionibus laborant:

Capitulum. XXXVIII.

Et grauis quidē predicatori la
bor eſt in cōmunis predicatio=
nis voce ad occultos ſingulorꝫ

motus cauſaſq; vigilare ⁊ paliſtrarū more in diuerſi lateris arte ſe vertere Multo tamen acriori labore fatigatur quando vni ecōtrarijs vitijs ſeruienti predicare compellitur. Plerūq; enim quis lete nimis conſperſionis exiſtit. ſed tamen eum repente ab orta triſticia imaniter deprimit. Curandum itaq; predicatori eſt quatenus ſic tergatur triſticia que venit ex tempore vt non augeatur leticia que ſuppetit ex conſperſione. ⁊ ſic frenetur leticia que ex conſperſione eſt vt tamen non creſcat triſticia que venit ex tempore. Iſte grauatur vſu imoderate precipitationis ⁊ aliquādo tamen ab eo qd feſtine agendum eſt euz vis prepedit ſubito nate formidinis. ille grauatur vſu imoderate formidinis ⁊ aliquādo tamen in eo qd appetit temeritate impellitur precipitationis. Sic itaq; in iſto reprimat ſubito aborta formido. vt tamē nō excreſcat enutrita diu precipitatio. ſic in illo reprimatur aborta repente precipitatio. vt tamen non conualeſcat impreſſa ex conſperſione formido. Quid autez mirum ſi mentiū medici iſta cuſtodiunt. duz medici corporū tanta diſcretionis arte ſe temperant qui non corda ſed corpora medentur. Plerūq; enim debile corpus opprimit languor imanis. cui languori ſcilicet obuiari adiutorijs fortibus debet. ſed tamen corpus debile adiutorium forte nō ſuſtinet. ſtudet igitur qui medetur. quatenus ſic ſuper exiſtentē morbuz ſubtrahat vt nequaq̄ ſuppoſita corporis debilitas creſcat. ne fortaſſe languor cū vita deficiat. Tanta ergo adiutorium diſcretione componit. vt vno eodēq; tēpore ⁊ lāguori obuiet ⁊ debilitati. Si igitur medicina corpis indiuiſe adhibita ſeruire diuiſibiliter pōt. tūc enī vere medicina eſt qn̄ ſic per eā vitio ſupexiſtēti ſuccurrit vt etiam ſuppoſite cōſperſioni ſeruiat. Cur medicina mētis vna eadēq; predicatione appoſita morū morbis diuerſo ordine obuiare nō valet que tāto ſubtilior agitur. quāto de inuiſibilibus tractatur.

Q[uod] aliqn̄ leuiora vitia relinquēda ſint vt grauiora ſubtrahant. Capitulum. XXXIX.

Sed qr plerūq; dū duoꝝ vitioꝝ lāguor irruit. hic leui⁹. illō fortaſſe graui⁹ premit. ⁊ illi nimiruz vitio rectius ſub celeritate ſubuenit̄ p qd feſtine ad interitū tenditur ⁊ ſi hic a vicina morte reſtringi nō poteſt niſi illud etiā qd exiſtit contrariū creſcat. Tollerandū itaq; predicatori eſt. vt p exhortationē ſuam artificioſo moderamine vnū patiat̄ creſcere. quaten⁹ aliud poſſit a vicina morte retinere. Qd cum agit non morbum exaggerat. ſed vulnerati ſui cui medicamentū adhibet vitam ſeruat. vt exquirende ſalutis congruū tempus inueniat. Sepe enim quis a ciboruz ſe ingluuie minime temperans iamq; pene ſuperatis luxurie ſtimulis premitur. qui huius pugne metu territus dum ſe per abſtinentiam reſtringere nititur. inanis glorie tēptatione fatigatur. In quo nimirū vnum vitium nullatenus extinguitur. niſi aliud nutriatur. Que igitur ardētius peſtis inſequenda eſt. niſi que periculoſi⁹ premit. Tollerandū nāq; eſt vt per virtutē abſtinentie interim arrogantia cōtra viuentez creſcat. ne eum per ingluuiē a vita funditus luxuria extinguat. Hinc eſt q[uod] Paulus cum infirmū auditorem ſuū perpenderet aut praua adhuc velle agere. aut de actione recta humane laudis retributione gaudere ait. Vis nō timere poteſtatem. Bonum fac ⁊ habebis laudē ex illa. Neq; enim ideo bona agenda ſunt vt poteſtas huius mundi nulla timeatur. aut per hec gloria tranſitorie laudis aſſumatur. Sed cum infirmā mentez ad tantū robur aſcendere non poſſe penſaret. vt ⁊ prauitatem ſimul vitaret ⁊ laudem. Predicator egregius ei admonēdo aliquid obtulit. ⁊ aliquid tulit. Concedendo enim leniaꝫ ſubtraxit acriora. vt quia ad deferenda cuncta ſimul nō aſſurgeret. Duz in qdam ſuum animus familiariter relinquit

a quodaꝫ vitio ſuo ſine dolore tolleretur.

Quod infirmis mentibus omnino non debeant alta predicari. Capitulum. XXXX.

Sciendũ vero predicatori eſt: vt auditoris ſui animaꝫ vltra vires non trahat: ne vt ita dicam dum pluſq̄ valet: tendit: mentis corda rumpat. Alta enim queq̄ debent multis audiẽtibus cõtegi: ꝛ vix paucis aperiri. Hinc nanq̄ per ſemetipſam veritas dicit: Quiſputas eſt fidelis diſpenſator quem cõſtituit dominus ſuper familiam ſuam: vt det illis in tempore tritici menſurã? Per menſurã quippe tritici exprimitur modus verbi: ne cũ anguſto cordi incaptibile aliquid tribuit: extra fundatur. Hinc Paulus ait: Non potui vobis loqui quaſi ſpiritualibus: ſed quaſi carnalibus: tanq̄ paruulis in xp̄o: lac vobis potum dedi: non eſcam. Hinc Moyſes a ſecreto dei exiens coruſcantẽ coram populo faciem velat: quia nimirũ turbis claritatis intime arcbana nõ indicat. Hic per eum diuina voce precipitur: vt is qui cyſternam foderit ſi operire negligat: corruente in ea boue vel aſino: preciũ reddat: quia ad alta ſcientie fluenta perueniens: cum hec apud bruta audientiũ corda non contegit: pene reus addijcitur: ſi per verba eius in ſcandalũ: ſiue mũda: ſiue mens immũda capiatur. Hinc ad beatũ Job dicitur: Quis dedit gallo intelligentiam? Predicator etenĩ ſanctus dum caliginoſo hoc clamat in tempore: quaſi gallus cãtat in nocte cũ dicit: Hora eſt iam nos de ſomno ſurgere. Et rurſum. Euigilate iuſti ꝛ nolite peccare. Gallus autẽ in ꝓfundioribus horis noctis altos edere cantus ſolet. Cum vero matutinũ iaꝫ tempus in proximo eſt: minutas ac tenues voces format: quia nimirũ qui recte predicat obſcuris adhuc cordibus aperta clamat: nihil de occultis myſterijs indicat: vt tũc ſubtiliora queq̄ de celeſtibus audiãt: cum luci veritatis appropinquãt.

De opere p̄dicatoris ꝛ voce: Capitulum. XLI.

Sed inter hec ad ea que iam ſuperius diximus: charitatis ſtudio retorquemur: vt p̄dicator quiſq̄ plus actibus q̄ vocibus inſonet: ꝛ bene viuendo veſtigia ſequacibus imprimat: vt potius agendo q̄ loquendo quo gradiat: oſtendat: quia ꝛ gallus iſte quẽ pro exprimenda boni predicatoris ſpecie in locutiõe ſua dominus aſſumpſit: cum iam edere cantus parat: prius alas excutit: ꝛ ſemetip̄m feriens vigilantiorẽ reddit: quia nimirũ neceſſe eſt: vt hi qui verba ſancte predicatiõis mouent: prius ſtudio ſancte actiõis inuigilent: ne in ſemetip̄is torpentes opere alios excitent voce. Prius ſe per ſublimia facta excutiant: et tũc ad bene viuendũ alios ſollicitos reddant. Prius cogitationũ alis ſemetip̄os feriãt: quicquid in ſe inutiliter torpet: ſollicita inueſtigatiõe deprehendant diſtricta animaduerſiõe corrigãt: ꝛ tunc demũ aliorũ vitam loquẽdo componant. Prius punire propria fletibus curent: ꝛ tunc que alioꝝ ſunt punienda denũcient: ꝛ anteq̄ verba exhortatiõis inſonẽt omne qđ locuturi ſunt operibus clamãt.

Explicit tertia pars.

Incipit quarta pars: Paſtorem recte docentem admonẽs: vt frequenter ad ſe redeat infirmitatẽ ſuam quanta valet conſideratione ad memoriã mentis reuocando: ne de acceptis virtutibus intumeſcat: vnico capitulo comprehenſa.

SEd quia ſepe dum predicatio modis cõgruentibꝫ vbertim funditur apud ſemetipſm de oſtenſione ſui occulta leticia loquentis animus ſubleuat: magna cura neceſſe eſt: vt timoris laceratione ſe mordeat: ne qui alioꝝ vulnera medendo ad ſalutẽ reuocat: ipſe per negligentiã ſue ſalutis intumeſcat: ne proximos iuuando ſe deſerat: ne alios erigens ipſe cadat. Nã quibuſdã ſepe magnitudo virtutis occaſio perditiõis fuit: vt cum cõfidentia virium inordinate ſecuri ſunt per negligentiam inopinate morerent. Virtus nãqꝫ cuꝫ vicijs renitit: quadam delectatiõe eius ſibimetipſi animus blanditur: ſitqꝫ vt bene agentis mens metũ ſue circumſpectiõis abijciat: atqꝫ in ſui confidentia ſecura requieſcat. Cui iam torpenti ſeductor callidus omne quod bene geſſit: enumerat eã qꝫ quaſi pre ceteris prepollentẽ in tumore cogitatiõis exaltat. Unde agitur vt ante iuſti iudicis oculos fouea mẽtis ſit memoria virtutis: quia reminiſcendo quod geſſit: dum ſe apud ſe erigit: apud humilitatis auctorẽ cadit. Hinc namqꝫ ſuperbienti anime dicit. Quo pulchrior es deſcende: ſurge qui dormis cum incircũciſis. Ac ſi aperte diceret: Quia ex virtutũ decore te eleuas: ipſa tua pulchritudine impelleris vt cadas. Hinc ſub hieruſalẽ ſpecie virtute ſuperbiens anima reprobatur cum dicitur: Perfecta eras in decore meo: quẽ poſuerã ſuper te dicit dominꝰ: ⁊ habens fiduciaꝫ in pulchrytudine tua: fornicata es in nomine tuo. Fiducia quippe ſue pulchrytudinis animꝰ attollitur: tum de virtutũ meritis leta apud ſe ſecuritatẽ gloriatur: ſed per eandẽ fiduciam fornicationẽ ducit: quia dum interceptã mentem cogitatiões ſue decipiunt: hanc maligni ſpiritus per innumera vicia ſeducendo corrumpũt. Notandũ vero qꝫ dicitur: Fornicata es in nomĩe tuo. Quia cũ reſpectuꝫ ſuperni rectoris mens deſerit: laudẽ protinus priuatã querit: ⁊ ſibi arrogare incipit omne bonũ: quod vt largitoris preconio ſeruiret: accepit. Opinionis ſue gloriam dilatare deſiderat: ſatagit vt mirabilis cũctis innoteſcat. In ſuo ergo nomine fornicat: qui legalis thori cõnubium deſerens: corruptiõi ſpiritui in laudis appetitu ſubſternit. Hinc Dauid ait Tradidit in captiuitatẽ virtutem eoꝝ: ⁊ pulchrytudines eorũ in manus inimici. In captiuitatẽ etenim virtus ⁊ pulchrytudo in manus inimici tradit: cum decepte menti antiquus hoſtis et boni operis elatione dominat. Que tamen virtutis elatio: quãuis plene non ſuperat: vtcũqꝫ tamẽ ⁊ electorũ ſepe animũ temptat. Sed cum ſubleuat deſtituit: deſtitus ad formidinem reuocat. Hinc etenĩ Dauid iteruꝫ dicit: Ego dixi in abundantia mea nõ mouebor ineternũ. Sed quia de confidentia virtutis intumuit: paulo poſt quod pertulit: adiunxit. Auertiſti faciẽ tuam a me et factus ſum turbatus. Ac ſi aperte dicat: Fortẽ me inter virtutes credidi: ſed quãte infirmitatis ſim derelictꝰ agnoui. Hĩc rurſum dicit. Iuraui ⁊ ſtatui cuſtodire iudicia iuſticie tue. Sed quia eius viriũ nõ erat manere in cuſtodia quã iurabat: debilitatẽ ſuã protinus turbatus inuenit. Unde ⁊ ad precis opem ſe cõtulit repente dicens: Humiliatus ſum vſquequaqꝫ domine viuifica me ſcõm verbum tuũ. Nonnũqꝫ vero ſuperna moderatio priuſquã per munera proueheat: infirmitatis memoriã ad mentẽ reuocat: ne de acceptis virtutibus intumeſcat. Unde ⁊ Ezechiel ꝓpheta quotiens ad cõtemplanda celeſtia ducit: prius filius hominis vocat. Ac ſi hũc aperte dominꝰ admoneat dicens: Ne de his que vides in elatõe cor ſubleues: cautus perpende qꝺ es: vt cum ſumma penetras eſſe te hominẽ recognoſcas: quatenus dũ vltra te raperis ad temetipſm ſollicitꝰ infirmitatis tue freno reuoceris. Unde neceſſe eſt vt cũ virtutum nobis copia blandit: ad infirma ſua mentis oculus redeat: ſeſeqꝫ ſalubriter deorſum premat: ne recta que egit: ſed ea que agere neglexit

aſpiciat: vt dum cor ex memoria infirmi-
tatis atterit: apud humilitatis auctorẽ ro
buſtius in virtute ſolidet: quia ⁊ plerũq₃
omnipotens deus iccirco rectorũ mentes
quãuis ex magna parte perficit: imperfe-
ctas tamen ex parua aliqua parte derelin
quit: vt cũ miris virtutib⁹ rutilãt: imper-
fectiõi ſue tedio tabeſcãt: ⁊ nequaq̃ ſe de
magnis erigãt: cũ adhuc contra ſe minĩa
innitẽtes laborant: ſed quia extrema nõ
valent vincere de precipuis actibus non
audeãt ſuperbire. Ecce bone vir reprehẽ-
ſionis mee neceſſitate cõpulſus: dum mõ
ſtrare qualis eſſe debeat paſtor inuigilo:
puchrũ depinxi hominem: pictor fedus:
alioſq₃ ad perfectiõis litus dirigo: qui ad
huc in delictorum fluctibus verſor. Sed
in huius queſo vite: naufragio orationis
tue me tabula ſuſtine: vt quia pondus p-
prium me deprimit: tui me meriti manus
leuet.

Beati Gregorij pape: Liber
cure paſtoralis inſigni laude cõ
mẽdatus: diligenti ſtudio emẽ
datus: ac debita diſtinctiõe par
titus: vigilantiq₃ cura in vrbe
Baſilienſi arte impreſſoria per-
fectus: feliciter explicit. Sub an
no domini. Milleſimoquadrin
gẽteſimononogeſimoſexto: die
vero decimoquĩto Menſis Fe-
bruarij.

Laus deo.